

**МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА МЕТОДИКИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ
НАУКОВИЙ СТУДЕНТСЬКИЙ ГУРТOK
«ПЕРСПЕКТИВИ ОСВІТНЬО-ПЕДАГОГІЧНОЇ НАУКИ»**

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

**Збірник тез доповідей
III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції**

**МУКАЧЕВО
15 ГРУДНЯ 2022 РОКУ**

УДК

*Розглянуто і схвалено
кафедрою теорії та методики початкової освіти Мукачівського державного університету
(протокол № від 2022 р.)*

Рекомендовано до друку Науково-технічною радою Мукачівського державного університету (протокол № від 2022 року)

Рецензенти:

Наукове консультування і редагування: доктор педагогічних наук, професор Товканець Г. В.

Нова українська школа: стратегія розвитку особистості: збірник тез доповідей III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції (15 грудня 2022 р., Мукачево)
/ За заг. ред. Г. В. Товканець: – Мукачево: Вид-во МДУ, 2022. – 83 с.

У збірнику представлено тези доповідей учасників студентської науково-практичної конференції «Нова українська школа: стратегія розвитку особистості», в яких розкрито актуальні питання реалізації сучасних підходів до освітнього процесу в умовах Нової української школи.

Видання розраховане на науковців, викладачів, студентів, які займаються проблемами розвитку особистості і стратегії розвитку Нової української школи.

Редакційна група:

Товканець Г. В. – д. пед. н., завідувачка кафедри теорії та методики початкової освіти Мукачівського державного університету, Сідор Ю. І. (ПО-2), Гангур Г. В. (ПО-2).

Відповідальність за достовірність фактів, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікацій.

©Мукачівський державний університет, 2022

ЗМІСТ

АРДЕЛАН Я. О., МИХАЙЛОВА К. В. Співпраця дошкільного закладу з сім'єю та початковою школою у підготовці дітей до навчання в школі.....	5
БЕЛЕЙ Х. М., КУЗЬМА-КАЧУР М. І. Умови виникнення пізнавальних інтересів у процесі формування природознавчих компетентностей	7
БІРЧИН У. В., КУЗЬМА-КАЧУР М. І. Методика проведення дослідницької діяльності у процесі формування природознавчих компетентностей	8
БОБРУШКО Н. В., МИХАЙЛОВА К. В. Забезпечення цілсного розвитку особистості дитини в умовах дошкільної та початкової освіти.....	10
ВОВЧОК В. М., КУЗЬМА-КАЧУР М. І. Урок-екскурсія – ефективна форма розвитку спостережливості у здобувачів початкової освіти	12
ГАБОВДА М. І., ТОВКАНЕЦЬ Г. В. Особливості використання дидактичних ігор на уроках у новій українській школі.....	13
ГАНГУР Г. В., ТОВКАНЕЦЬ Г. В. Особливості організації інклюзивного освітнього середовища в початковій школі.....	15
ГИЧКА І. І., ТОВКАНЕЦЬ Г. В. Особистісно орієнтований підхід у моделюванні освітнього процесу початкової школи.....	17
ГОПОНЬКО С. І., МАЙБОРОДА І. Е. Розвиток обдарованості молодших школярів засобами образотворчого мистецтва	19
ГРЕСЬКО І. І., БОКША Н. І. Національно – патріотичне виховання молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей початкової школи.....	21
ДЕМ'ЯНЧУК В. М., ІВАНОВА В. В. Психологічний вплив сім'ї на розвиток дитини.....	23
ДРАЧ І. І., МОЛНАР Т. І. Упровадження stem-технологій в освітній процес початкової школи.....	25
ІЛЬНИЦЬКА М. І., МОЛНАР Т. І. Інтегративний підхід як основа модернізації змісту початкової освіти	27
КАМПО Д. В., ФЕНЧАК Л. М. Форми організації здоров'язбержувальної взаємодії у освітньому середовищі початкової школи	29
КАТРИЧ Е. В., ФЕНЧАК Л. М. Форми виховної роботи у освітньому середовищі НУШ.....	31
КОЗАК А. В., ІВАНОВА В. В. Використання інноваційних технологій в закладах дошкільної освіти.....	32
КОРНАК Х. І., БРИЧОК С. Б. Гуманістична спрямованість вітчизняної педагогіки другої половини XIX ст.	34
КУЗЬМА О. І., МОЧАН Т. М. Важливість використання інформаційних технологій для навчання в початкових класах	36
КУЛІШ А. В., КУЗЬМА-КАЧУР М. І. Віртуальна екскурсія як засіб формування дослідницьких умінь молодших школярів	38
КУСТРЬО М. Ю., ФЕНЧАК Л. М. Взаємозв'язок між ефективною організацією дозвілля та розвитком молодших школярів	40
ЛЕГЕЗА Ю. М., ФЕНЧАК Л. М. Формування соціальної компетентності здобувачів початкової освіти в умовах нової української школи.....	41

ЛЕХМАН О. Ю., ТОВКАНЕЦЬ Г. В. Соціально-психологічні аспекти становлення та розвитку особистості молодшого школяра.....	43
ЛІЗАНЕЦЬ К. І., ТОВКАНЕЦЬ Г. В. Особливості формування комунікативної компетентності у здобувачів початкової освіти.....	45
МАКАРЕВИЧ О. В., МАЙБОРОДА І. Е. Використання інтерактивних методів та форм роботи в освітньому процесі Нової Української школи.....	47
МАРУШКА М. В., ЛІБА О. М. Формування в молодших школярів початкових уявлень про дробі.....	49
МАТВІЮК А. О., ЛАЛАК Н. В. Формування фінансової грамотності здобувачів початкової освіти на уроках «я досліджую світ».....	51
МИКУЛЯК М. Б., ЛІБА О. М. Технологія розвивального навчання як засіб формування пізнавального інтересу на уроках математики в початковій школі.....	51
НАЗДРАВЕЦЬКА Є. П., БУЧЕЛЛА М. І., МИХАЙЛОВА К. В. Зв'язок базового компоненту дошкільної освіти з концепцією нуш.....	55
НІМЕЦЬ С. М., ЛІБА О. М. Використання STEM-технологій на уроках математики в початковій школі.....	51
ОХРИМЧУК М., ЛІБА О. М. Методичні основи формування геометричних понять в учнів початкових класів в умовах реалізації концепції НУШ.....	51
ПАНЬКІВ Е. І., ЧЕКАН О. І. Підготовка учителів-логопедів в умовах ЗВО.....	60
ПНЯШКО Я. М., МОЛНАР Т. І. Превентивне виховання в системі педагогічної діяльності вчителя початкових класів.....	62
ПОПКО Д. О., БРИЧОК С. Б. До проблеми дисциплінованої поведінки учнів у школах України її пол. хіх – початку хх століття.....	64
РОЛЯ А. Й., РУСИН Ю. В., ЛАЛАК Н. В. Роль народознавства у формуванні світоглядних уявлень молодших школярів.....	66
СІДОР Ю. І., МАЙБОРОДА І. Е. Формування компетентностей молодших школярів у процесі вивчення мистецької освітньої галузі.....	68
СІДОР Ю. І., ТОВКАНЕЦЬ Г. В. Формування сучасних компетентностей у молодших школярів.....	70
СУХОДОЛЬСЬКА Ю. М., МОЛНАР Т. І. Особливості розвивального освітнього середовища в Новій Українській Школі.....	72
ТОВТИН Х. В., ЛАЛАК Н. В. Підготовка майбутніх учителів до викладання інтегрованого курсу «мистецтво» у початковій школі.....	74
ТУРІНА М. Г., ТОВКАНЕЦЬ Г. В. Використання інноваційних педагогічних технологій в освітньому процесі Нової Української Школи.....	77
ХИМИНЕЦЬ К. І., МИКУЛІНА А. К. Естетичне сприймання як засіб розвитку особистості молодших школярів.....	79

Арделан Я. О., студентка ДО-2
Науковий керівник:
ст. викл. кафедри дошкільної та спеціальної освіти
Михайлова К. В.

СПІВПРАЦЯ ДОШКІЛЬНОГО ЗАКЛАДУ З СІМ'ЄЮ ТА ПОЧАТКОВОЮ ШКОЛОЮ У ПІДГОТОВЦІ ДІТЕЙ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ

На сучасному етапі важливим є узгодженість та цільова єдність в розвитку дитини на етапах дошкільної та початкової освіти. У Базовому компоненті дошкільної освіти наголошується на «забезпечення наступності дошкільною та початковою освітою [1, с. 3]. Наступність між дошкільною та початковою освітою простежується через призму формування наскрізних умінь. Спільними для ключових компетентностей дошкільної та початкової освіти є вміння дитини: проявляти творчість та ініціативність; керувати емоціями; висловлювати та обґрунтовувати власну думку; критично мислити: приймати рішення; розв'язувати проблеми. Все це починає формуватися у дитини в дошкільному дитинстві тільки у співпраці ЗДО з сім'єю, яка передусім несе відповідальність за виховання дитини. Глибинний зміст, масштаб і сила цієї відповідальності обумовлені соціальним статусом сім'ї.

Перехід дитини з дитячого садка до школи важливим етапом не тільки життя дитини, а і всієї сім'ї. Кожен батько і мати хочуть бачити свою дитину розумницею, активісткою, яка має хороші показники в навчанні, легко адаптується в новому середовищі тощо. Проте всі діти різні: одним вступ до школи додає піднесеного настрою, відчуття виходу на новий життєвий щабель, а іншим вселяє ностальгію за звичним життям у дитячому садку, часто породжує стресові ситуації. Тому дуже важливо, щоб у дошкільному закладі і в сім'ї допомогли дитині усвідомити, що дитячий садок і школа є ланками єдиної системи освіти і виховання, а все те, що чекає на дитину у школі, є продовженням того, чим займалася, що опановувала вона раніше. Не менш важливо, щоб з перших днів перебування в школі вона на конкретних реаліях переконувалася в цьому, що можливо за дотримання наступності дошкільної та початкової освіти [2].

Дуже важливо щодо підготовки дитини до навчання в школі співпрацювати дошкільному закладу з батьками. З цією метою дошкільний заклад повинен використовувати різні форми роботи з батьками. Дуже важливо багато уваги приділяти освіті батьків, що є одним із важливих чинників готовності дитини до навчання в школі. Така робота повинна проводитись систематично, послідовно, враховуючи вікові та індивідуальні особливості дітей і дорослих. Даючи конкретні поради, рекомендації, педагоги повинні знати особливості конкретних сімей. Нерідко батьки самі звертаються до вихователів за педагогічними порадами, в тому числі і щодо підготовки дітей до навчання в школі. Робота педагога з батьками має вибудовуватися на основі живого діалогу, в процесі якого можна толерантно вирішити певну проблему, надати цінні поради щодо конкретної дитини.

Співпрацюючи з батьками з проблеми підготовки дитини до навчання в школі працівники дошкільних закладів використовують різні форми роботи з батьками, зокрема індивідуальні, колективні, наочно-інформативні. З батьками проводяться групові батьківські збори, на яких піднімаються питання наступності між дошкільною та початковою ланками освіти [3].

На сучасному етапі в період реформування загальної середньої освіти в Україні батьків цікавлять особливості освітнього процесу в НУШ, тому важливо запрошувати педагогів початкової школи, які зможуть пояснити батькам, як організовується освітній процес в НУШ, як здійснюється перехід від гри до навчання, як поєднується зміст, форми, методи та прийоми навчання у двох ланках освіти. Батьків можна запрошувати на контрольні заняття, під час яких вони переконуються в тому, якими знаннями володіють їхні діти, чому навчилися у дошкільному закладі. Слід розповідати батькам, що читати дітям вдома, як формувати основні компетентності дитини в дошкільному віці, розширювати їх кругозір, розвивати допитливість, формувати всебічно-розвинену особистість. Батьки повинні усвідомити, що вчити писати дітей буде школа, а вони лише повинні підготувати їх до цього. Важливо розвивати психічні процеси у дітей (відчуття, сприймання, пам'ять, мовлення, мислення), розвивати увагу, самостійність, вольові якості, а не вчити, наприклад, механічній лічбі тощо.

Активними формами роботи з батьками є наочно-інформаційні форми роботи з батьками. Сучасні педагоги дошкільних закладів широко використовують систему Інтернет, де піднімаються багато проблем з підготовки дитини до навчання в школі в умовах сімейного виховання.

Питання наступності між ЗДО і НУШ важливо піднімати психологічній службі дошкільного закладу і пояснювати батькам, яку важливу роль відіграє психологічна готовність дитини до навчання в школі і давати індивідуальні рекомендації щодо роботи з дітьми в умовах сімейного виховання.

Очікувану ефективність забезпечує раціональне поєднання різних форм роботи. В роботі ЗДО з батьками істотне значення має спрямування педагогічної самоосвіти батьків, стимулювання прагнення і вміння поповнювати свої педагогічні знання і після вступу дитини до школи.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. 2021. С. 37.
2. Буйніч С. В. Підготовка дитини до навчання в школі. 2018.
3. Лисенко Н. В., Кирста Н.Р. Педагогіка українського дошкілля. 2010. С.360.

Белей Х.М.,
здобувачка вищої освіти, ПО-41;
Науковий керівник:
к. пед. н., доц. Кузьма-Качур М.І.

УМОВИ ВИНИКНЕННЯ ПІЗНАВАЛЬНИХ ІНТЕРЕСІВ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Запорукою ефективності освітньої діяльності й процесу учіння молодших школярів є результативність пізнавальної діяльності, від якої залежить цілеспрямованість розумової активності, розвиток інтелектуальної рефлексії та природжених задатків учнів тощо.

Пізнавальний інтерес – це «форма вираження внутрішніх пізнавальних потреб, мотивів, характеризується вибірковим ставленням до об'єкту; стійкі пізнавальні інтереси забезпечують активну діяльність суб'єкта» [1].

Ближче до теми нашого дослідження знаходимо трактування категорії у О. Савченко: «Пізнавальний інтерес – це прагнення до знань, що виявляється в активному ставленні учня до пізнання сутнісних властивостей предметів і явищ дійсності» [2].

Природнича освітня галузь володіє великими можливостями для розвитку пізнавальних інтересів молодших школярів. Це зумовлено тим, що його вивчення ґрунтується на безпосередніх дитячих спостереженнях за навколишніми явищами та об'єктами природи, елементарних дослідженнях, які проводять учні.

Процес розвитку пізнавального інтересу здобувача початкової освіти включає ряд етапів. Перший етап – цікавість – природна реакція на все нове або неочікуване. Вона спрямовує увагу здобувача освіти на розгляд навчального матеріалу, але не переноситься на інший навчальний матеріал. Він має ситуативний характер. Швидко виникає, а під час зміни ситуації зникає. Другий етап – допитливість, характеризується бажанням і намаганням пізнати сприйнятий об'єкт, розширити свої знання про нього Третій етап – глибокий пізнавальний інтерес, при якому здобувач освіти прагне пізнати об'єкт, виявити сутнісні характеристики предмета, встановити його зв'язки і залежності. Усі етапи взаємозв'язані і проявляються під час навчання.

Пізнавальні інтереси у здобувачів початкової освіти виникають і закріплюються залежно від кількох умов. Зокрема:

1. Правильне співвідношення нового і вже відомого є істотною умовою виникнення пізнавального інтересу у молодших школярів. Це означає, що школярі повинні мати якісь знання про явища природи, що спричинить глибший інтерес до предмета. Вчитель повинен уміти в старому, відомому показати новий зміст: ознаки, властивості, відношення з іншими об'єктами. Наприклад, інтерес до кита в дітей помітно зростає, коли вони дізнаються, що тварина важить в середньому 112 тон; щоб його зрівноважити, треба на другу шальку терезів поставити 36 слонів. Серце кита важить 600-700 кілограмів, мозок – 2,5 кілограма, а язик – 3 тони.

2. Можливість використати свою ініціативу, свою активність для творчого перетворення предмета підвищує інтерес здобувача освіти до роботи.

3. Інтерес виникає і підтримується досягнутим успіхом діяльності.

4. Величезне значення для підвищення інтересу має відкриття для здобувачів освіти практичного використання вивчаного матеріалу, його застосування в житті людей. Наприклад, діти з більшим інтересом починають вивчати трави, коли дізнаються про їх лікувальні властивості; кругообіг води в природі привертає увагу дітей і породжує багато запитань про посуху, зливи, грози і град тощо.

5. Інтерес дітей до навчального предмета зростає тоді, коли вони бачать, що вчитель – це людина, захоплена своєю роботою і володіє майстерністю передавання знань дітям, вміє цікаво, повно, яскраво викладати навчальний матеріал.

6. Формуванню навчальних і пізнавальних інтересів значною мірою сприяє позакласна і позашкільна робота [3].

Неможливо переоцінити значення пізнавальної діяльності для загального розвитку школяра та формування його особистості. Під впливом пізнавальної діяльності розвиваються всі процеси свідомості. Пізнання вимагає активної роботи думки, і не тільки розумових процесів, але і сукупності всіх процесів свідомої діяльності.

Список використаних джерел:

1. Енциклопедія освіти: [наук.ред. В.Г. Кремень]. Київ: Юрінком Інтер. 2008. С.1040.
2. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи [навч.пос.]. Київ: Генеза. 1999. С.366.
3. Біда О. А. Природознавство і сільськогосподарська праця. Методика викладання [навч.пос.]. Київ; Ірпінь: ВТФ Перун. 2000. С. 400

Бірчин У.В.
здобувачка вищої освіти, ПО-41;
Науковий керівник:
к. пед. н., доц. Кузьма-Качур М.І.

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

Згідно Концепції Нової української школи, сучасним школярам недостатньо дати знання, важливо навчити їх користуватися ними. Знання та уміння формують життєві компетентності учня, які потрібні для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці. Для формування предметних природознавчих компетентностей у процесі шкільної освіти необхідно використовувати

навчально-дослідницьку діяльність, яка впливає на формування творчої особистості учнів, самостійну й ініціативну їх позицію.

Сучасні педагоги-практики Т. Гільберг та Т. Сак розрізняють такі види навчально-дослідницької діяльності:

- за кількістю учасників: індивідуальна, групова, колективна;
- за місцем проведення: урочна і позаурочна;
- за часом: короткотривала та довготривала;
- за темою: освітня і соціальна [1].

Для формування в молодших школярів дослідницько-пошукових здібностей доцільно використовувати певні методи і прийоми. Це, зокрема, розширення інформаційного поля, стимулювання допитливості, стимулювання пізнавального інтересу та активності, формування позитивної установки на «нецікаве», створення ситуації успіху та ін.

З метою зацікавлення, стимулювання інтересу учнів до дослідження нового об'єкта, створення ефекту здивування і захоплення, розвитку допитливості, вміння робити припущення (висувати гіпотези) та обґрунтовувати їх на уроках можна запропонувати гру «Таємниця чорного ящика». Учні мають відгадати, що знаходиться у чорному ящику.

Стимулювання пізнавального інтересу та активності через ефект не завершення з якоїсь причини запам'ятовується надовго. Розповідаючи про щось учням, учитель може зупинитися і не завершити свою розповідь, залишаючи дитині змогу самій включитися у вирішення проблеми, у процес «здогадування», тобто створюючи умови для пробудження інтересу до пошуку і пізнання.

Формування позитивної установок на «нецікаве» навчальне завдання, – що має привабливий для учня результат – тобто використання прийому «зсуву мотиву на ціль», коли заради одержання бажаного дитина включається у процес «нецікавої» для неї роботи і врешті-решт зацікавлюється цим процесом діяльності [2, с.18]. Наприклад, для одержання сюрпризу, який знаходиться у чарівному мішечку, потрібно згадати і записати 10 назв лікарських рослин.

Елементи дослідження сприяють самостійності, творчому характеру розумової діяльності. Під час впровадження дослідницьких експериментів учні оволодівають загальними вміннями та навичками дослідника, вчать планувати хід дослідження, моделювати різноманітні ситуації для проведення досліджень. Так, у 1 класі під час вивчення теми «Ми – дослідники. Ми – винахідники» доречно провести такі досліді: **«На дотик»**, **«Сила дерева – у корені»**, **«Берестяна грамота»**.

Процес засвоєння природничої інформації супроводжується завданнями під рубрикою «Проведи дослідження». Водночас у підручнику пропонується інформація щодо сутності тих понять, якими діти оволодівають на уроках. Зокрема, подається тлумачення термінів «дослід», «експеримент», «дослідник».

До найпоширеніших вправ, які використовують для організації дослідницької діяльності відносять такі: «Подивіться на світ іншими очима»; «Складіть розповідь від імені іншої людини»; «Метод шести мисленневих капелюхів»; гра «Чарівні перетворення» тощо. З умінням бачити проблеми тісно

пов'язане вміння спостерігати. Вправи на розвиток уваги і спостережливості: «Парні картинки, що містять відмінності»; «Знайди два однакових квадрати» тощо.

Отже, дослідницька діяльність сприяє формуванню особистості здатної самостійно мислити, приймати сміливі і нестандартні рішення, творчо ставитись до праці, уміло розв'язувати власні життєво важливі проблеми.

Список використаних джерел:

1. Гільберг Т., Сак Т. Навчально-дослідницька діяльність на уроках природознавства. Учитель початкової школи. 2014. №7-8. С. 15-17.
2. Князева Т. Створення проблемних ситуацій на уроках природознавства. Початкова школа. 2000. №3. С. 18-19.

Бобрушко Н.В., студентка ДО-2
Науковий керівник: Михайлова К.В.
ст. викл. кафедри дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівський державний університет

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЦІЛСНОГО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ДИТИНИ В УМОВАХ ДОШКІЛЬНОЇ ТА ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

На сучасному етапі за період реформування загальної середньої освіти оновлено структуру і змінено зміст освітнього процесу. Дедалі важливим стає питання забезпечення цілісного розвитку особистості дитини на всіх рівнях освіти. Нова українська школа визначає побудову освіти на всіх її ланках з максимальним урахуванням індивідуальних особливостей (фізичних, психологічних, інтелектуальних) кожної дитини незалежно від її вікової групи.

Слід відмітити, що принципи побудови дошкільної та початкової освіти за умов реформування загальної середньої освіти в рамках Концепції Нової української школи мають багато спільного. Важливим принципом є гуманізм як прояв поваги до особистості, тобто доброзичливе, турботливе ставлення до дітей без застосування примусу й насилля [2]. Слід створити необхідні умови для розвитку дитини як у ЗДО так і в НУШ.

Важливо уже в дошкільному дитинстві формувати ключові компетентності дитини: здоров'язбережувальну, комунікативну, предметно-практичну, ігрову, сенсорно-пізнавальну, природничо-екологічну, художньо-продуктивну, мовленнєву, соціальну, особистісно-оцінну [1].

Провідні види діяльності старшого дошкільного віку мають бути збережені і змістовно доповнені у молодшому шкільному віці. Серед провідних напрямків розвитку старших дошкільників повинно бути спілкування, гра, рух, пізнання, господарсько-побутова діяльність, художньо - естетичний розвиток, конструювання, малювання, аплікація, ліплення, спів, слухання музики, хореографія, театралізація.

Збереження провідних напрямків сприятиме поступовому переходу до процесу навчання як до нового виду діяльності у першому (адаптаційно-ігровому) періоді початкової освіти, метою такої діяльності має бути розвиток різних видів активності дітей, постійна творча самореалізація, формування нових компетентностей.

Початкова школа, опираючись на набуття дошкільного дитинства, має забезпечити подальше становлення особистості дитини, її інтелектуальний, соціальний, фізичний розвиток. Слід зауважити, що формування нового провідного напрямку діяльності (зокрема навчального) в кожному з періодів розвитку дитини не означає скасування напрямів, які були провідними на попередньому етапі. Змістовий і технологічний складові освітнього процесу у ЗДО та початковій школі доцільно узгоджувати з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей дітей.

У свою чергу, навчання у початковій школі покликане забезпечити не просто взаємозв'язок сформованих компетентностей з навчальною програмою, а розширити, поглибити й удосконалити попередньо отримані знання, уміння та навички, сформовані ціннісні ставлення, набутий досвід.

Зміст навчальної роботи з дітьми старшого дошкільного віку втілюється відповідно до чинних комплексних програм навчання, виховання і розвитку, рекомендованих МОН, які орієнтують вихователів на формування індивідуальної особистості дитини, розкриття її творчої спрямованості і розвиток потенційних можливостей. Однією із таких програм є оновлена програма «Впевнений старт», матеріали якої утворюють ефективний комплекс освітніх, розвивальних, виховних функцій і змістових напрямів організації життєдіяльності дітей старшого дошкільного віку в межах їхньої вікової компетентності.

Серед завдань початкової освіти виділяють виховання культурної творчої особистості, яка зможе знайти власний шлях у складному з постійними змінними світі. Неабияку роль у формуванні такої особистості відіграє формування комунікативної компетентності. Діти повинні вміти висловлювати власні думки, погляди, почуття, емоції, підтримувати розмову, здатність вислухати співрозмовника тощо. Важливу роль у формуванні культури спілкування у дітей відіграють спочатку вихователі ЗДО, а потім вчителі початкової школи. Учні повинні володіти мовним етикетом, словесною ввічливістю [3].

Як бачимо, реалізація перспективності й наступності у формуванні особистості закладів дошкільної та початкової освіти полягає у забезпеченні єдності, взаємозалежності та узгодженості мети, змісту, форм і методів організації освітнього процесу. Щоб забезпечити систематичність формування особистості дитини необхідний тісний зв'язок між дитсадком та школою. Повинна бути постійна співпраця між ЗДО і початковою школою. Має бути узгоджена діяльність методичних, соціально-психологічних служб закладів, а також навчальні заклади мають проводити освітню діяльність спільно і системно разом із сім'єю.

Отже, лише об'єднавши зусилля педколективів закладів дошкільної та початкової освіти, а також отримавши підтримку батьківської громади можливо забезпечити всебічний гармонійний розвиток особистості дитини на різних етапах її розвитку.

Список використаних джерел:

1. Базовий компонент дошкільної освіти в Україні. - К., 2021. - 37с.
2. Концепція Нової української школи. МОН.-2016р. 34с.
3. Ляса А.В. Формування культури спілкування молодших школярів, як елементу комунікативної компетентності. 2020.

Вовчок В.М.,
здобувачка вищої освіти, ПО-41;
Науковий керівник:
к. пед. н., доц. Кузьма-Качур М.І.

УРОК-ЕКСКУРСІЯ – ЕФЕКТИВНА ФОРМА РОЗВИТКУ СПОСТЕРЕЖЛИВОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Сучасний етап розвитку суспільства відзначається підвищенням ролі людини в усіх сферах життєдіяльності. Тому діагностування і розвиток низки якостей та властивостей особистості, що зумовлює ефективність її життєдіяльності та поведінки, дуже важливе. Адже основне завдання сучасної школи, визначене у Законах України «Про освіту», у Національній доктрині розвитку освіти, Концепції Нової української школи полягає у всебічному розвитку кожної дитини як особистості і найбільшої цінності суспільства.

У вирішенні цього важливого і складного завдання виключне значення має проблема розвитку у школярів спостережливості як необхідної особистісної якості, як уміння спостерігати довкілля, його аналізувати, вивчати та творити.

Велику роль у розвитку спостережливості відводить О. Савченко. На думку авторки, спостережливість швидко розвивається за такої організації спостереження, коли перед учнями ставляться спеціальні завдання, що спонукають їх придивлятися чи прислухатися до нових об'єктів, виділяти їх характерні ознаки, об'єднувати в ціле, позначати певними словами. А показниками розвитку спостережливості є :

- вдосконалення аналізу і синтезу;
- виділення і об'єднання в єдине ціле малопомітних їх ознак та властивостей;
- підвищення точності словесного їх опису;
- формування установки на спостереження [1, с.208].

Екскурсії в природу є найбільш ефективною формою розвитку спостережливості здобувачів початкової освіти. Вони представляють форму конкретного вивчення природи, тобто вивчення справжніх об'єктів і явищ природи, а не оповідань чи книжок про неї. Тут відкриваються широкі можливості для організації творчої роботи учнів, ініціативи та спостережливості.

Пошукові пізнавальні завдання на уроках-екскурсіях в природу перетворюють красу природного довкілля на одне з найпривабливіших для школярів явищ, активізують їхнє прагнення до пізнання нових об'єктів, їх суттєвих та естетичних властивостей. При цьому в учнів виникають запитання «Чим відрізняються красиві явища від некрасивих? Чи боляче рослинам? Як можна допомогти тваринкам?» та ін.

Методом активного застосування на уроках-екскурсіях є спостереження, який пов'язаний з поясненням вчителя, демонстрацією окремих об'єктів, з виконанням робіт практичного і дослідного характеру. Наприклад, під час екскурсії в 4 класі вчитель пропонує дітям визначити напрям течії ріки, її правий і лівий берег.

Процес формування спостережливості під час уроку-екскурсії розпочинається із повідомлення учням завдань, ознайомлення з об'єктами вивчення. Після цього проводиться коротка вступна бесіда, під час якої доцільно пригадати перші ознаки (осені в природі), порівняти загальний вигляд (лісу влітку і восени), звернути увагу на красу природи. Потім слід запропонувати здобувачам освіти пояснити причину більш раннього, порівняно з іншими деревами, пожовтіння і опадання листя деяких дерев, наприклад, тополі. (На останнє запитання вони можуть відповісти тільки з допомогою учителя.) Відповіді на всі інші запитання шукають самостійно на основі власних спостережень. Здобувачі освіти повинні визначати ознаки подібності і відмінності у дерев, кущів, трав'янистих рослин; характерні ознаки крони дерев і кущів, листя і колір кори, форму, розміри плодів, стебел тощо. Таким самим способом слід проводити бесіду і про інші рослини. Здобувачі освіти розглядають зовнішній вигляд різних рослин, встановлюють ознаки подібності і відмінності у дерев, кущів і трав'янистих рослин.

Таким чином, у процесі «спілкування» з природою під час уроків-екскурсій у здобувачів початкової освіти формується така риса особистості, як спостережливість.

Список використаних джерел

1. Савченко О.Я. Дидактика початкової школи [навч.пос.]. Київ: Генеза. 1999. С. 366.

Габовда М. І., студентка ПО-11сп;
Науковий керівник:
д. п. н., проф. Товканець Г. В.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДИДАКТИЧНИХ ІГОР НА УРОКАХ У НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

У сучасній освіті активно змінюються цілі, підходи до організації і оцінки якості освітнього процесу. З впровадженням Концепції НУШ актуальним завданням вчителя стає надання здобувачам початкової освіти можливостей для активного оволодіння знаннями, розвитку навичок самостійного добору й оцінки

одержуваної інформації. Тому однією з форм навчання, що може розвинути подібні навички, є дидактична гра.

Питанню актуальності гри на уроках в початкових класах присвячені праці класиків педагогічної думки, а саме А. Макаренка, В. Сухомлинського, К. Ушинського. Усі автори надають важливого значення упровадженню ігор у процес шкільного навчання, зокрема початкової школи. Адже, як зазначав В. Сухомлинський, «гра – це величезне світле вікно, через яке у духовний світ дитини вливається живильний потік уявлень і понять про навколишній світ» [1, с. 12].

Н. Салань визначає, що дидактична гра – це форма організації навчання, виховання і розвитку особистості, яка здійснюється педагогом на основі цілеспрямовано організованої діяльності учнів за спеціально розробленим ігровим сценарієм, спираючись на максимальну самоорганізацію учнів при моделюванні досвіду людської реальності [3, с. 109].

Тому, слід наголосити, що саме дидактичні ігри роблять процес навчання цікавим, захоплюючим, сприяють підвищенню інтересу учнів до навчання. Також вони допомагають розвивати в дітей спостережливість, вміння порівнювати, аналізувати, робити висновки, узагальнення. Завдяки ігровим прийомам на уроках в початковій школі можна залучити навіть пасивних учнів до систематичної розумової праці, дати їм відчуття успіху, повірити в свої сили. З цією метою вчителі початкової школи використовують такі дидактичні ігри, як ігри-змагання, сюжетно-рольові, ділові, імітаційні, ігри-драматизації та ін.

Передаючи учням знання за допомогою гри, учитель враховує не лише інтереси школярів, а й організовує навчальну діяльність, виходячи з природних потреб учнів. Тому ігрова діяльність дозволяє педагогу зробити навчальний процес цікавим та динамічним.

На уроках в Новій українській школі, застосовуються ігри різних типів, які проходять жваво, емоційно, допомагають учням стати вільнішими. Організуючи і проводячи дидактичні ігри, не слід забувати, що головне призначення їх не в тому, щоб розважитися, а сприяти реалізації певних виховних та освітніх завдань. Тож, організовуючи ігрову діяльність молодших школярів, вагомим є дотримання таких правил: чітко ставиться мета навчання; до гри залучаються усі учні класу; учитель – керівник ходу гри; оцінювання учнів є обов'язковим [2, с. 70].

Слід наголосити, про обмеження для проведення дидактичних ігор, а саме: не варто організовувати навчальну гру, якщо учні не достатньо знають тему; не доцільно застосовувати ігри на уроках тематичних атестацій, якщо такі ігри не використовувалися в ході навчання.

Проводити ігри, створювати ігрові ситуації бажано на кожному уроці. Це особливо стосується адаптаційно-ігрового періоду навчання в початковій школі, коли учні ще не звикли до тривалої напруженої пізнавальної діяльності. Вони швидко стомлюються, притупляється їхня увага, набридає одноманітність. У цьому випадку доречно буде використовувати ігрові ситуації, вірші різного характеру під час фізкультхвилинок. Поєднання навчальної інформації з

емоційним забарвленням, сприйняття, викликає розумову і творчу діяльність і створює умови для творчого розвитку особистості. Позитивних результатів у навчанні й вихованні дітей шляхом використання дидактичних ігор можна досягти лише за умови спрямованості кожної гри на розв'язання програмних завдань, формування основних компетентностей молодших школярів.

Успіх проведення дидактичної гри залежить від дотримання таких вимог: ігри мають відповідати навчальній програмі; ігрові завдання мають бути не надто легкими: проте й не дуже складними; відповідність гри віковим особливостям учнів; різноманітність ігор; залучення до гри учнів усього класу [1, с. 26].

Отже, використання ігор в Новій українській школі сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу здобувачами освіти. Зацікавившись, діти не звертають уваги на те, що вчать, навіть найпасивніші учні включаються в гру з великим бажанням. Застосування ігор на уроках у початкових класах дозволяє конкретизувати знання учнів з предмету. Дидактичні ігри активізують пізнавальну діяльність учнів, роблять її більш емоційною та творчою.

Список використаних джерел:

1. Сухомлинський В.О. Інтерес до учіння – важливий стимул навчальної діяльності учнів. Вибрані твори: в 5 т. Т. 1. Київ: Рад. шк., 1976. С. 7–16.
2. Руденко О. Використання гри як засобу підвищення ефективності навчання. Школа: інформаційно-методичний журнал. 2011. № 11. С. 67–70.
3. Салань Н.В. Застосування ігрових технологій на уроках математики та інформатики у початковій школі. Фізико-математична освіта. 2016. Вип. 4. С. 108–111.

Гангур Г. В., студентка ПО-2
Науковий керівник:
д. п. н., проф. Товканець Г. В.

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

На сьогоднішній час кількість дітей, що потребують психолого-педагогічної допомоги, підтримки та супроводу, постійно зростає. Кожна дитина по-своєму особлива, неповторна, унікальна. Є діти, яким потрібно більше часу, щоб розв'язати певні завдання, додатково пояснити тему, допомогти написати букву. Саме завдяки цьому, ми частіше починаємо вживати термінологію: «інклюзивне навчання», «інклюзія». Інклюзія передбачає рівне ставлення до всіх дітей і створення особливих умов для тих, хто має особливі освітні потреби.

З кожним днем у закладах загальної середньої освіти з'являється все більше інклюзивних класів. То що ж таке інклюзія? Інклюзія – це процес включення всіх дітей в освітній процес. І насамперед тих, що мають труднощі у фізичному чи розумовому розвитку. Інклюзія передбачає розробку і застосування тих методів, які зможуть дозволити кожній дитині рівноправно брати участь суспільному житті. Для того, щоб учні з особливими освітніми потребами почували себе

комфортно з іншими дітками, заклад освіти створює інклюзивне середовище у початковій школі.

У Законі України «Про освіту» чітко прописано поняття інклюзивне середовище – «сукупність умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей». Тобто, це має бути зручне середовище, в якому всі учні класу будуть разом навчатися, а заклад освіти прагне створити максимально сприятливі умови для розвитку здібностей та потенціалу учнів початкових класів. [1]

Враховуючи дослідження вчених (Е. Клімов, В. Ясвін, С. Тарасова та ін.), можна виділити такі компоненти інклюзивного освітнього середовища: врахування індивідуальних потреб та можливостей кожної дитини, дотримання принципів універсального дизайну в освіті, взаємодія із батьками та командою супроводу закладу освіти. [2]

Рис. 1. Компоненти інклюзивного освітнього середовища

До необхідних умов створення інклюзивного освітнього середовища у початковій школі відносяться: матеріально-технічне забезпечення – режим навчання молодших школярів, організація робочого місця, технічні засоби навчання; організаційне забезпечення – нормативно-правова база, взаємодія з батьками; організаційно-педагогічне – реалізація освітніх програм, індивідуальний план дитини з ООП; кадрове забезпечення – спеціальна підготовка педагогічного колективу до роботи з дітьми з ООП, методична підтримка вчителя-класовода. [3]

Враховуючи вищевказані компоненти і умови організації інклюзивного освітнього середовища, можливе створення освітнього середовища, де всі учні незалежно від своїх освітніх потреб навчатимуться ефективніше, будуть підвищувати свою соціальну компетентність, вдосконалювати комунікативні навички, а також відчуватимуть себе повноцінною частиною суспільства. Таким чином, при всій складності, багатоетапності і багатofакторності умов переходу школи до реалізації інклюзивного підходу, формування інклюзивного середовища являє собою одне з ключових і першочергових завдань освітньої організації.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту» Відомості Верховної Ради України, 2017. № 30. ст.
2. Колупаєва А.А. Основи інклюзивної освіти. 2011. С. 5-29
3. Колупаєва А.А. Інклюзивна освіта. 2028. С. 20-35

Гичка І. І., студентка ПО-11 сп курсу

Науковий керівник:

д. п. н. проф. Товканець Г.В.

ОСОБИСТІСНО ОРІЄНТОВАНИЙ ПІДХІД У МОДЕЛЮВАННІ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Освітній процес у початковій школі спрямований на інтенсивний розвиток наочно-образного мислення за допомогою побудови та використання просторових моделей, а також поступовий перехід дітей від ігрової діяльності до провідної діяльності молодшого школяра – навчальної [3; 4]. Найважливішим принципом побудови освітнього процесу є диференційований підхід до навчання, який реалізується за допомогою завдань різного рівня складності, орієнтованих на вирішення навчальних завдань, зокрема введення в підручники від початку навчання цікавих текстів.

В основі моделювання освітнього процесу початкової школи – педагогічні принципи [2; 3], серед яких виокремимо наступні:

1. Особистісно орієнтовані принципи:
 - принцип адаптивності;
 - принцип розвитку;
 - принцип психологічної комфортності.
2. Культуровідповідні принципи:
 - принцип цілісності змісту освіти;
 - принцип систематичності;
 - принцип смислового ставлення до світу;
 - принцип орієнтовної функції знань;
 - принцип опори культуру як світогляд і як культурний стереотип.
3. Діяльнісно орієнтовані принципи.

- принцип керованого переходу від діяльності у навчальній ситуації до діяльності у життєвій ситуації;
- принцип переходу від спільної навчально-пізнавальної діяльності до самостійної діяльності учня (зона найближчого розвитку);
- принцип опори на попередній (спонтанний) розвиток;
- креативний принцип, або принцип формування потреби у творчості та творчих уміннях;
- принцип мінімаксу: максимум оцінювання – мінімум оцінок, оптимальна система домашніх завдань.

Аналіз наукових досліджень [1; 3; 4; 5] дає підстави визначити, що особистісно орієнтований підхід побудови освітнього процесу передбачає:

- єдність методологічного, методичного, дидактичного та психологічного освітнього простору [1];
- максимальне врахування психологічних особливостей певного шкільного віку та особистісних особливостей кожного учня;
- спрямування на формування у школяра «цілісної картини світу»;
- інтегрування через загальні змістовні лінії та показ міжпредметних зв'язків, специфічних для предмета та загальних для всіх предметів;
- забезпечення повністю не тільки методичними та дидактичними матеріалами, а й різними видами контролів та тестів щодо відстеження динаміки розвитку;
- перехід вчителів з стилю авторитарності в режим «педагогіки співробітництва» та особистісного спілкування [3];
- визначення для кожного учня «власної траєкторії навчання»;
- відкриття можливості зміни форм організації уроку: від фронтальної до роботи малими групами та змішаних форм;
- максимальне використання всього попереднього педагогічного та методичного досвіду вчителя у новому освітньому алгоритмі [5];
- реалізацію нової наукової концепції формування громадянськості та патріотизму;
- створення максимально комфортного середовища, що оберігає від перевантажень;
- розвиток особистості у «культурі гідності» як самостійної, здатної на прийняття рішень, особистості з творчим підходом до життя, діяльності в умовах вибору, толерантної до світу.

Початкова школа звертається до особистісно орієнтованого навчання, як до однієї з можливих основ її перетворення. Особистісно орієнтоване навчання розглядається сьогодні як специфічна педагогічна діяльність створення учням оптимальних умов для розвитку їх потенційних можливостей, формування самостійності, здатності до самоосвіти, самореалізації.

Список використаних джерел:

1. Бех М. Особистісно орієнтовані технології навчання в початковій школі. Початкова школа. 2017. № 6. С. 36-40.

2. Лендел К.І, Товканець Г.В. Принципи виховання у сучасних підходах до формування особистості молодшого школяра. Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей VI Міжнародної науково-практичної конференції, 27-28 жовтня 2022 р., Мукачево / Ред.кол.: Т.Д. Щербан (гол.ред.) та ін. Мукачево: Вид-во МДУ, 2022. С. 155 – 156.
3. Микитась Т. Особистісно орієнтований підхід в організації освітнього процесу в Новій українській школі. Директор школи, ліцею, гімназії. 2018. № 6. С. 92-96.
4. Романовська І. В. Розвиток мовленнєвої компетентності молодших школярів через застосування особистісно орієнтованого підходу. Таврійський вісник освіти. 2019. № 1. С. 187-195.
5. Товканець Г.В. Початкова освіта як забезпечення гармонійного розвитку особистості молодшого школяра. Materiály XVIII Mezinárodní vědecko - praktická konference «Věda a technologie: krok do budoucnosti – 2022», Volume 3 : Praha. Publishing House «Education and Science». S. 63 – 67.

Гопонько С. І., студентка ПО-4;

Науковий керівник:

старший викладач кафедри Майборода І. Е.

РОЗВИТОК ОБДАРОВАНОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА

Проблема розвитку творчих здібностей і творчої активності в молодшому шкільному віці є особливо актуальною в світлі освітньо-виховних завдань НУШ. Оскільки дитинство є єдиним періодом життя людини, коли творчість стає універсальним і домінуючим способом існування, у багатьох наукових дослідженнях різних часів висвітлювалися безліч творчих можливостей періоду дитинства. Відповідно провідною психолого-педагогічною проблемою є створення сприятливих ефективних умов, які стимулюватимуть і спрямовуватимуть розвиток особистості.

Аналіз наукової літератури свідчить, що проблема розвитку творчих здібностей особистості висвітлюється багатьма дослідниками. Роль образотворчого мистецтва як одного з потужних засобів розвитку творчих здібностей, естетичної свідомості, образного мислення особистості висвітлюють у своїх працях дослідники Р. Арнхейм, Л. Масол, В. Кузин, В. Томашевський та ін. Б. Ананьєв, Л. Любарська, Т. Шпікалова відзначають, що уроки образотворчого мистецтва є унікальним навчальним предметом, які надають дітям безліч можливостей творчо самореалізовуватися, розвивати творчі здібності, асоціативно-образне мислення, творчу уяву, фантазію, пізнавально-творчу активність [1].

Образотворче мистецтво є тією сферою, в якій досить у ранньому віці виявляються творчі здібності, пізнавальна та творча активність школярів. Під час

малювання учні початкових класів втілюють в художніх образах внутрішні переживання та бажання до дійсності. Молодші школярі відчувають себе вільними необмеженими тільки в процесі малювання, відповідно малювання є найближчим з усіх видів художньої діяльності та творчості. Присутня певна обмеженість у художніх засобах виразності при втіленні власних задумів, тому учні спираються на власні творчі інстинкти, виявляють несподівані рішення, самостійно використовують образотворчі засоби.

Уроки образотворчого мистецтва в початковій школі є тими заняттями, які розвивають творчі здібності та творчість учнів, впливають на їх емоції, почуття, переживання, нестандартний хід мислення, здатність бачити ними красу у навколишньому світі, їх естетичне відношення до життєвих подій. Вказане є головними завданнями уроків мистецтва, які потребують вирішення, і відповідно до цих уроків досить високі вимоги. На думку Л. Любарської, уроки образотворчого мистецтва мають організовуватися за основними аспектами мистецтва, які передбачають:

- дотримання важливих елементів уроку, зважаючи на закони певної художньої творчості: сприймання предмета, формування власного творчого задуму про об'єкт зображення, його творче втілення;
- структурна різноманітність при створенні художніх образів;
- залучення школярів співпереживати, створювати відповідне емоційне налаштування до певної теми уроку, що можливо через передбачення в структурі уроку ігрових ситуацій, казкових і цікавих моментів, інтеграцію різних видів мистецтв, зокрема музичного, театрального, відеоматеріалів, художнього слова тощо [2].

Серед особливостей уроку мистецтва виокремимо такі:

- зміст уроку повинен мати емоційний вплив на дітей;
- творчі здібності кожного учня необхідно виявляти та сприяти їх розвитку під час образотворчої практичної діяльності;
- під час уроків доцільно поєднувати розвиток творчості школярів із залученням їх до вивчення світових надбань мистецької культури. Ознайомлюючи учнів з мистецьким світом, учитель збагачує їх розум, емоції, має можливість сформулювати чуйне ставлення, вміння розуміти красу у світі.

Учителю треба шукати способи, які знайдуть відгуки та зацікавленість дітей темою уроку, прагненням оволодіти образотворчою грамотою, коли в класі створюється атмосфера розвитку творчих здібностей і пізнавальної діяльності, у процесі якої школярі отримують естетичне та моральне задоволення. Учитель початкової школи при реалізації основних підвалин компетентнісного підходу повинен спрогнозувати специфіку організації навчальної діяльності школярів, виокремлюючи домінування саме на розвитку творчих здібностей та пізнавальній активності, мета цього процесу полягає в досягненні творчості як найвищого рівня розвитку особистості [3].

Отже, в процесі формування знань та оволодінні ключовими компетентностями учнями, розвиток творчих здібностей молодших школярів безпосередньо відбувається саме на уроках образотворчого мистецтва, які

вводять учнів до світу творчості, прилучають їх до шедеврів світового образотворчого мистецтва та художньої культури, дають відчуття радості від власної творчої діяльності. Розвиток творчих здібностей дітей ґрунтується на раціональному та ефективному використанні відповідних умов, які створюються на уроках образотворчого мистецтва, щоб розкрити творчий потенціал школярів.

Список використаних джерел:

1. Формування творчої особистості засобами мистецтва: [https://sites.google.com > site](https://sites.google.com/site)
2. Любарська, Л. (2002). Уроки образотворчого мистецтва. Початкова школа. 2001. №9 С. 50–55
3. Обертас Т. С. Розвиток творчих здібностей молодших школярів засобами образотворчого мистецтва: [http://irbis-nbuv.gov.ua > irbis_nbuv > cgiirbis_64](http://irbis-nbuv.gov.ua)

Гресько І.І., студентка ПО 12сп

Науковий керівник:

доктор філософії, старший викладач Бокша Н.І.

НАЦІОНАЛЬНО – ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ОСВІТНІХ ГАЛУЗЕЙ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Національно-патріотичне виховання - це сфера духовного життя, яка проникає в усе, що пізнає, робить, до чого прагне, що любить і ненавидить людина, яка формується (В.О. Сухомлинський). Саме формування національно-патріотичної свідомості, згідно Концепції національно-патріотичного виховання, є одним з найбільш актуальних напрямів освітньої діяльності в системі освіти України, що відповідає нагальним викликам та вимогам сучасності [1].

У шкільному віці важливо формувати здатність дитини: виховувати у неї любов рідного краю, країни, міста або села, вулиці та дому, пізнавати себе як члена сім'ї, родини, дитячого угруповання, як учня, жителя міста чи села.

В час війни, в Україні 2022 році особливо актуальним виникає необхідність формування нового українця, щирого патріота своєї держави, який усіма можливими для нього способами сприяє її розбудові; любить свою Батьківщину і готовий до її захисту; поділяє ідею єдності всього українського народу й необхідності сконсолідованих зусиль суспільства для поліпшення загального рівня життя; дбайливо ставиться до національних багатств рідної природи і вимагає такого самого ставлення від навколишніх; шанує історичну пам'ять, державну мову та державні символи; любить рідну культуру, мову, національні свята, традиції і шанобливо ставиться до культурних надбань інших національностей країни; дотримується Конституції України та інших норм чинного законодавства, сприяє їх удосконаленню для загального блага; береже і зміцнює власне здоров'я і здоров'я співгромадян; дбаючи про власний добробут,

поліпшує якість життя довколишніх та добробут держави; має активну громадянську позицію [2].

На думку багатьох педагогів-практиків, процес національно-патріотичного виховання молодого покоління має бути безперервним і починатися ще в закладах дошкільної освіти і продовжувати розвиватися у закладах середньої освіти з першого уроку першого класу. Саме в початковій школі поглиблюються знання молодших школярів про родину, рідний край, державу, Батьківщину, державні та народні символи тощо, формується самоусвідомлення учнями своєї приналежності до народу України.

Ефективність патріотичного виховання молодших школярів можлива за умов використання педагогами у навчально-виховному процесі сучасних методів, прийомів, засобів та форм його здійснення. Мойсеюк Н.Є. [3] виділяє чотири групи методів національно-патріотичного виховання молодших школярів – рисунок 1 :

Рис. 1. Сучасні методи національно-патріотичного виховання учнів молодших класів

Різноманітними можуть бути і форми патріотичного виховання молодших школярів. За кількістю учасників: індивідуальні, парні, групові та масові. За місцем проведення: урочні, позаурочні, позакласні, позашкільні, родинне виховання. За напрямками виховання: естетичні, фізичні, розумові, моральні, трудові, екологічні тощо.

Важливе місце у формуванні національно-патріотичної свідомості учнів займають колективні творчі справи патріотичного спрямування, як-от написання листівок, виготовлення оберегів для воїнів ЗСУ, проектна діяльність (виготовлення «куточка справжнього патріота», «куточка пам'яті воїнів-захисників» тощо), гурткова робота, екскурсії, походи вихідного дня, спортивні змагання, проведення акцій, виставок, українських вечорниць, свят, фольклорних фестивалів, ярмарок тощо. Великі можливості для здійснення

національно-патріотичного виховання учнів початкових класів вчитель має на кожному уроці: української мови – складання речень, творів, діалогів, есе, списування, написання диктантів на патріотичну тематику, вивчення природи та особливостей України відносин між людьми на уроках «Я досліджую світ», знайомство з ремеслами – «Дизайн та технології», творами мистецтва про Україну та українських митців – образотворче та музичне мистецтво і т. д.

Отже, завдання закладів освіти в умовах сьогодення- побудувати виховну діяльність так, щоб учителі та шкільне середовище виховувало у дітей глибоке розуміння історії свого народу, національної ідентичності, самобутності та сприяло набуттю учнями досвіду патріотичних дій, вихованню в душі патріотичного обов'язку.

Список використаних джерел:

1. Концепція національно-патріотичного виховання в системі освіти України. наказ Міністерства освіти і науки України №527 від 06.06.2022р. Електронний ресурс: <file:///C:/Users/User/Downloads/62a0421e24258666156501.pdf>
2. Матяшук В.П. Сучасне патріотичне виховання в школах України / В. Матяшук. – Тернопіль : Мандрівець, 2014 – 384
3. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка: [навч. посібник] / Неля Євтихіївна Мойсеюк. – К., 2003. – 615 с.

Дем'янчук В. М., студентка ДО-2;
Науковий керівник:
д.п.н, проф. Іванова В.В.

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ВПЛИВ СІМ'Ї НА РОЗВИТОК ДИТИНИ

Роль сім'ї у суспільстві за своєю силою впливу переважає інші соціальні інститути, тому що в ній формується та розвивається особистість дитини. Саме в сімейному колі формуються індивідуальні риси характеру, норми поведінки, моральні якості. Не менш важливе значення сім'я, як первинний осередок суспільства, відіграє у процесі соціалізації. Все це свідчить про присутній психологічний вплив сім'ї на розвиток дитини дошкільного віку, розкриття теоретичних аспектів якого і становить нашу дослідницьку увагу.

Проблему сімейного виховання та його впливу на дитину вивчали вчені багатьох галузей педагогіки, психології, соціальної роботи, психотерапії тощо. Сім'ю як первинний чинник соціалізації і виховання вивчали такі вчені, як: І. Я. Франко, С. Ф. Русова, Г. Г. Ващенко, О. Т. Лубенець, Б. Д. Грінченко, М. М. Стельмахович, В. О. Сухомлинський, Л. С. Виготський, Б. М. Ананьєв, З. Фрейд, О.О. Волкова, А. Й. Капська та багато інших вітчизняних і зарубіжних учених.

Ян Амос Коменський ставить педагогів на друге місце після батьків. Важливою функцією сімейного виховання є розуміння та підтримка дітей у прагненні навчатися. Сім'я забезпечує дитині життєвий досвід, виховує та

навчає налагоджувати дружні відносини з ровесниками, справедливості та дотримуватися соціальної поведінки.

Саме сім'я формує моральні якості, характер та світогляд дитини. Тут є більше можливостей для виховання дитини, ніж в закладі дошкільної освіти та школі, оскільки у сімейному колі об'єднані люди різного віку, роду занять та статі. Члени родини можуть по різному впливати на дитину в життєвих ситуаціях, адже часто дитиною опікуються, кілька дорослих [1].

Для повноцінного розвитку дитини потрібна материнська і батьківська любов. Відсутність батьків, як об'єктів наслідування, обмежує можливість соціалізації. Створення безпечного та стабільного розвивального середовища є основною умовою повноцінного виховання дитини [2].

Психологічному аналізу піддається типовий стан (мікроклімат сім'ї) – у психології розуміють як спосіб самопочуття, найбільш характерний для всіх членів сім'ї, який визначає їхнє ставлення до неї. Розрізняють емоційно-комфортні сім'ї; тривожні сім'ї; сім'ї, яким притаманний емоційно-психологічний дискомфорт і нервово-психічне напруження. Такий мікроклімат, як правило, характерний проблемним сім'ям, їм притаманне малоефективне, педагогічно-неадекватне спілкування між членами родини. Поведінка дорослих, їх бурхливі реакції на оточуючих чи повсякденні ситуації, що зазвичай виникають, все це дитина всмоктує, як губка і все це потім відтворює в соціумі, в спілкуванні з однолітками [3].

Ідучи до школи, дитина звертає більшу увагу на однолітків, аніж на сім'ю, але це ніяк не впливає на взаємини між батьками й дітьми. Дитина набуває соціальні й пізнавальні навички та розвивається в різних сферах, вона здобуває новий соціальний досвід за межами сім'ї. Зазвичай батьки виховують дітей в авторитарному, ліберальному та демократичному стилях. У цей період комунікація між батьками й дітьми здебільшого має двосторонній характер. Дитина хоче бути більш самостійною та показує свої потреби батькам, що їй подобається, а що ні. Стиль виховання демонструє односторонній або двосторонній характер взаємодії, в залежності від того, який саме використовують батьки.

Батьківська похвала також відіграє значну роль в розвитку особистості. Вона має різний вплив залежно від взаємостосунків між дитиною і батьками. Одне, якщо це похвала від батьків з якими дитина перебуває в дружніх стосунках, і зовсім інший – похвала від батьків, які до неї холодно ставляться. Але якщо дітей хвалять майже за все, то вона припиняє бути засобом заохочення. Мотивація дітей до чогось має бути правильною, діти повинні мати певні умови, щоб досягти цілі, а якщо батьки не виконують свої обіцянки в дітей зникає інтерес.

Сім'я також впливає на емоційний стан та благополуччя дитини, і так само може бути причиною емоційних змін особистості. Сімейне оточення дає дитині потребу у прийнятті, захисті, визнанні, емоційній підтримці та повазі.

У кожній родині формується своя система виховання, яку батьки не завжди усвідомлюють. Самооцінка формується саме під впливом виховання в сім'ї, і це

суттєво позначається на установках, з якими дитина приходить до школи, а також на її ставленні до похвали та покарання, успіхів та невдач, у навчанні та спілкуванні.

Отже, проведений аналіз проблеми психологічного впливу сім'ї на розвиток дитини доводить, що якщо батьки неправильно виберуть методи виховання й освіти підростаючої особистості це може викликати різноманітні відхилення у стосунках батьків та дітей, порушення умов розвитку дитини, емоційна деривація і фрустрація потреб, які в свою чергу призводять до затримки росту, серйозних порушень в особистісному розвитку дитини, а в особливо тяжких випадках – до утворення негативних емоційних установок та руйнівних тенденцій, які за несприятливих умов починають домінувати і зумовлюють дезадаптивні, деструктивні форми поведінки.

Важливою умовою особистісного зростання дитини є повноцінна гармонійна родина, де вона зароджена в любові і зростає в гармонії з близькими дорослими, які живуть один для одного і де дитина одразу є суб'єктом цієї спільноти. Внутрішня сімейна атмосфера і стиль взаємин мають спонукати дитину наслідувати люблячих її дорослих, прояви добра по відношенню один до одного, заперечення проявів роздратування чи агресії, готовність допомогти, здатність поспівчувати в скрутні та порадіти успіхам.

Список використаних джерел:

1. Токарева Л. Сім'я як простір виховання дошкільника. Дошкільна освіта. 2010. № 2. С. 89–94.
2. Біла І. Формування світогляду дитини в умовах сімейного виховання. Вихователь-методист дошкільного закладу. 2016. № 7. С. 15-20.
3. Дмитренко А. К. Психологія сімейного виховання. Чернівці : Прут, 2001. 280 с.

Драч І. І.,
здобувачка вищої освіти, ПО-41;
Науковий керівник:
к. пед. н., доц. Молнар Т. І.

УПРОВАДЖЕННЯ STEM-ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Освітній простір Нової української школи не обмежується будівлею школи. Кожна школа стає ресурсним осередком і експериментальним майданчиком для учнів і вчителя. Сучасні випускники – майбутні новатори та інноватори – мають отримувати ґрунтовні знання з природничих і технічних наук у поєднанні з навичками ХХІ століття, таких як уміння спілкуватися, працювати в команді та вирішувати проблеми в контексті інноваційних можливостей та потреб суспільства.

Сьогодні в таких країнах як Австралія, Великобританія, Ізраїль, Канада, Китай, США та ін. стає популярною STEM-освіта, концепція якої передбачає включення в свою структуру творчих дисциплін (arts – мистецтва), які не тільки збагачують зміст освіти, а й значно підвищують якість підготовки підростаючого покоління.

Теоретичні аспекти проблеми STEM-освіти були розглянуті у працях закордонних (G. Lucas, G. Yakman, W. Gerlach) та вітчизняних учених (І. Василяшко, С. Галата, О. Коршунова, Н. Морзе, О. Патрикеева та ін.).

До ключових компетентностей Нової української школи (далі – НУШ) належать: спілкування державною (і рідною, у разі відмінності) мовою, спілкування іноземними мовами, математична компетентність, основні компетентності у природничих науках і технологіях, інформаційно-цифрова компетентність, уміння вчитися впродовж життя, ініціативність і підприємливість, соціальна та громадянська компетентності, обізнаність та самовираження у сфері культури, екологічна грамотність і здорове життя. Максимальній реалізації й успішному засвоєнню цих компетентностей допоможе впровадження принципів STEM-освіти в освітній процес НУШ. Інтеграція та дослідницько-проектна діяльність є провідними принципами STEM-освіти, які співзвучно переплітаються з орієнтирами НУШ.

Акронім STEM уживається для позначення популярного напрямку в освіті, що охоплює природничі науки (Science), технології (Technology), технічну творчість (Engineering) та математику (Mathematics) [1].

В основі STEM-освіти лежить системно-діяльнісний підхід, самостійна дослідницька робота учнів. Навчання лише у формі передачі інформації втратило сенс, тому що сьогодні будь-який школяр може знайти в мережі Інтернет всі необхідні відомості. А вміти цією інформацією скористатися, застосувати її на практиці – це вміння повинно вироблятися уже в початковій школі. За STEM-навчання діти застосовують знання з різних областей: математики інженерії, дизайну, використовують цифрові пристрої та технології [2]. Водночас школярі отримують практичну реалізацію своїх знань. Такий підхід корисний і потрібний в сучасній школі.

Ефективним засобом STEM-освіти є використання конструктора Lego. Упровадження програми «Шість цеглинок» є ще одним підтвердженням ефективної взаємодії STEM та НУШ.

До прикладу, під час вивчення предметів мовно-літературної освітньої галузі за допомогою цеглинок Lego можна позначати звуки у словах, складати схеми речень, інсценізувати вірші, оповідання, казки. На уроках математики цеглинки слугують для вивчення чисел, дробів, геометричних фігур, складання схем до задач, розв'язування прикладів, порівняння величин, розташування предметів у просторі. Інтегрований курс «Я досліджую світ» відкриває перед учнями широкий спектр застосування Lego-цеглинок. Їх можна використовувати під час проведення ранкових зустрічей, безпосередньо на заняттях для класифікації певних явищ, об'єктів, ознак, вивчення пір року, місяців, квітів, тварин, країн тощо.

Лего-конструювання не лише сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу, а й розвиває дрібну моторику рук, увагу, пам'ять, критичне мислення, комунікативні навички, підвищує мотивацію до навчання, формує в дітей просторові уявлення, вміння працювати в команді (групі), у парах.

Застосування STEM-технологій в умовах НУШ дасть можливість учневі розвиватися як практичний науковець, який не просто здобуває знання у школі, а й уміє використовувати їх у повсякденному житті, змінюючи довкілля на краще; як дослідник, який сприймає світ цілісно завдяки інтегрованому підходу до навчання, уміє правильно, а головне самостійно, робити спостереження, проводити досліди, експерименти, створювати проекти, задовольняючи свою природну допитливість. Дослідницька компетентність є важливим підґрунтям для навчання у старшій школі. Такий учень зможе узагальнювати та виокремлювати суттєві ознаки, аналізувати, порівнювати, робити висновки [3].

Отже, упровадження принципів STEM-освіти в освітній простір НУШ сприяє створенню принципово нової моделі навчання з новими можливостями для вчителів і учнів. Використовуючи міждисциплінарний підхід, інтеграцію шкільних предметів, практичну спрямованість, дослідницько-проектну діяльність під час проведення уроків, можна побудувати сучасне, економічно стабільне, з високим рівнем технологізації суспільство.

Список використаних джерел:

1. Биковський Я. Т. До питання теоретичних положень STEM в освіті. Наук. зап. Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія: Педагогічні наук: зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2019. Вип. 143. С. 29–35.
2. Бутурліна О. Концептуальні засади впровадження STEM-освіти в Україні. Гілея: наук. вісн.: зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова, ВГО «Укр. акад. наук». Київ, 2020. Вип. 154. С. 154–158.
3. Поліхун Н. І. Педагогічна технологія STEM як засіб реформування освітньої системи України. Освіта та розвиток обдарованої особистості. 2017. № 3. С. 5–9.

Ільницька М. І.,
здобувачка вищої освіти, ПО-42;
Науковий керівник:
к. пед. н., доц. Молнар Т.І.

ІНТЕГРАТИВНИЙ ПІДХІД ЯК ОСНОВА МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Однією з провідних ідей сучасної освіти є інтегрований підхід до організації освітнього процесу, який долає протиріччя між безмежністю сучасного інформаційного простору та обмеженістю людських можливостей щодо сприйняття, засвоєння та застосування отриманої інформації.

Зазначимо, що різні аспекти інтеграції в початковій освіті досліджували вітчизняні науковці Н. Бібік, Б. Будний, М. Вашуленко, О. Данилюк, М. Іванчук, В. Ільченко, І. Козловська, Л. Кочина, В. Тименко та інші. Ці дослідники

розглядають інтеграцію як провідний дидактичний принцип, що загалом визначає організацію освітніх систем.

Інтеграція, тобто органічне поєднання відомостей різних навчальних предметів навколо однієї теми, є однією з найперспективніших інновацій, яка закладає нові умови діяльності вчителів та учнів, що має великий вплив на ефективність сприйняття учнями навчального матеріалу.

Я. Коменський акцентував увагу на необхідності «завжди і всюди брати разом те, що пов'язано одне з одним». Необхідність інтегрованого підходу до організації освітнього процесу великий дидактик пояснював таким чином: «Всі знання виростають з одного коріння – навколишньої дійсності, мають між собою зв'язки, а тому повинні вивчатися у зв'язках» [3, с. 172].

Відтак, пізнання об'єктивної дійсності не можна забезпечити тільки однією наукою і відповідним навчальним предметом, тому необхідно здійснювати міжнаукову та міждисциплінарну інтеграцію. У Великому тлумачному словнику сучасної української мови словосполучення «інтеграція навчання» тлумачиться як «відбір та об'єднання навчального матеріалу з різних предметів з метою цілісного, системного й різнобічного вивчення важливих наскрізних тем (тематична інтеграція); це створення інтегрованого змісту навчання – предметів, які об'єднували б в єдине ціле знання з різних галузей» [1, с. 141].

Впровадження інтеграції в освітній процес актуальне, тому що дає змогу: «спресувати» споріднений матеріал кількох предметів навколо однієї теми; усувати дублювання у вивченні ряду питань; опанувати з учнями значний за обсягом навчальний матеріал; досягти цілісності знань.

Інтеграція вважається необхідним дидактичним засобом, за допомогою якого можливо створити в учнів цілісну картину світу. Через інтеграцію здійснюється особистісно зорієнтований підхід до навчання, тому що учень сам у змозі обирати «опорні» знання з різних предметів з максимальною орієнтацією на суб'єктивний досвід, що склався в нього під впливом як попереднього навчання, так і більш широкої взаємодії з навколишньою дійсністю [2].

У початкових класах поширення набувають інтегровані заняття. Інтегровані уроки об'єднують блоки знань із різних навчальних предметів, що за навчальним планом викладаються окремо, об'єднані навколо однієї теми з метою інформаційного та емоційного збагачення сприйняття, мислення, почуттів учня, що дає змогу пізнавати певне явище з різних сторін, досягати цілісності знань. Мета уроків, побудованих на інтегрованому змісті – створити передумови для різнобічного розгляду певного об'єкту, явища, формування системного мислення, збудження уяви, позитивного ставлення до пізнання. Інтегрований урок, як і традиційний урок, спрямований на досягнення триєдиної мети. Це викликає необхідність чіткого визначення мети, завдань кожного навчального предмету, що інтегруються на уроці, раціональне поєднання різноманітних форм і методів, творчий підхід до формування структури уроку [2].

Інтеграція багатокомпонентного змісту початкової освіти дає можливість вчителю раціонально розподілити час на вивчення предметів інваріантної

частини, зменшити кількість годин на їх вивчення і за рахунок вивільнених годин організувати роботу, спрямовану на розвиток творчих здібностей учнів.

Таким чином, інтеграція – необхідна умова сучасного освітнього процесу. Незважаючи на відсутність у теорії та практиці початкового навчання однозначної думки щодо можливостей інтегрування, цей процес знаходить все більше прихильників серед науковців та вчителів-практиків. Однією з причин такої уваги до інтеграції є необхідність усунути перевантаження дітей, скоротити кількість навчальних годин протягом тижня, вилучити їх для предметів розвивально-виховного спрямування. Інтеграційні процеси в освіті тривають, і вони різноманітні, але мета їх одна – розвинена, креативна особистість, здібна до творчого пошуку.

Список використаних джерел:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови: [250 000 сл. та словосполучень з дод. та допов.], уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2009. 1736 с.
2. Кузьмінський А. Л. Педагогіка: підручник. К.: Знання-Пресс, 2003 – 418 с.
3. Коменський Я. Велика дидактика. Історія зарубіжної педагогіки. Хрестоматія: навчальний посібник / Уклад. і автори вступних статей Є. І. Коваленко, Н. І. Белкіна [Заг. ред. Є.І. Коваленко]. К.: Центр навчальної літератури, 2006. 664 с.

Кампо Д. В.
здобувач вищої освіти групи ПО-4
Науковий керівник:
к. п. н., доц. Фенчак Л. М.

ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЖУВАЛЬНОЇ ВЗАЄМОДІЇ У ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Для ефективної організації здоров'язберезувальної взаємодії здобувачів початкової освіти в освітньому середовищі початкової школи педагоги можуть використовувати різноманітні форми та методи. Позакласна діяльність базується на добровільності, інтересі та бажанні учнів початкових класів виконувати, тому вона не обов'язкова для всіх. Вона може бути спрямована на формування навичок здорового способу життя, попередження негативних звичок і тенденцій поведінки. Така робота поглиблює і розширює знання, підвищує інтерес, збагачує школяра практичними уміннями і навичками здорового способу життя. Позакласні заняття допомагають викладачу краще пізнавати індивідуальні особливості учнів, виявити серед них зацікавлених, які проявляють інтерес до збереження здоров'я [9].

Позакласні виховні заходи не пов'язані з обов'язковою програмою. Тому виключно важливо на початку навчального року спланувати всю позакласну

виховну роботу, розрахувати необхідний для неї час в календарних строках. Такий план слід складати у відповідності до бажань, нахилів школярів, з урахуванням загальношкільного річного плану. При плануванні позакласної роботи корисно дотримуватися такого принципу: краще менше, але високої якості.

Позакласні виховні заходи впливають на формування в учнів предметних за загальних компетентностей, в тому числі здоров'язберезувальних. Надійний шлях підвищення якості засвоєння здоров'язберігаючих знань – встановлення тісного зв'язку між класними і позакласними заняттями. За способом організації діяльності школярів у дидактико-методичній літературі розрізняють індивідуальну, групову та масову позакласну роботу. Дві останні реалізуються в таких формах: робота тематичного гуртка, свята, виставки, ділові ігри, змагання, конкурси, усні журнали, тематичні виховні заходи тощо [1].

Індивідуальна позакласна робота щодо збереження свого здоров'я проводиться з тими учнями, які виявляють особливий інтерес до здоров'язберігаючої проблематики. Пізнавальний інтерес зароджується в них на уроках і в позаурочній роботі. Спочатку він нестійкий, ситуативний. Однак все це школярі роблять безсистемно, нецілеспрямовано. Завдання педагога – вчасно помітити, виявити і перетворити це захоплення в стійкий довготривалий інтерес і цим допомогти учневі закріпити та розвинути зацікавленість зміцнення свого здоров'я. Відповідно до цього індивідуальна позакласна робота повинна бути цілеспрямованою, планомірною і відповідати віковим інтересам здобувача початкової освіти.

У гуртковій здоров'язберезувальній взаємодії значна увага приділяється удосконаленню здоров'язберезувальної діяльності здобувачів освіти. З членів гуртка доцільно сформувати санітарні дружини, завданням яких має бути перевірка і забезпечення виконання санітарно-гігієнічних умов у школі. А також з учасників здоров'язберезувального гуртка, можна формувати агітаційні бригади, які беруть активну участь в організації та проведенні усіх масових позакласних заходів оздоровчої тематики [2]. Позакласною масовою роботою оздоровчої тематики можуть охоплюватися окремі чи паралельні класи.

Таким чином, вчителі початкових класів повинні використовувати особистісно-орієнтований підхід під час вибору форми організації здоров'язберезувальної взаємодії у освітньому середовищі початкової школи.

Список використаних джерел:

1. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний посібник. Л. В. Кондрашова, О. О. Лаврентьева, Н. І. Зеленкова. – Кривий Ріг, 2008. - 105с.
2. Андрощук І.В, Андрощук І.П. Методика виховної роботи. Тернопіль: Богдан, 2014.С.8-11
3. Безбородих С.М Теорія і методика виховання молодших школярів. Старобільськ: ЛНУ імені Т. Шевченка, 2019.С.8-20.

Катрич Е.В.
здобувач вищої освіти групи ПО-4
Науковий керівник:
канд. пед. наук, доцент
Фенчак Л. М.

ФОРМИ ВИХОВНОЇ РОБОТИ У ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ НУШ

Використовуючи різні форми виховної роботи, класний керівник повинен вчити дітей жити в колективі, вміти визначати їхні спільні інтереси і на цій основі проводити групові форми роботи з учнями та добре знати індивідуальні особливості здобувачів початкової освіти [1]. Щоб реалізувати ці завдання, дуже важливо підібрати і використовувати в практиці педагогічної роботи найбільш доцільні форми виховання молодших школярів.

Форми організації виховного процесу мають бути оригінальними, творчими, науково обґрунтованими, майстерно сконструйованими, тобто гармонійно поєднувати довершеність, оригінальність і красу. Форми виховання мають свої структурні компоненти, тобто свій початок і закінчення, кульмінаційні моменти, що хвилюють душу дитини. Форми виховання забезпечують певне забарвлення, тон, відтінки; форми виховання забезпечують також оригінальність побудови змісту виховних впливів, естетизацію виховного процесу.

Існують різні підходи до класифікації форм виховної роботи з учнями за різними ознаками:

- за видами діяльності (навчальні, трудові, спортивні, художні та ін.);
- за способом впливу вчителя (безпосередні і опосередковані);
- за часом проведення (короткочасні, тривалі, традиційні);
- за часом підготовки (без включення учнів в попередню підготовку і залучення їх до підготовки);
- за суб'єктом організації (вчителі, батьки, самі учні);
- за результатом (інформаційний обмін, вироблення загального вирішення, суспільно значимий продукт);
- за використаними методами (словесні, наочні, практичні);
- за числом учасників (індивідуальні, групові, масові) [2].

В позаурочній роботі з учнями вчитель має змогу відійти від традиційної ролі «ментора». Він може стати товаришем, співучасником цікавих справ, подорожей, походів, ігор, змагань. Крім занять у гуртках у молодших школярів організовуються так звані розвивальні види діяльності – заняття музикою, образотворчим мистецтвом, ритмікою або коригувальною гімнастикою. Їх мета – збагачення пізнавального досвіду дітей, пробудження інтересу до мистецтва,

розвиток емоційної сприйнятливості, надання простору уяві, вибору видів художньої творчості, формування навичок самостійної роботи. Головне розкрити дитині світ звуків, фарб, рухів, захоплення. Це допоможе їй трудитись радісно й самовіддано. Багаторічний досвід показує, що на цих заняттях, особливо організованих у вигляді гри, спадає почуття втоми, посилюється мимовільне запам'ятовування. Саме у грі, незважаючи на інтелектуальне і фізичне напруження учень може відпочити, розрядитись. Крім того, для деяких учнів, зокрема соромливих, гра інколи виявляється єдиною ситуацією коли вони вільно і невимушено поведуться.

Головне полягає в тому, щоб кожен педагог чітко уявляв мету педагогічного впливу, тонко відчував технологію педагогічного процесу як цілісного явища, умів включатися в нього, переключатися, прогнозувати, вивчати і перевіряти одержані результати на різних етапах розвитку виховної системи, систематично збагачуватися методами виховного впливу, педагогічного дослідження опрацювання одержаних результатів, визначаючи на цій основі форми виховного впливу.

Ефективність масових, групових та індивідуальних форм виховання зростає за умови, якщо вони проведені у певну систему, пов'язані між собою і доповнюють одна одну. Кожна із форм має свою специфіку в реалізації завдань виховання. У процесі виховання педагог має постійно дбати про формування в дітей певних мотивів самовиховання через актуалізацію необхідних потреб [3].

Отже, мета виховання в сучасній початковій школі - вироблення кожним учнем переконань, волі й навичок діяти в інтересах і на користь Батьківщини, нагромадження ними досвіду існування в межах української нації та комунікації з носіями інших культур.

Список використаних джерел:

1. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний посібник /Л. В. Кондрашова, О. О. Лаврентьєва, Н. І. Зеленкова. – Кривий Ріг, 2008. - 105с.
2. Андрощук І.В, Андрощук І.П. Методика виховної роботи. Тернопіль: Богдан, 2014.С. 8-11
3. Безбородих С.М Теорія і методика виховання молодших школярів. Старобільськ: ЛНУ імені Т. Шевченка, 2019.С.8-20.

Козак А. В. студентка ДО-2;
Науковий керівник:
д.п.н, проф. Іванова В. В.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Інноваційне навчання – це навчальна та освітня діяльність, яка ґрунтується на розвитку різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих

соціально-адаптаційних можливостей особистості. Основними завданнями в сучасній освіті є навчання: навчатися, працювати, співіснувати та жити. Навчання навчатися – формування вмінь оволодівати великим обсягом інформації. Навчання працювати – ефективно оволодіння професійними навичками, вміннями знаходити вихід з складних та неординарних ситуацій, співпрацювати в колективі. Навчання співіснувати – розвиток соціальних, дружніх та родинних стосунків. Навчання жити – формування цілісного світогляду і світосприйняття, прагнення до духовної зрілості, бути відповідальним за себе, усвідомлювати відповідальність за долю людства [1].

Інновація освіти – процес певних змін, які спрямовані на удосконалення мети, змісту, засобів, форм, методів навчання та виховання. Принципи сучасних інноваційних технологій: доцільність, взаємодія навчання та виховання, орієнтація на співпрацю, особистісно-зорієнтований підхід, використання різноманітних форм та методів. Інноваційні технології спрямовані на мотивацію до навчальної діяльності, роблять навчальний процес цікавим для дітей, навчають працювати в активній взаємодії з іншими дошкільниками та вихователями, розвивають здатність до рефлексії та самооцінки, розвивають творчі здібності, формують компетенції [2].

Інноваційні форми роботи з дітками-дошкільнятами:

- нетрадиційні форми занять (комбіновані, інтегровані, проект);
- нестандартні заняття (мандрівки, години ввічливості, уроки милування природою, заняття-пошук, заняття-казка, заняття-тренінг);
- нетрадиційні свята та інсценізації; оздоровчі заходи (піші прогулянки, сміхотерапія, пальчикова гімнастика).

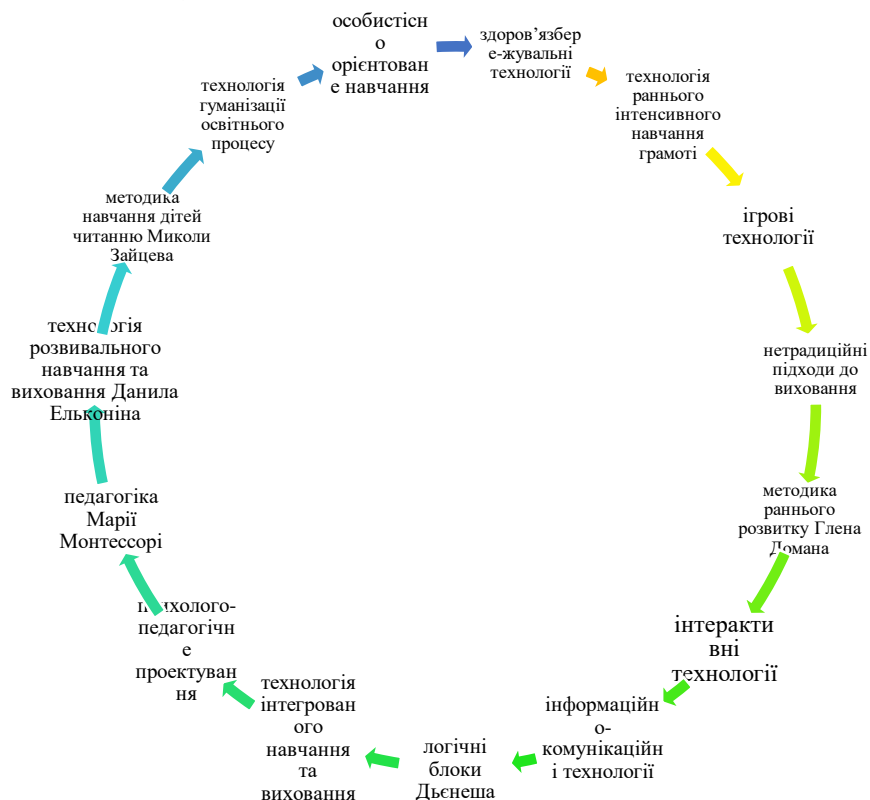

Рис. 1. Інноваційні технології у роботі вихователя

Інноваційні педагогічні технології тісно пов'язані із загальними процесами у суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією знань соціального життя. Вони забезпечують всебічний розвиток особистості. Для того, щоб застосовувати дані технології необхідно володіти особливими знаннями, навичками, здібностями. Традиційна освіта, спрямована на передавання знань, умінь і навичок не встигає за темпами їх набуття. Вихователь у сучасному світі розвиває пізнавальні якості дітей, їх життєву компетентність у різних соціальних сферах [3].

Список використаних джерел:

1. В. М. Кошель, Н. В. Юрченко. Використання інноваційних технологій для самовдосконалення майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти в професійній діяльності. 2019. С. 13-15.
2. Педрада. Портал освітян України. Інноваційні технології в дитячому садку. 2021.
3. Балущак Г. Я. Інноваційні технології в сучасному закладі дошкільної освіти в Україні і за рубежом. 2021.

Корнак Х. І.
здобувачка МПО -21
наук. Кер. доц. Бричок С. Б.

Рівненський державний гуманітарний університет

ГУМАНІСТИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ ВІТЧИЗНЯНОЇ ПЕДАГОГІКИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ СТ.

Друга половина ХІХ ст. в нашій країні була насичена великими історичними подіями, ознаменувалася розкріпаченням людського духу і скасуванням кріпацтва, прагненням людей до свободи, шкільними реформами, зростанням потенціалу освіти та зростанням потреби у ній.

Головною політичною і суспільно значущою подією, що припадає на цей час, є скасування у 1861 р. кріпосного права. Дворянсько-кріпосницька держава, якою була наша країна до 1861 р., ставала в короткий історичний термін буржуазною. Цю подію можна назвати найважливішим фактором, що вплинув на розвиток гуманізму в вихованні та освіті другої половини ХІХ ст.

60-ті роки ХІХ ст. - це початок нового етапу у розвитку науки і мистецтва, літератури та живопису, музики та театру, всієї вітчизняної культури та, звичайно, освіти. Творчість видатних майстрів культури набувала шляхетних рис гуманізму, пронизувалася ідеями соціальної справедливості, співчуттям до страждань поневоленого народу, викликала прагнення віддавати свої сили та знання на служіння Батьківщині.

Тривалий час радянські історики розрізняли у суспільно-педагогічному русі 60-х рр. три течії, або напрямки: буржуазно-ліберальний, буржуазно-демократичний і революційно-демократичний [1].

Діячі буржуазно-ліберального спрямування вимагали реформи школи, метою якої має стати виховання висококультурної людини, але при цьому вважали, що висока культура доступна лише їм та окремим «вихідцям» із народу. Буржуазно-демократичний напрям у педагогіці відбивав настрій демократичної інтелігенції. Педагоги цього напрямку багато зробили для розвитку народної школи: для розробки дидактики початкової школи, обґрунтування змісту та методики її роботи, створення шкільних підручників та ін. Представники революційно-демократичного спрямування піддавали існуючу школу, всю систему освіти, а також політику уряду в освітній галузі радикальній критиці. Вони вимагали освіти для широких народних мас, свободи школи та освіти від церкви, абсолютної рівноправності жінки у всіх сферах життя тощо.

Вирішення проблеми, яка школа найбільшою мірою відповідатиме зрощуванню «людської людини», мали здійснити педагоги-професіонали, які не тільки в теорії, але й на практиці реалізовували виховання та навчання дітей із народу.

Особлива роль у розробці вчення про народність у вихованні належить К. Д. Ушинському, який є творцем теорії народної освіти, «основоположником наукової педагогіки», автором навчальних планів та програм, навчальних книг та методик викладання на основі принципу народності, практичним педагогом та творцем нових, народних за духом, типів навчальних закладів. Своє педагогічне вчення про народність, яка дозволить розкриватися всьому кращому в людині, тобто здійснить її гуманістичне виховання, він послідовно виклав у праці «Про народність у суспільному вихованні». У статті «Про моральний елемент...» він аналізує виховання простого народу та дворянства. К. Д. Ушинський вважає, що його основою є патріархальність, поєднана з християнством; що народна школа має поєднати у собі світське і духовне начало. У статті «Рідне слово» Ушинський докладно розкриває значення рідної мови у духовному розвитку людини.

Передова частина інтелігенції активно включилася в аналіз стану освіти, пошук нових підходів до її організації. Зразком поєднання прогресивного та консервативного, різнобічного підходу, прихильником застосування «батога і пряника» був лікар, педагог М. І. Пирогов. Перша опублікована ним у червні 1856 р. у «Морській збірці» педагогічна стаття «Питання життя» принесла йому широку популярність у колах педагогічного загалу. М. І. Пирогов виступав із критикою становості та утилітаризму в освіті, догматичних методів навчання, пропонував систему освіти, яка повинна була складатися з чотирьох ступенів: початкова школа, прогімназія класична та реальна, гімназія класична та реальна, університет та вища спеціальна школа.

У квітні 1858 р. в газеті «Одеський вісник» М. І. Пирогов виступив зі статтю «Чи потрібно сікти дітей, і сікти в присутності інших дітей?», у якій не просто порушує проблему фізичних покарань, але й виразно заявляє, що

покарання різками вважає аморальним. Згодом, будучи опікуном Київського навчального округу, М. І. Пирогов підписав циркуляр, в якому застосування тілесних покарань не скасовувалося, а лише обмежувалося.

У досліджуваний період в педагогіці діяли величні педагоги - теоретики і практики. Наукова концепція виховання та розвитку людини, загальнолюдська цінність ідеї народності у вихованні К. Д. Ушинського, гуманістична концепція загальнолюдського виховання представників усіх станів М. І. Пирогова, теорія «вільного виховання» у Софії Русової. Проблеми гуманістичного виховання та освіти, підняті педагогами, філософами, громадськими діячами, мали практичне значення. Новий погляд на людину як «вимір всіх речей» викликав до життя тенденцію врахування індивідуальних особливостей та вікових можливостей дитини, що визначалося і в офіційних державних документах про освіту та виховання. У вихованні ставився акцент на загальнолюдському та особистісному в дитині, для чого було розширено перелік предметів, що вивчаються, і посилено світський характер знань, що засвоюються учнями.

Таким чином, теоретична розробка проблем гуманізму у вихованні та освіті, практична їх реалізація, відображення та апробація у педагогічній думці у другій половині ХІХ ст. мали державне значення та великий вплив на розвиток освіти.

Список використаних джерел:

1. Любар О. О., Стельмахович М. Г., Федоренко Д. Т. Історія української школи і педагогіки : навч. посіб. Київ : Знання, 2006. 447 с.
2. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина ХІХ – ХХ ст.): хрестоматія / упоряд.: Л. Д. Березівська та ін.; наук. ред. О. В. Сухомлинська. Київ : Наук. світ, 2003. 418 с.
3. Сухомлинська О. В. Духовно-моральне виховання дітей та молоді: загальні тенденції й індивідуальний пошук. Київ : Всеукр. фонд «Добро», 2006. 43 с.

Кузьма О. І., студент ПО-2;

Науковий керівник:

к. пед. наук, доц., Мочан Т. М.

ВАЖЛИВІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ НАВЧАННЯ В ПОЧАТКОВИХ КЛАСАХ

Час плине, наука не стоїть на місці, а всебічно розвивається. Ми живемо в епоху високих технологій і користуємося сучасними винаходами в щоденному житті, адже ці пристрої стали важливою частиною нашого існування. На даний час, інформаційні технології надзвичайно швидко перетворилися на важливий стимул розвитку не тільки світової економіки, а й інших сфер людської діяльності.

Зараз важко уявити школу, в якій би не було комп'ютерного класу. Якщо говорити про початкову школу, то одним з основних завдань є: формування

уявлень про навколишній світ, здатності використовувати набуті, знання та навички, збагачення естетичного досвіду, розвиток творчості в особистості. Саме на вирішення цих завдань спрямовані уроки в початковій школі із використанням комп'ютерних технологій.

На заняттях в учнів зростає зацікавленість до предмета, оволодіння новими знаннями, вміннями та навичками. Окрім цього, зникають негативні емоції до навчання. Оскільки, за допомогою використання комп'ютера дають змогу подавати новий матеріал наочно та динамічно, у формі гри, змагання тощо. Інтерес до вивчення предмету багато в чому залежить також від того, як проходять уроки. А застосування комп'ютерної техніки дозволяє зробити урок нетрадиційним, яскравим, насиченим, наповнюючи його зміст знаннями з інших наочних областей [2, с. 37].

Окрім цього, впровадження інформаційно-комп'ютерних технологій у навчально-виховний процес є доцільним та перспективним. Адже, завдяки новітній техніці, вчитель може зробити навчання інтенсивним, ефективним, цікавим та зможе створити сприятливу атмосферу для спілкування з учнями. Ще і сьогодні вагоме місце займають традиційні засоби такі як: дошка, крейда, підручники та зошити з друкованою основою. Завдяки ж використанню ІКТ навчальне середовище можна доповнити відео, звуком, анімацією. Усе це здійснює значний вплив на емоційну сферу молодшого школяра, сприяючи підвищенню пізнавальної активності, підвищенню інтересу до предмета та навчання взагалі, активізації навчальної діяльності учнів. Тим більше, що молодші школярі уже готові до роботи з ІКТ: вони знають, що таке комп'ютер, у більшості випадків уміють ним користуватися, у них відсутній психологічний бар'єр: діти не бояться, що зламається машина, не вистачить знань упоратися з нею тощо [1, с. 32].

Важливим чинником для вчителя у використанні сучасних технологій є те, що необхідно забезпечити поєднання вербальної та візуальної інформації, підвищувати мотивацію навчання та емоційність викладу навчального матеріалу. Уроки, проведені в мультимедійному класі, стають схожими на яскраве дійство-свято, де на екрані одне завдання змінюється іншими. Саме ця заміна різноманітних видів роботи сприяє розвитку тонкості, мобільності мислення, розвиває увагу, робить заняття цікавими, захоплюючими. Такі уроки надовго залишаються в пам'яті учнів, дають можливість залучити до сприйняття інформації всі аналізатори, сприяють міцному засвоєнню матеріалу[3, с. 363].

Отже, кожен вчитель повинен бути впевненим в тому, що використання інформаційних технологій у початкових класах передбачає підвищення якості освіти. Адже, вчителю важливо бути активним та разом зі своїми учнями йти в ногу з часом, бо сучасне покоління не можна виховувати без використання сучасних технологій.

Список використаних джерел:

1. Бабакіна О.О., Колесникова О.М. Використання новітніх інформаційних технологій як ефективний і багатофункціональний засіб на уроках в початковій школі // Наукові записки

кафедри педагогіки. 2015. № 25. С. 27-34.

2. Остапйовська І., Свистун Н., Теслюк С. Використання інформаційних технологій для навчання початкового курсу математики / І. Остапйовська, Н. Свистун, С. Теслюк Науковий вісник СНУ імені Лесі Українки. Серія : Педагогічні науки. – Луцьк, 2017. – № 2(351). – С. 35–40.

3. Т.С. Нестеренко, О.А. Гуцаленко. Використання комп'ютера в навчально-виховному процесі початкової школи / С. 362-365.

Куліш А. В., студентка ПО-11сп;
Науковий керівник:
к. пед. н., доц. Кузьма-Качур М.І.

ВІРТУАЛЬНА ЕКСКУРСІЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ДОСЛІДНИЦЬКИХ УМІНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

В сучасних умовах розвитку освіти згідно вимог реформи «Нова українська школа», провідними засобами формування природознавчих компетентностей є сучасна комп'ютерна техніка та мережі Інтернет. Особливий інтерес у школярів викликають віртуальні екскурсії та візуалізація змісту конкретної природничої освітньої галузі. Віртуальний урок-екскурсія є ефективною формою формування дослідницьких умінь у процесі вивчення тем природничої освітньої галузі.

Науковці О. Ващенко, С. Паламар, Л. Романенко, К. Романенко вважають за доцільним у процесі формування дослідницьких умінь у ході проведення віртуальної екскурсії дотримуватись таких вимог:

– «чітке визначення навчальної, виховної та розвивальної мети; правильний вибір місця проведення екскурсії (наявність тих природничих об'єктів, за якими учні будуть спостерігати та досліджувати їхні ознаки);

– психологічне налаштування школярів на здійснення дослідницької діяльності в природі;

– підбір групових та індивідуальних завдань, що включатимуть елементи спостережень та дослідження; використання дидактичних ігор;

– привернення уваги до проблеми соціуму та екології та дослідження умов вирішення соціальних та природоохоронних проблем;

– оформлення звітів у вигляді дослідницьких письмових робіт, гербаріїв, леп буків, презентацій тощо» [1].

Прикладом може бути віртуальна екскурсія при вивченні тем: «Екскурсія просторами степу», «Подорож Кримськими горами», «Подорожуємо лісостепом», «Наша країна – Україна», «Подорож до Австралії» (4 клас) та ін. [2].

Досліджуючи проблему формування дослідницької діяльності молодших школярів доходимо висновку про те, що ефективність розв'язання означеної проблеми залежить від дотримання послідовності етапів її виконання.

Науковці виділяють такі:

- вибір теми;
- постановка мети і завдань дослідження;
- планування дослідження та вибір методів;
- пошук інформації;
- проведення дослідів, опитувань, створення графіків і діаграм;
- формулювання висновків та представлення результатів;
- аналіз своєї діяльності та самооцінка;
- публічне представлення результатів на різного виду заходах (конференціях, звітах, читаннях тощо) [1].

Моделюючи віртуальну екскурсію слід враховувати рівень сформованих дослідницьких умінь на час її проведення. Науковці К. Романенко та О. Савченко виділяють такі види дослідницьких умінь в учнів початкової школи: організаційні (вміння організувати свою роботу під час проведення спостережень за об'єктами живої й неживої природи); пошукові (вміння здійснювати дослідження, виявляти властивості та ознаки природничих об'єктів); інформаційні (вміння працювати з інформацією, що вміщена в енциклопедіях, навчальних текстах про природу); оціночні (вміння аналізувати свою діяльність, представляти результат свого дослідження) [3; 4].

Таким чином, можемо зробити висновок про те, що формування дослідницьких умінь молодших школярів засобом віртуальної екскурсії є одним із компонентів освітнього процесу, позитивно впливає на організацію їх дослідницької діяльності.

Список використаних джерел:

1. Ващенко О. та ін. Теоретичний аспект проблеми формування дослідницьких умінь молодших школярів засобом віртуальної екскурсії. URL: <file:///C:/Documents%20and%20Settings/Админ/Мои%20документы/195791-Текст%20статті-436383-1-10-20200218.pdf>
2. Гільберг Т.В. Я досліджую світ: підруч. для 4-го кл.закл.заг.серед.освіти (у 2-х ч.): ч.1. / Тетяна Гільберг, Світлана Тарнавська, Ніна Павич. – Київ: Генеза, 2021. – 160с.
3. Романенко К.А. Змістово-технологічне забезпечення спостережень учнів початкової школи на уроках природознавства. Початкова освіта: історія, проблеми, перспективи: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Ніжин, 20-21 жовтня 2016 р. Ніжин, 2016. 163 с.
4. Савченко О.Я. Уміння вчитися як ключова компетентність. Компетентнісна освіта: від теорії до практики. Київ, 2005. С. 4 – 20.

Кустрьо М. Ю.
здобувач першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти групи ПО-41
Науковий керівник:
канд. пед. н., доц., Фенчак Л.М.

ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК МІЖ ЕФЕКТИВНОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ ДОЗВІЛЛЯ ТА РОЗВИТКОМ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Дозвілля школяра є часом вільного вибору ним цікавих занять, розваг з своїми друзями. Проведення вільного часу і ціннісні орієнтації у сфері дозвілля свідчать про розвивальну спрямованість особистості школяра. Для здобувачів початкової освіти вільним є позаурочний час, який вони можуть використати для поглиблення знань з навчальних предметів, задоволення і розвитку своїх інтересів, запитів і нахилів, духовного зростання, вдосконалення фізичних якостей та відпочинку. Використовується він за власним бажанням школяра. Основним при цьому є те, наскільки раціонально і корисно він витрачається [1].

У результаті аналізу педагогічних досліджень, нами з'ясовано, що раціональне використання вільного часу охоплює певну сукупність занять, спрямованих на формування суспільно корисних установок, всебічний розвиток особистості. Йдеться про затрати часу на самоосвіту, суспільну роботу, заняття фізкультурою і спортом, художньою і технічною творчістю, відпочинок і розваги. Нераціональними можна вважати дії у вільний час, які призводять до деградації здобувача початкової освіти або є порушенням суспільних правил [2].

Вільний час школярів має свою специфіку. Передусім на його структуру, величину та зміст впливає правове становище (заборона відвідувати деякі кінофільми, продаж тютюну та алкоголю, особливе регулювання перебування в громадських місцях). Він повинен бути під контролем сім'ї, школи, спрямовуватися ними.

Регулювання вільного часу здобувачів початкової освіти не передбачає жорстке його програмування. Привабливість вільного часу полягає у відносній свободі, самостійності школяра у виборі варіантів поведінки. На думку науковців, організація дозвілля передбачає індивідуальний підхід, попередню роботу з формування потреб, звичок, уміння розумно проводити дозвілля. Вдосконалення цієї роботи означає урізноманітнення самодіяльності школярів, їх занять за інтересами, розширення форм позаурочної роботи, заповнення вільного часу корисною справою [2].

Для раціонального проведення вільного часу важливо формувати у здобувача початкової освіти самостійність. Не привчена до самостійності дитина звикає, що все за неї зроблять і повинні зробити дорослі. Відсутність самостійних навичок відпочинку не дає їм змоги правильно планувати свій час. Поки дитина не стане активним учасником організації власного вільного часу, не вкладе в нього свою працю, фантазію, він буде для неї тягарем.

Молодші школярі мають чітко уявити, що відпочинок у вільний час не повинен бути пов'язаним із пасивним станом організму. Ним можуть бути й активна робота, руховий режим. Форми проведення учнями свого дозвілля

залежать від об'єктивних умов і від суб'єктивних факторів (рівня розвитку, потреб, інтересів, ціннісних орієнтацій особистості). Однак багато школярів витрачають вільний час на заняття, які не потребують високого культурного рівня розвитку і не сприяють цьому.

Список використаних джерел:

1. Марків В. М. Теорія виховання. Кривий Ріг: КПІ, 2015. – 420 с
2. Ярощук Л. Г. Теорія та методика виховання. Бердянськ, 2018. – 320 с.

Легеца Ю. Ю.
здобувач вищої освіти групи ПО-4
Науковий керівник:
к. п. н., доц. Фенчак Л. М.

ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

На сьогодні актуальним в суспільстві є процес становлення Нової української школи, яка має закласти її новий зміст на основі формування компетентностей учнівської молоді, необхідних для успішної самореалізації [1]. У сучасному суспільстві школа є основним фактором, де учень не пасивний об'єкт впливу, а активний суб'єкт формування своєї особистості, тобто школа є основним місцем перебування учня на багато років і основним фактором виховання і формування особистості.

Аналізуючи педагогічні дослідження О. Безпалько, І. Беха, О. Будник, А. Капської, О. Ковшар, Г. Костюка, В. Петровського, Н. Сейко та ін., які обґрунтували необхідність становлення дитини як суб'єкта активності в єдності її предметних та соціальних відносин, нами було виявлено цікаву авторську програму «Формуємо соціально активних громадян» [1; 3]. Мета програми – формування установки здобувачів початкової освіти на соціально схвалювану поведінку й соціально значиму діяльність, освоєння соціальних ролей, що дозволяють їм успішно адаптуватися в соціумі класу і школи, здійснювати їх перетворення, а також реалізовуватися на основі інтересів і цінностей суспільства [2].

Внутрішні регулятори соціально спрямованої поведінки, система ставлення до оточуючих, навички взаємин, соціальна активність у молодших школярів лише починають формуватися у цьому віці й тому доцільно розпочинати цей процес з їх ознайомлення з сутністю та значенням самих понять. Насамперед у зв'язку з тим, що здобувачі початкової освіти не завжди мають певний соціальний досвід, знання про соціальне оточення, механізми взаємодії з оточуючими, науковцями педагогами була розроблена та апробована програма соціального розвитку особистості учнів «Пізнай себе», яка містить курс занять з дітьми 1-4 класів. Її метою є створення умов для розвитку пізнавальної, емоційно - вольової, особистісно-мотиваційної та соціальної сфер молодших школярів,

досягнення ними особистісних і мета предметних результатів, формування в школярів соціальної активності [2].

Варто педагогам початкової школи використовувати для формування соціальної компетентності молодших школярів авторський курс із варіативних дисциплін «Життєва економіка – перші кроки» для учнів 2-4 класів носить пропедевтичний характер і не ставить собі за мету загальне охоплення економічних категорій і понять, а спрямований на розвиток дитини як активного суб'єкта економічних і соціальних відносин. З урахуванням специфіки молодшого шкільного віку при навчанні економіці учнів молодших класів формуються початкові уявлення про оточуючі соціально-економічні умови життя й діяльності людей.

На думку дослідників, соціальна компетентність особистості формується, розвивається і виявляється в соціальній, навчальній, громадській, суспільній діяльності; соціальна компетентність (у вузькому розумінні слова) характеризує людину як істоту соціальну, як суб'єкта життєдіяльності, її взаємовідносини із суспільством, соціумом, стосунки з іншими людьми. Структурними елементами соціальної компетентності виокремлено такі: знання як інструменти діяльності, життєві навички, особливі способи мислення, комунікативно-організаторські здібності, здатність усвідомлювати, оцінювати й відповідати за наслідки своїх дій [4].

На основі проаналізованих науково-педагогічних досліджень нами виявлено, що показниками соціальної компетентності для здобувачів освіти 1–2 класів є розвиток соціальних знань, позитивних соціальних емоцій, формування соціально значимих навичок щодо соціальної ролі школяра; для здобувачів освіти 3–4 класів – розширення соціальних знань, розвиток соціальних цінностей, формування соціально значимих навичок, розвиток навичок аналізу та самоаналізу щодо соціальної ролі школяра, розвиток навичок взаємодії з дорослими та однолітками, щодо пошуку інформаційних джерел для виконання навчальних завдань, організації дозвілля, тощо [5].

Одним з провідних засобів перетворення школи навчання на школу життя, оволодіння учнями навичками планування власної діяльності, навичками вибору способів та шляхів її здійснення, формування та актуалізації життєвого досвіду учнів, формування соціальної активності особистості є метод групової роботи, проектна та ігрова діяльності. Саме ці види діяльності на заняттях приносять новизну в організацію традиційного процесу навчання, сприяють розвитку соціально значущих відносин між вчителем і групою школярів, школярів між собою.

Список використаних джерел:

1. Василенко І.В. Організація системи соціального виховання учнів // Педагогіка і психологія. – 1996. - № 2. – С. 98-102.
2. Неділько В. П. Соціально-педагогічні та соціально психологічні аспекти здоров'я дітей шкільного віку / В. П. Неділько, С. А. Руденко. // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2009. – №8. – С. 126–129.

3. Особливості роботи вчителя початкової школи із дорів'язбереження учнів// Проблеми сучасної Педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. – 3б. статей: – Ялта: РВВ КГУ, 2012. – Вип.37. – Ч.2. – 280 с. – С. 112-119
4. Неділько В. П. Соціально-педагогічні та соціально психологічні аспекти здоров'я дітей шкільного віку / В. П. Неділько, С. А. Руденко. // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2009. – №8. – С. 126–129.
5. Особливості роботи вчителя початкової школи із здоров'язбереження учнів// Проблеми сучасної Педагогічної освіти. Сер.: Педагогіка і психологія. – 3б. статей: – Ялта: РВВ КГУ, 2012. – Вип.37. – Ч.2. – 280 с. – С. 112-119.

Лехман О. Ю., студентки ПО-2;
Науковий керівник:
д. пед. наук, проф. Товканець Г.В.

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА

Молодший шкільний вік є ключовим періодом для оволодіння дитиною навчальної діяльності та формування навчальної мотивації. З точки зору особистісного розвитку дитини цей період також дуже важливий, адже тут закладається основа її ставлення до себе, важливим є благополуччя дитини, яке залежить від внутрішньо сімейної гармонії.

Особливістю соціальної ситуації молодшого школяра є те, що для дитини потрапляє до школи, в результаті змінюється весь її життєвий шлях. Змінюється режим дня. Дитина зіштовхується з одноманітністю та необхідністю організувати свій вільний час після школи. Інтенсивна розумова діяльність може викликати додаткову втому. Складаються нові позасімейні відносини – з учителем та з однокласниками. У загальношкільних ситуаціях діти почувають себе безпорадними. Хоча дітей зазвичай готують до навчання у школі то вході сама ситуація може бути стресовою, і дитині потрібен деякий час, щоб звикнути. Проявом такої реакції на стрес можуть бути різкі зміни в поведінці дитини.

У цьому віці центром психічного розвитку дитини стає формування довільності всіх психічних процесів (пам'яті, уваги, мислення, організації діяльності), їх інтелектуалізація, внутрішнє опосередкування, що відбувається завдяки первинному засвоєнню системи понять. Довільність виявляється в умінні свідомо ставити цілі, шукати і знаходити засоби їх досягнення, долати труднощі та перешкоди. Протягом усього молодшого шкільного віку дитина вчиться керувати своєю поведінкою, психічними процесами, адже вимоги до неї з перших днів перебування у школі передбачають досить високий рівень довільності. Тому молодший школяр долає свої бажання і здатен керувати своєю поведінкою на основі заданих зразків, що сприяє розвитку довільності як особливої властивості психічних процесів і поведінки [2, с. 89].

Умовні мотиви запобігання невдачі з позиції батьків:

1. Рідко хвалили дитину за її старання та досягнення, а невдачі викликають невдоволення.

2. Слабке врахування власних бажань дитини, суворий контроль, допомога дитині не у вигляді порад, а шляхом безпосереднього втручання в її діяльність.

3. Скарги на відсутність у дитини здібностей і часто вдаються до пояснення успіхів дитини.

Становлення самооцінки молодшого школяра залежить не лише від його успішності та особливостей спілкування учителя з дітьми. Велике значення має стиль сімейного виховання, прийняті у сім'ї цінності. Таким чином, успішне навчання, усвідомлення своїх здібностей, уміння якісно виконувати різні завдання призводять до становлення поняття компетентності - нового аспекту самосвідомості, який поряд з теоретичним рефлексивним мисленням, можна вважати центральними новоутвореннями молодшого шкільного віку. Якщо почуття компетентності в навчальній діяльності не формується то у дитини знижується самооцінка і виникає почуття неповноцінності [1, с. 106].

Батьки повинні робити все можливе, щоб дитина відчувала любов та підтримку незалежно від шкільних успіхів. Необхідно підтримувати в дитини віру в себе, навчання, демонструвати їй очікування кращого результату й виявляти увагу впродовж навчальної роботи.

Отже, з цього випливає висновок, що соціально-психологічним аспектом становлення та розвитку особистості молодшого школяра є вступ дитини до школи, перехід від сімейного виховання до системи шкільного навчання, оволодіння навчальною діяльністю та формування початкової мотивації, підтримка зі сторони як батьків, так і вчителя.

Список використаних джерел:

1. Цуркан Т.Г. Модель формування педагогічної культури батьків молодших школярів у взаємодії сім'ї і школи та педагогічні умови її реалізації. Педагогічна освіта: теорія і практика. – 2017. – 23 (2), 1. – С. 218-224
2. Музика О.О. Оцінювання навчальних досягнень першокласників: психологічні аспекти / Музика Олена Оксентівна, Топольницька Ольга Олегівна // Молодий вчений, 2017. – № 1 (41). – С. 238-241.
3. Бугакова, О. В. Технологія організації взаємодії педагогічного колективу загальноосвітнього навчального закладу з батьками: теоретичний аспект / О. В. Бугакова // Педагогіка та психологія : зб. наук. пр. / ХНПУ ім. Г. С. Сковороди ; за заг. ред. І. Ф. Прокопенка, С. Т. Золотухіної. – Харків : Діса Плюс, 2018. – Вип. 59. – С. 3—12.

Лізанець К. І., здобувачка вищої освіти
Спеціальності 013 (Початкова освіта)

Науковий керівник:

д. п. н. проф. Товканець Г.В.

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Серед важливих завдань освітньої реформи в Україні є піднесення мовної та мовленнєвої культури суспільства, озброєння молоді знанням стилістичних багатств рідної мови, виховання шанобливого ставлення до слова як до знаряддя праці, носія інформації, професійного вербального ресурсу, засобу духовного впливу, що має сприяти розвитку культури й духовності народу.

У Концепції Нової української школи зазначено, що сьогодні шкільна мовна освіта повинна формувати особистість, яка адаптована до життя у світі багатоманітних зв'язків – від контактів із найближчим оточенням до глобальних. Перед сучасним закладом освіти стоїть важливе завдання – формувати в здобувачів освіти уміння і навички самостійно будувати висловлювання різних жанрів, які необхідні їм у процесі навчання і майбутньої діяльності. Невипадково, що у Державному стандарті початкової освіти серед ключових компетентностей, якими повинен оволодіти сучасний школяр, виділено: «вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях...» [3, с. 2].

Теоретичні та практичні аспекти формування комунікативної компетентності розкриті у наукових доробках Ф. Бацевича, М. Вашуленка, Н. Гез, Н. Голуб, Ю. Жукова, І. Зимньої, К. Климової, Л. Мамчур. Науковцями, Л. Вознюк, В. Гринькова, З. Залібовська-Ільніцька, Л. Кліманова, Т. Олійник та ін. окреслено шляхи розвитку комунікативної компетентності здобувачів початкової освіти. У Законі України «Про освіту» компетентність трактується як динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність [4].

В контексті дослідження розкриємо сутність поняття «комунікативна компетентність». Поділяємо думку науковців Ю. Жукова, Ю. Вторнікової, які у своїх працях розглядають її як здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з оточуючими людьми, це певна сукупність знань, умінь та навичок, що забезпечують ефективне спілкування, передбачають уміння змінювати глибину і коло спілкування, розуміти й бути зрозумілим для партнера у процесі спілкування [2]. Варто зазначити, що вітчизняні науковці ототожнюють два поняття: «комунікативну компетентність», тобто здатність особистості, її готовність і спроможність до розв'язування комунікативних задач, та «комунікативну компетенцію», що виявляється в наявності комунікативних знань, умінь, навичок і досвіді комунікативної діяльності.

Поділяємо думку Ф. Бацевич, Л. Вознюк, Т. Олійник, які виділяють три основні етапи формування комунікативної компетентності. Так, на першому відбувається розвиток уміння висловлювати думку, твердження в заданій сфері. Другий етап передбачає порівняння власного висловлювання з висловлюванням своїх однолітків, формуванням уміння співставляти та встановлювати контакт. Третій етап характеризується умінням виражати особисте ставлення до фактів, подій, враховуючи при цьому ставлення співрозмовників [1].

У типових освітніх програмах для закладів загальної середньої освіти (для 1-4 класів, за ред. О. Савченко) передбачена робота за такими змістовими лініями: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовні явища» [5]. Це сприяє формуванню у здобувачів освіти комунікативної компетентності через розвиток уміння слухати, розуміти, досліджувати мовлення, висловлювати та будувати його, шукати та аналізувати інформацію для задоволення своїх потреб. Оскільки комунікативна компетентність є індивідуальним інтегрованим утворенням, то вона передбачає міжособистісну комунікативну взаємодію, стимулює активність, ініціативність, і дає можливість молодшим школярам будувати власні висловлювання в різних формах. Як показує практика, цілком обґрунтованим є організація та проведення «Ранкових зустрічей» відповідно до вимог Нової української школи. Така форма організації освітнього процесу дає змогу учням брати активну участь у групових обговореннях, а вчителям – моделювати й активно розвивати в дітей уміння та навички ефективного спілкування, формувати комунікативну компетентність.

Таким чином, комунікативна компетентність здобувача початкової освіти виявляється в здатності спілкуватися з людьми різного віку і статусу, розуміти й відтворювати сприйняту на слух та прочитану інформацію, змістовно висловлювати свої думки в усній і письмовій формах, вільно володіти мовою в різних навчальних та життєвих ситуаціях. Формування комунікативної компетентності сучасних школярів вимагає урізноманітнення форм організації освітнього процесу. При цьому перевага надається тим, які створюють таку мовленнєву ситуацію, коли кожен здобувач освіти має можливість висловитись, проявити себе в комунікативному процесі. Ефективним з таких позицій є інтерактивне навчання, організація якого передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання рольових ігор, що сприяють формуванню комунікативних вмінь і навичок, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва, взаємодії.

Список використаних джерел

1. Бацевич Ф.С Основи комунікативної лінгвістики: Підручник. – К.: Видавн. центр «Академія», 2014. – 344с.
2. Вторникова Ю. С. Комунікативна компетентність у структурі ключових компетентностей громадян Європи / Ю. С. Вторникова // Витоки педагогічної майстерності: збірник наукових праць. – Полтава, 2011, – С. 88-94
3. Державний стандарт початкової освіти // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/87-2018>.
4. Закон України «Про освіту» // [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

5. Савченко О. Я. Нова українська школа. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти (1-4 клас), затверджена Колегією Міністерства освіти і науки 22 лютого 2018 року// [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/program/program-1-4/60407/>.

Макаревич О. В., студентка ПО-2 курсу
Науковий керівник:
ст. викл. кафедри теорії та методики
початкової освіти Майборода І. Е.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ ТА ФОРМ РОБОТИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Закон України «Про освіту» визначає, що пріоритетним напрямком у розвитку освіти є підготовка освіченої особистості як найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей та необхідних для успішної самореалізації компетентностей, що є запорукою розвитку кваліфікованих спеціалістів, здатних до творчої праці, професійного становлення та впровадження сучасних технологій [1].

Нові завдання шкільної освіти в Україні, що спрямовані на гуманізацію та демократизацію всього навчального процесу в школі, визначають нові пріоритети навчання і виховання, потребують формування ініціативної особистості, здатної до раціональної творчої праці. Нова українська школа – це школа компетентностей: спілкування державною мовою, спілкування іноземними мовами, математична грамотність, компетентності в природничих науках і технологіях, інформаційно-цифрова компетентність, уміння вчитися впродовж життя, соціальні і громадянські компетентності, підприємливість, загальнокультурна грамотність, екологічна грамотність і здорове життя, інноваційність. Усі перелічені компетентності однаково важливі й взаємопов'язані. Кожну з них діти набувають під час вивчення різних предметів на всіх етапах освіти [2].

На сучасному етапі розвитку освіти є різноманітні освітні технології, які допомагають вчителю раціонально побудувати процес навчання і досягти вищих результатів педагогічної діяльності. Школа надала вчителю можливість вибору у використанні інтерактивних технологій, спрямованих на всебічний розвиток та становлення творчої особистості учнів.

Досягнути цього можна, створюючи інтерактивне середовище навчання, використовувати парні, групові, колективні форми діяльності, спрямовані на розвиток креативності. Тому в освітньому процесі повинні ефективно використовуватися такі інноваційні технології та методи, що вчать робити самостійний вибір, пов'язувати вивчене з практичним життям, враховуючи індивідуальність учня, як: розвивальне навчання; інтерактивні технології;

проектне навчання; гуманно-особистісна технологія; ТРВЗ (теорія розв'язування винахідницьких задач).

Розробку елементів інтерактивного навчання розглядаємо у працях В.О. Сухомлинського та учителів-новаторів 70-80-х років: Ш. Амонашвілі, В. Шаталова, Є. Ільїна, С. Лисенкова та інших.

Інтерактивні методи навчання забезпечують активний зв'язок з учнями в навчальному процесі. Виключають взаємодію домінування одного учасника процесу над іншим та одні думки.

У процесі інтерактивного навчання учні навчаються:

- спілкуватися;
- не лише слухати, а й чути співрозмовника;
- критично мислити;
- приймати обмірковані рішення [4].

Застосування інтерактивних технологій навчання: сприяє розвитку навичок критичного мислення та пізнавальних інтересів учнів; спонукає учнів виявляти уяву та творчість; розвиває вміння швидко аналізувати ситуацію.

Важливим є висновок дослідників О. Пометун та Л. Пироженко про те, що інтерактивне навчання є сукупністю технологій. Автори розподіляють інтерактивні технології на чотири групи: парне навчання (робота учня з учителем чи з однолітком один на один); фронтальне навчання; навчання у грі; дискусії. Перевага інтерактивного навчання в тому, що учні засвоюють всі рівні пізнання (знання, розуміння, застосування, оцінка), в класах збільшується кількість учнів, які свідомо засвоюють навчальний матеріал. Учні займають активну позицію, в засвоєнні знань зростає їх інтерес в отриманні знань. Значно підвищується особистісна роль вчителя – він виступає як лідер, організатор, наставник, модератор, коуч, тьютор та фасилітатор в індивідуальній освітній траєкторії дитини.

Отже, інтерактивні методи навчання це не лише засіб створення атмосфери співробітництва, порозуміння і доброзичливості, а й можливості дійсно реалізувати основні засади особистісно-орієнтованого, компетентнісного та діяльнісного підходу до навчання. Використання стратегії інтерактивного навчання на уроках у початкових класах НУШ забезпечує умови для повноцінного розвитку компетентностей, а саме: формування в дітей творчого критичного мислення, бажання і здатності самостійно вчитися.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про освіту»: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
2. Інноваційні педагогічні технології, інтерактивні методи навчання та їх використання в початкових класах Нової української школи: <https://vseosvita.ua/library/innovacijni-pedagogicni-tehnologii-interaktivni-metodi-navcanna-ta-ih-vikoristanna-v-pocatkovih-klasih-novoi-ukrainskoi-skoli-410524.html>.
3. НУШ та інноваційні технології в початковій школі/Інтегроване навчання - сучасна педагогічна технологія: <https://oplatforma.com.ua/article/2251-nush-ta-nnovatsyn-tehnolog-v-pochatkovy-shkol>.

4. Використання інноваційних технологій: <https://naurok.com.ua/vikoristannya-innovaciynih-tehnologiy-279621.html>.

Марушка М. В., студентка ПО-42 курсу
Науковий керівник:
доц. кафедри теорії та методики поч. о.,
к. п. н. Ліба О. М.

ФОРМУВАННЯ В МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ ПОЧАТКОВИХ УЯВЛЕНЬ ПРО ДРОБИ

Особливості формування поняття частини і дробу у молодших школярів викликає інтерес як для вікової психології так і для педагогічної психології навчання. Історично дробу виникли у зв'язку з потребою вимірювати. Вимірювання різних величин за допомогою обраних мір (одиниць) показувало людям, що вираження його результату цілими числами найчастіше носить наближений характер. Для уточнення результатів вимірювання необхідно було вибирати інші, менші одиниці, які мали певне відношення до колишнього. Дробу мають широке застосування в повсякденному житті. Це зумовлює потребу у вивченні уявлень про дробу уже в початковій школі.

Разом з тим вивчення дробів у молодших класах пов'язане з певними труднощами: полягає воно в тому, що учень повинен засвоїти механізм дії зразу над двома числами. Засвоєння відношення чисел якраз і пов'язане з тими труднощами, які виділяють методисти і психологи. П.П. Булонським було відмічено, що: «Шкільний курс арифметики можна уявно поділити на дві частини: цілі числа і дробу, причому іменовані числа є частіше за все переходом від першої частини до другої. Арифметика цілих чисел припадає на молодший шкільний вік, арифметика дробів - на старший. Якщо, вивчаючи арифметику цілих чисел, дитина ступає на першу сходинку абстрагування від якісних ознак предмета, на сходинку кількості і величини, то, вивчаючи арифметику дробів, вона ступає на другу сходинку- кількісного відношення; це - сходинка абстрактного мислення відношення предметів, позбавлених будь-яких властивостей. Так за стадією мислення якісних абстракцій іде стадія мислення абстрактних відношень» [1].

Аналіз наукових досліджень і публікацій учених засвідчив, що формування поняття про дробу рекомендується проводити по трьох основних етапах: 1) спочатку діти засвоюють фактичне роздроблення (ділення) різноманітних конкретних предметів на рівні («частки»), коли кожен предмет виступає як ціла одиниця; вони утворюють різні частини цих предметів (половину, чверть і т.п.), а із частин - дробу (одна друга, одна четверта, три четвертих); 2) потім цю ж роботу діти проробляють уже на кресленнях (малюнки кругів, відрізків); 3) діти оперують дробами по уявленню, без будь-яких інших зовнішніх опор, крім самих записів [2].

В школі діти уже в 1 класі знайомляться з розбиттям сукупності предметів на рівні частини, уточнюють зміст термінів «половина», «чверть» тощо, працюючи з кругами, квадратами, відрізками, а пізніше відносять їх до таких мір, як кілограм, метр, літр. Завдяки цьому з 1 по 4 клас, розширюються і удосконалюються уявлення про ціле і частини, прийоми розбиття окремих предметів і їх груп на рівні частини. Діти помічають зв'язок між числом рівних частин і назвою кожної частини (щоб отримати чверть круга, потрібно розділити його на чотири рівні частини тощо), а потім вже без наочних засобів вирішують, наприклад, такі задачі, як знаходження сьомої, дев'ятої частини числа. В 3 класі вони можуть пояснити графічно різні частини даного відрізка (половину, третину, шосту частину тощо). Приступаючи до спеціальної навчальної роботи над дробами, необхідно опиратися на ці знання учнів, поновити їх і систематизувати.

Ознайомити дітей з частками означає сформувати в них конкретні уявлення про частки, тобто навчити дітей утворювати частки практично. Щоб сформувати правильні уявлення про частки, треба використати достатню кількість різних наочних посібників. Дуже важливо, щоб посібники були не тільки в учителя, а й у кожного учня. Ознайомлення учнів з дробовими числами у формі звичайних дробів проводиться у зв'язку з вивченням множення і ділення багатоцифрових чисел і ґрунтується на уявленнях, знаннях, вміннях і навичках, вироблених учнями при ознайомленні з частками величин (числа). В залежності від підготовки класу до вивчення теми «Дробы» може бути відведено 7-8 уроків. Причому до уроків, на яких діти знайомляться з новим для них матеріалом - дробами, включається (50%) матеріал, пов'язаний з оволодінням техніки обчислень, розв'язуванням задач.

«Наочна концепція дробу» являється тепер провідною в методиці викладання математики як у нас, так і за кордоном. Вона здається цілком логічною і життєвою, яка спирається на загальні уявлення про те, що числа являють собою своєрідне відображення реальності.

Список використаних джерел:

1. Блонский П.П. Избранные психологические произведения. – М.: Просвещение, 1964. – С. 162-163
2. Богданович М. В., Будна Н. О., Лищенко Г. П. Урок математики в початковій школі : навчальний посібник / М. В. Богданович, Н. О. Будна, Г. П. Лищенко. – Тернопіль, : Навчальна книга, 2014. – 208 с.

Матвіюк А. О., студентка ПО-1сп курсу

Науковий керівник:

к. пед. н., доцент Лалак Н. В.,

ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ НА УРОКАХ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»

У Концепції «Нова українська школа» зазначено, що до ключових компетентностей здобувачів освіти належить підприємливість та фінансова грамотність. Сьогодні, в умовах воєнного стану в Україні, дітей оточує середовище, яке наповнене економічними поняттями і процесами, Гостро актуалізуються питання ознайомлення підростаючого покоління з проблемами «дорослої» економіки. Саме в початковій школі закладаються засади інтелектуального розвитку здобувачів освіти, створюються педагогічні та психологічні передумови для формування самостійності мислення, здатності критично оцінювати власні дії, зіставляти різноманітні способи розв'язання проблемних ситуацій, оцінювати їх і вибирати найбільш раціональні, виділяти головне та узагальнювати, застосовувати набуті знання на практиці.

Сучасні дослідження вчених (А. Богуш, Н. Гавриш, Г. Григоренко, Р. Жадан, К. Курак, А. Шатової та ін.) свідчать про необхідність впровадження економічної освіти для дітей молодшого шкільного віку та наголошують на ролі і значимості економічної соціалізації: знайомства школярів з ринковими відносинами, економічними уявленнями (працю, гроші, професії, бюджет сім'ї, якості людини-господаря, проблеми заощадження), економічними поняттями та безпосереднім застосуванням їх у різних видах діяльності. Теоретичні та практичні аспекти економічного виховання знаходимо у наукових доробках Ю. Васил'єва, Б. Вульfoва, Е. Землянської, Л. Фридмана та ін., які теж зазначали, що економічне виховання доцільно починати як можливо раніше.

Актуальність досліджуваної проблеми формування фінансової грамотності молодших школярів визначена реальними соціальними суперечностями, які виникли в сучасних умовах і потребують ефективного та швидкого вирішення: між соціальною значимістю економічного виховання і недостатньою реалізацією даного педагогічного завдання у початковій школі; між необхідністю підготовки вчителя початкових класів до формування фінансово грамотної особистості молодшого школяра і не розробленістю теоретичних засад та організаційно-педагогічних умов системи економічного навчання; між інтересами суспільства у вихованні економічно-досвідченої особистості, що стане підґрунтям для подальшої економічної соціалізації та економічного виховання особистості.

Значні можливості для формування фінансової грамотності молодших школярів закладено в інтегрованому курсі «Я досліджую світ». Змістове наповнення предмета зосереджує здобувачів освіти на усвідомленні суті взаємовідносин людини і суспільства, набутті демократичних цінностей, адекватному випробовуванні різноманітних соціальних ролей, засвоєнні поведінкових еталонів. сприяє психічному і соціальному розвитку дитини як особистості і громадянина. У процесі вивчення курсу молодші школярі мимоволі опановують економічні поняття, вони дізнаються, що таке «наше»,

«моє», «гроші», «ціна», «дорого», «дешево», «заробити», «заощадити», «продати», «обмін», «банк», «спадок» тощо. Економічна соціалізація формує у дітей молодшого шкільного віку ставлення до різних економічних категорій; розкриває взаємодію людей у сім'ї, колективі, суспільстві; передбачає активне спілкування дітей з природним і соціальним оточенням, накопичення досвіду особистісного ставлення до системи цінностей демократичного суспільства. На уроках «Я досліджую світ» формуються громадянська та соціальна компетентності учнів на основі засвоєння ними базових фінансових знань та практичних навичок. Як показує практика, на уроках вищезазначеного курсу варто розглядати теми: «Фінансові установи. Правила спілкування та поведінки у фінансових установах», «Податки та податкова освіченість» тощо.

Уроки «Я досліджую світ» доцільно будувати так, щоб у процесі формування фінансової грамотності учні мали можливість розмірковувати, досліджувати, аналізувати життєві ситуації, пропонувати різні шляхи розв'язання проблемних питань, робити висновки. Тоді створюються сприятливі умови для розвитку таких якостей молодших школярів, як пізнавальний інтерес, творча активність і самостійність. А це дає можливість реалізувати вимоги Концепції «Нова українська школа», де акцентується увага на структуруванні освітнього середовища на засадах диференціації та інтеграції, забезпечення альтернативних можливостей для одержання освіти, для індивідуальних потреб і здібностей.

Таким чином, в економічній освіті й вихованні учнів початкової школи беруть участь різні соціальні ланки: ЗЗСО, сім'я, позашкільні освітньо-виховні заклади, громадські організації, засоби масової інформації. Однак провідну роль в економічній підготовці підростаючого покоління відіграє школа, а в економічному і загальному вихованні – сім'я. Сьогодні важливо гармонійно поєднувати ці ланки, особливо для дітей молодшого шкільного віку.

Список використаних джерел:

1. Концепція «Нова школа. Простір освітніх можливостей» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/ua-sch-2016/>. – 40 с.
2. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під.заг. ред. Бібік Н.М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206с
3. Савченко О. Я. Виховний потенціал початкової освіти: посібник для вчителів і методистів початкового навчання / О.Я. Савченко. – 2-ге вид., доповн.,переробл. – К.: Богданова А.М., 2009, - С. 146-155.

Микуляк М. Б., студентка ПО-41 курсу
Науковий керівник:
доц. кафедри теорії та методики поч. о.,
к. п. н. Ліба О. М.

ТЕХНОЛОГІЯ РОЗВИВАЛЬНОГО НАВЧАННЯ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПІЗНАВАЛЬНОГО ІНТЕРЕСУ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Проблема розвивального навчання має тривалу історію становлення, яка бере початок із пошуків вирішення проблеми співвідношення навчання і розвитку. Ідея розвивального навчання належить психологу та педагогу Д. Б. Ельконіну. Система розвивального навчання в загальному вигляді передбачала формування в учнів молодшого шкільного віку певних здібностей до самовдосконалення, саморозвитку та самопізнання через спеціально організоване навчання. Завданням системи розвивального навчання було визначено формування у дитини певних здібностей (рефлексію, аналіз, планування) щодо самовдосконалення. Знання розглядалися як засіб для розвитку особистості. Розвиток особистості дитини як суб'єкта життєдіяльності виступав метою навчання. Головним мотивом навчання в системі розвивального навчання виступає інтерес до пізнання: формуються основи наукового мислення, інтелектуальні та особистісні здібності, яких у дитини раніше не було. Основним завданням діяльності педагога в системі розвивального навчання є формування в учнів уміння вчитися – здатності ставити та розв'язувати завдання у процесі навчання. Причому навчання є розвиваючим практично для усіх дітей, хоча рівень їхніх інтелектуальних здібностей може бути різним. У контексті розвивального навчання змінюється і роль учителя. Педагог не є джерелом інформації, він повинен вміло поставити пізнавальну задачу перед учнями, активізувати їхню розумову діяльність. Учень і вчитель в системі розвивального навчання є активними учасниками освітнього процесу. До принципів, які регулюють систему розвивального навчання відносять: принцип організації процесу навчання відповідно до етапів вікового розвитку дітей, принцип діяльності, принцип предметності. Розроблені В. В. Давидовим принципи розвивального навчання були спрямовані на формування в учнів теоретичного типу мислення.

В технології розвивального навчання розроблено узагальнений спосіб вирішення навчального завдання, який складається з наступних навчальних дій: 1. Аналіз умови завдання та виділення основної властивості об'єкта, що досліджується. 2. Побудова моделі об'єкта, що досліджується. 3. Отримання нової інформації про об'єкт на основі вивчення його моделі. 4. Побудова системи завдань, які розв'язуються загальним способом. 5. Контроль за виконанням дій (здійснення самоконтролю). 6. Оцінка засвоєння загального способу дій як результату розв'язання поставленого навчального завдання [1].

Система розвивального навчання – це інноваційна педагогічна технологія випереджувального та інтелектуального розвитку особистості дитини. У школі розвивального навчання справжньою метою є сам процес, у якому створюються

умови для розвитку, і головний результат діяльності школи – створення цього живого процесу, що стимулює розвиток. Система розвивального навчання молодших школярів може успішно функціонувати за пошуково дослідницької навчальної діяльності, яка розпочинається з формулювання для учнів навчального завдання, що вимагає від них якісно нового розуміння аналізу ситуації і своїх дій. Поставивши перед учнями навчальне завдання, вчитель організовує його розв'язання, тобто власне пошукову діяльність.

На уроках математики з перших днів вводяться веселі завдання-пастки, які не можна розв'язати, якщо діяти чітко за інструкцією дорослого: щось треба зробити по-своєму, необхідно застосувати логічне мислення. Наприклад, такі задачі: «Скільки яблук знайшов Петро, якщо червоних яблук було одне, жовтих - жодного, а груш- цілих три?»; «Візьми три палички. Зроби з них трикутник. А тепер з цих самих паличок склади квадрат» [3]. Такі завдання потребують не стільки знань, скільки постійного аналізу вимог дорослого. Психологи встановили, що саме в групі дітей, які співпрацюють, є сприятливі умови для розвитку самостійності мислення, пізнавальної ініціативи дитини. З цією метою, наприклад, в системі Д. Б. Ельконіна та В. В. Давидова, вже на підготовчому етапі до школи, дітей ділять на групи по 4-5 учня у кожній, і вчать працювати, співпрацюючи один з одним. Взаємодія та співробітництво під час роботи в парах або групах може розвивати комунікативні вміння й навички, забезпечувати виховання, оскільки діти змушені працювати в команді, прислухатися до думки кожного, знімати нервові напруження, це дає можливість змінювати форми діяльності. Вже з першого класу діти вчаться працювати в парах, можуть обмінюватися своїми думками, обговорювати певне завдання.

Ефективними засобами розвитку живого інтересу до вивчення предмету математики в початкових класах поряд з іншими методами є розвивальні ігри. Гра переключає довільну увагу дітей на навчальний процес, на розв'язання навчального завдання. Вона спонукає учнів до виконання більшої кількості різних завдань, сприяє більш свідомому, ґрунтовному засвоєнню знань, умінь і навичок. Застосування ігор на уроці математики допомагає вчителю урізноманітнити роботу учнів, зняти напруження від звичайної навчальної діяльності, переключити увагу школярів. Подача нового матеріалу в ігровій формі, дає кращі результати, ніж традиційна форма викладу. В ситуації дидактичної гри дитина засвоює програмовий матеріал краще та швидше

Отже, робота за технологією розвивального навчання сприяє всебічному гармонійному розвитку кожної взято окремої дитини.

Список використаних джерел:

1. Фурман А. В. Методологічний аналіз системи розвивального навчання / А.В. Фурман // Педагогіка і психологія, 1995. - № 1.- С. 49-52.
2. Савченко О. Я. Дидактика початкової школи: Підручник для студентів педагогічних факультетів. – К. : Генеза, 2002. - 368с.
3. Семенець С. П. Особистісно розвивальний підхід до математичної освіти: розвивально-задачний метод навчання / С. П. Семенець // Математика в школі. – 2008. – № 11–12. – С. 23-27.

Наздравецька Є. П., Бучелла М. І. студентки ДО-2;

Науковий керівник:

старший викл. к. дошкільної та

спец. освіти Михайлова К. В.

ЗВ'ЯЗОК БАЗОВОГО КОМПОНЕНТУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ З КОНЦЕПЦІЄЮ НУШ

Дошкільна та початкова освіта дуже тісно пов'язані одна з одною, адже вони разом формують особистість та забезпечують послідовний та безперервний розвиток від народження і впродовж усього життя. Тому дуже важливим є наступність в освіті [1]. Це є необхідною складовою для створення єдиного освітнього процесу. Людина розвивається, набуває та удосконалює свої навички, вмінні та знання доки живе.

За концепцією Нової української школи заклад освіти повинен не тільки забезпечувати знання, вміння та навички, тобто не тільки бути інформаційним середовищем, а й володіти компетентностями. Компетентність – сукупність вмінь, навичок, знань та цінностей, які спрямовані на розв'язання життєвих ситуацій та майбутню навчальну та професійну діяльність [2]. Заклад дошкільної освіти повинен забезпечити щасливе проживання дитинства – в любові, радості, грі, спілкуванні з іншими дітьми. Вихователям ЗДО потрібно організувати освітній процес у дитячому садку так, щоб дошкільники змогли без зусиль адаптуватися до шкільного процесу. Принцип наступності допомагає успішно підготувати дітей до школи, а також підвищує ефективність навчання учнів.

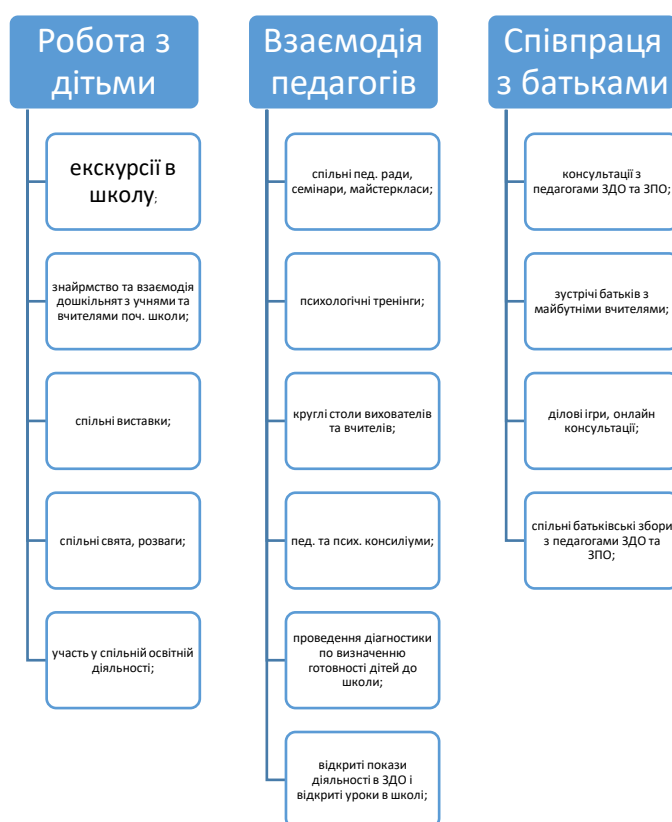

Рис. 1. Форми здійснення наступності

Початкова школа безпосередньо пов'язана з дошкіллям і продовжує діяти за принципами й методиками, що застосовують у садочках (особливо – 1–2 класи): використання гри як одного з основних елементів навчання для першокласників; діяльнісний підхід до навчання через залучення до дитячої діяльності – рухової, ігрової, мистецької, пізнавально-дослідницької, господарчо-побутової; компетентнісний підхід: формування компетентностей дитини за освітніми лініями з урахуванням її бажань, інтересів, набутих знань, умінь й навичок; інтегрований підхід: формування цілісної картини світу; особистісно-орієнтований підхід: посилена увага до індивідуальних потреб дитини, її вподобань, здібностей, ініціативності та креативності [3].

Дошкільний та початковий періоди відіграють важливу роль у формуванні особистості. Для того, щоб зробити кращим, зручнішим та ефективнішим процес навчання час від часу вносяться зміни в Державний стандарт, в базовий компонент дошкільної освіти, запроваджують нові концепції для покращення освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Гайченя А. Презентація для педагогів "Наступність між ЗДО та НУШ". 2021.
2. Соколовська Н. Дошкільна освіта – основа Нової української школи. 2020.
3. НУШ. Новий стандарт дошкільної освіти. Відповіді на головні запитання. 2017.

Німець С. М., студентка ПО-41 курсу
Науковий керівник:
доц. кафедри теорії та методики поч. о.,
к. п. н. Ліба О. М.

ВИКОРИСТАННЯ STEM-ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Сучасна початкова школа не може залишатися осторонь від процесів модернізації освіти, які відбуваються нині в усьому світі і в Україні зокрема. Від людини вимагається вміння орієнтуватися в інформаційних потоках, освоювати технології, шукати і використовувати нові знання, володіти такими якостями як універсальність мислення, динамізм, мобільність. STEM-освіту часто називають «навчанням навпаки». Ланцюжок «від теорії до практики» у STEM зазвичай зворотний: спочатку – гра, придумування та майстрування пристроїв і механізмів, а вже потім, у процесі цієї діяльності, – опанування теорії і нових знань. Але, звісно, STEM-освіта – це не тільки «навчання навпаки».

Модель STEM-освіти полягає у тому, що змінюється роль вчителя та учнів. Учні вже є дослідники, а вчитель відходить на другий план, він стає менеджером і консультантом. Коли учні співпрацюють один із одним, то вони навчаються долати труднощі, працювати в команді та надавати один одному допомогу. Ця технологія поєднує такі, здавалося б, непоєднані поняття, як наука, інженерія,

обчислення даних при обробці та створенні проектів. Цінність цієї технології полягає у тому, що вона допомагає формувати критичне мислення, математичні компетенції, навчає проводити досліди, спостерігати та обробляти отриманні результати. За STEM-методикою в центрі уваги знаходяться практичне знання чи проблема. Учні, працюючи над STEM-проєктом, навчаються знаходити вирішення проблеми не теоретичним, а практичним шляхом, що допомагає сформувати їхні життєві компетентності[1].

У початковій школі основний акцент можна робити на леґо-творчості та леґо-конструюванні. Для цього використовуються набори ЛЕґО різної комплектації. О. Гвардінова наголошує, що ЛЕґО-технологія – це акредитовані МОНУ міжнародні інноваційні програми з фізики, математики та інформатики. Цю технологію педагог рекомендує використовувати у поєднанні з груповими та ігровими формами навчання [2]. Користуючись цими наборами у першому класі, вчитель може доступно та наочно пояснити учням увесь програмний матеріал з математики.

Так, деталі ЛЕґО можна використовувати у якості матеріалу для підрахунку, замість звичних паличок. Тобто, виклавши перед собою деталі, дитині необхідно їх порахувати та визначити кількість. Окрім того, кожна з деталей ЛЕґО містить певну кількість «виступів», які також можуть виступати матеріалом для підрахунку. На деталях різного розміру (різна кількість виступів) можна одночасно продемонструвати відмінність між числами та послідовність числового ряду. Для цього необхідно послідовно викласти перед дитиною цеглинки з одним виступом, двома, трьома, чотирма і т. д. Наведемо інші приклади ігрових завдань ЛЕґО на уроці математики [3]. 1. Вивчаємо цифри Вправа «Знайди цифру». Мета: закріпити знання цифр, вміти встановлювати відповідності. Опис: вчителю необхідно викласти перед дитиною декілька деталей ЛЕґО та надати картки із зображенням різних цифр. Дитина має покласти картку з цифрою, що відповідає кількості деталей. 2. Порівняння чисел Під час порівняння чисел за допомогою ЛЕґО дітям можна наочно продемонструвати, чому саме певне число більше, ніж інше. Вправа: «Яка башта вище?» Мета: формування понять «більше», «менше», «дорівнює» Опис: Вчителю необхідно підготувати деталі однакового розміру та картки зі знаками, що позначають «більше», «менше», «дорівнює». Далі дитині пропонується побудувати дві «башти» різного за висотою розміру, використавши певну кількість деталей для кожної (наприклад 9 і 4). Після цього, необхідно порівняти башти і знайти ту, що більша за іншу. На дошці вчителю необхідно записати відповідність ($9 > 4$), а дитині відтворити її за допомогою деталей та карток. Результат: дитина отримує дві «башти» різного розміру та має можливість для їх порівняння. 3. Склад числа Для того, щоб продемонструвати дітям, що певне число може складатися з декількох менших, можна використовувати цеглинки однакового розміру, але різного кольору. Вправа «Що змінилось?» («Кольорові башти») Мета: формувати уявлення про склад різних чисел, підготувати до здійснення простих арифметичних дій. Опис: Розглянемо цю вправу на прикладі складу числа 5. Вчителю необхідно підготувати цеглинки різного кольору, але

однакового розміру. На першому етапі дитині необхідно скласти «башту» з певною кількістю деталей однакового кольору (наприклад, синього) відповідно до числа, склад якого вивчається. Наступним кроком буде створення «башти» того ж розміру, замінивши одну деталь обраного кольору на інший (наприклад, зелений). Таким чином, дитина може побачити, що в неї 4 сині деталі та одна зелена, але їх все одно залишилось у башті п'ять. Далі конструюється башта з трьох та двох деталей різних кольорів. Результат: Дитина отримує три «башти», які містять по п'ять цеглинок. Перша складається з 5 цеглинок синього кольору. Друга – 1 зелену та 4 синіх. Третя – 2 зелених та 3 синіх. Цю вправу також можна використовувати для пояснення дій на додавання. STEM – технології в початковій школі на уроках математики активізують творчу та групову діяльність учнів, в такий ігровий процес можна залучити навіть тих дітей, які на традиційних заняттях не проявляють активність. Використання LEGO – технології на уроках математики знімає напруженість, оскільки учні навчаються граючись. Завдяки цьому учні легко засвоюють новий матеріал, та розвивають здібності: увагу, пам'ять, дрібну моторику, просторове та критичне мислення, дослідницьку компетентність тощо.

Список використаних джерел:

1. STEM – освіта в Україні активно розвивається. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://imzo.gov.ua/2019/02/11/stem-osvitav-ukraini-aktyvno-rozvyvaiet-sia/>
2. Гвардіонова О.В. Реалізація STEM – підходів у початковій школі // О.В. Гвардіонова. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.youtube.com/watch?v=32khpUTrURw>
3. Мукій Т. Вивчаємо математику за допомогою LEGO® / Т. Мукій. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://osvitanova.com.ua/posts/1711-vyvchajemo-matematyku-za-dopomohoiu-lego>

Охримчук М. В., студентка ПО-42 курсу
Науковий керівник:
доц. кафедри теорії та методики поч. о.,
к. п. н. Ліба О. М.

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ГЕОМЕТРИЧНИХ ПОНЯТЬ В УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НУШ

Шкільна геометрична освіта передбачає пропедевтику систематичного курсу геометрії при навчанні математики у 1-4 класах. У цей період учні ознайомлюються із поняттями про основні геометричні фігури та простішими їх властивостями, елементами дедуктивних доведень, виробляють вміння виконувати найпростіші вимірювання і побудови, розв'язувати задачі на обчислення значень геометричних величин (довжин, площ, об'ємів). Формування геометричних понять, графічних умінь та навичок, розвиток

просторової уяви і уявлень у дітей цього віку сприяє розвитку образного мислення, розумових дій, ґрунтовному засвоєнню математичних знань і виробленню вмій їх застосовувати.

Проблемою геометричної підготовки учнів початкових класів, займались методисти-математики М.В. Богданович, А.М. Пишкало, В.В. Давидова, М.В. Підручна та ін. Відповідно типової освітньої програми розробленої під керівництвом Савченко О. Я, реалізація мети і завдань початкового курсу математики здійснюється за такими змістовими лініями: «Числа, дії з числами. Величини», «Геометричні фігури», «Вирази, рівності, нерівності», «Робота з даними», «Математичні задачі і дослідження» Змістова лінія «Геометричні фігури» націлена на розвиток в учнів просторових уявлень; формування здатності розрізняти геометричні фігури за їх істотними ознаками; формування практичних умінь будувати, креслити, моделювати й конструювати геометричні фігури від руки та за допомогою простих креслярських інструментів. Ця змістова лінія має пропедевтичний характер[1].

Методична система формування геометричних понять, умінь і навичок учнів початкових класів має спиратися на такі вихідні принципи, запропоновані В.А. Гончаренком [2]: 1) принцип спрямованості навчання на розв'язання у взаємозв'язку завдань навчання, виховання і загального розвитку учнів; 2) принцип науковості навчання; 3) систематичності і послідовності в навчанні; 4) принцип доступності; 5) свідомості і активності учнів у навчанні при керівній ролі вчителя; 6) наочності навчання; 7) принцип поєднання різних методів і засобів навчання в залежності від задач і змісту; 8) принцип поєднання різних форм організації навчання в залежності від змісту і методів навчання; 9) принцип створення необхідних умов для навчання; 10) принцип міцності, усвідомленості і дійовості результатів навчання, виховання й розвитку; та закономірності: 1)закономірності цілей навчання; 2) закономірності змісту навчання; 3) закономірності технологій, форм і методів навчання; 4) закономірності використання засобів навчання; 5) закономірності системи контролю і оцінки результатів навчання; 6) принцип компетентнісного підходу [2].

Методична система геометричної пропедевтики допомагає реалізувати наступність між дошкіллям і початковою школою, оскільки вивчення математики в 1-му класі розпочинається саме із узагальнення й систематизації геометричних уявлень й понять першокласників. Уявлення учнів про геометричні форми розширюються, вводяться поняття точки, прямої, променя, відрізка, ламаної, кривої, багатокутника. Оскільки дитина з раннього віку оперує просторовими предметами, то до змісту Підручника включено завдання з просторовими фігурами. У 1-му класі учні об'єднують у сукупності або розбивають на групи геометричні фігури за спільними формою, кольором, розміром; визначають взаємне розташування геометричних фігур на площині та в просторі. У 2-му класі реалізовано спеціальну систему задач для формування поняття прямокутника, квадрата шляхом визначення істотних ознак фігури, ілюстрування, побудови, визначення властивостей, виведення наслідків із належності даного багатокутника до певного виду. У 3-му і 4-му класах зміст

геометричного матеріалу розширюється шляхом уведення уявлення про сектор круга, види трикутників через класифікацію за кутами або сторонами. Система геометричних завдань, пов'язаних із кресленням фігур, вимірюванням і обчисленням геометричних величин, дозволяє проілюструвати просторові та кількісні характеристики реальних об'єктів, організувати продуктивну діяльність молодших школярів.

Отже, геометрична діяльність включає у себе два взаємозв'язаних аспекти: засвоєння учнями геометричних знань і розвиток здібностей учнів самостійно мислити і виробляти вміння цілеспрямовано використовувати знання на наступних етапах навчання.

Список використаних джерел:

1. Типові освітні програми для 1-2 та 3-4 класів НУШ. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalniprogrami/navchalni-programi-dlya-pochatkovoyi-shkoli>
2. Гончаранко С.У. Український педагогічний словник. – К.: Либідь, 1997. – 376с

Паньків Е. І.,
студентка СОЛ-1 курсу
Науковий керівник:
доцент к. дошкільної та спеціальної освіти,
к. п. н. Чекан О. І.

ПІДГОТОВКА УЧИТЕЛІВ-ЛОГОПЕДІВ В УМОВАХ ЗВО

У Концепції педагогічної освіти зазначено, що педагогічна освіта покликана забезпечувати формування корекційного педагога, який здатний розвивати особистість дитини, зорієнтований на особистісний та професійний саморозвиток і готовий працювати творчо в закладах освіти різного типу.

Завдання педагогічної освіти:

- створення цілісної системи безперервної педагогічної освіти;
- підготовка корекційного педагога, здатного забезпечити всебічний розвиток особистості;
- організація профорієнтаційної роботи для навчання у педагогічних ЗВО;
- удосконалення мережі закладів педагогічної освіти;
- формування державного замовлення на підготовку педагогічних працівників;
- створення нової навчально-методичної літератури.
- сприяння просвітницькій роботі серед населення з проблем сімейного виховання, здорового способу життя.

Освітня робота у виші організовується й реалізується у формі навчальних занять, основними видами яких є: лекція, семінар, практичне заняття, лабораторна робота, індивідуальні заняття, самостійна робота, консультації. Так, пізнавальна діяльність здобувачів виявляється:

- у прослуховуванні та конспектуванні лекцій;
- у читанні й опрацюванні рекомендованої літератури;
- конспектуванні рекомендованої літератури;
- в участі у науково-дослідних роботах, тощо.

Найефективнішою формою організації освітнього процесу є лекція, до якої ставляться певні вимоги: моральний бік лекції та викладача, науковість, інформаційність, аргументованість, наявність достатньої кількості яскравих переконливих прикладів, обґрунтувань, наукових доказів, постановка запитань та роздумів: чітка структура й логіка розкриття послідовно викладених запитань; підкреслення висновків, викладання доступною і зрозумілою мовою.

Процес навчання у вищому закладі освіти передбачає також практичні заняття, які призначені для поглибленого вивчення дисципліни. Ця форма організації навчального процесу відіграє важливу роль у виробленні у студентів навичок застосування здобутих знань для вирішення практичних завдань. Різні форми практичних занять (лабораторні роботи, семінарські заняття,) на молодших курсах проводяться через 2-3 лекції і логічно продовжують роботу, розпочату на них.

Основою навчання у виші є організація самостійної діяльності (50-60 % навчального часу). (ІНДЗ) є видом поза аудиторної самостійної роботи студента навчального, дослідницького чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується разом із складанням підсумкового іспиту чи заліку. ІНДЗ подається викладачу, який читає лекційний курс із даної дисципліни та приймає екзамен або залік, не пізніше ніж за 2 тижні до екзамену (заліку); оцінка виставляється на заключному занятті (практичному, колоквиумі й ін.) з курсу на основі попереднього ознайомлення викладача зі змістом ІНДЗ.

Заліки — це підсумкова форма перевірки результатів виконання студентами практичних і лабораторних робіт, засвоєння ними матеріалу семінарських занять, результатів практики.

Іспити зазвичай, складаються за білетами, затвердженими кафедрою, з якими викладач знайомить студентів перед іспитом.

Отже, означене вимагає від ЗВО забезпечити якісну підготовку фахівців в галузі спеціальної освіти та формувати у них компетентності зорієнтовані і на теоретичну діяльність, готувати логопеда-практика, який може вільно орієнтуватися у суміжних галузях науки, виявляє інтерес до дослідницької діяльності, комунікабельного, який володіє та вміє застосовувати практичній діяльності професійні логопедичні технології .

Список використаних джерел:

1. Вступ до спеціальності: Логопедія [Текст]: навч. посібник І. М. Омельченко, В. В. Тарасун, Л. О. Федорович. – Кременчук: Християнська зоря, 2011– 416 с.
2. Мовлення. Логопедія! <https://kyiv8.irc.org.ua/movlennya-logopediya>
3. Основні форми і види мовленнєвих порушень. <https://pidru4niki.com/>
4. Мовлення. <https://uk.wikipedia.org/>
5. Формування готовності майбутніх учителів-логопедів до професійної діяльності. <http://elibrary.kdpu.edu.ua/bitstream/>

Піняшко Я.М.,
здобувачка вищої освіти, ПО-41;
Науковий керівник:
к.пед.н., доц. Молнар Т.І.

ПРЕВЕНТИВНЕ ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

У сучасних умовах нестабільного соціально-економічного розвитку українського суспільства, девальвації моральних цінностей значної частини населення, зниження ролі інституту батьківства особливе занепокоєння викликає тенденція до збільшення кількості правопорушень, негативних проявів у поведінці дітей, «помолодшання» дитячої злочинності. У Національній доктрині розвитку освіти поставлено завдання трансформувати національну систему освіти як головну ланку формування громадянина, забезпечити пріоритетний розвиток людини, її здібностей і обдарувань, збереження і зміцнення фізичного й психічного здоров'я, дотримання принципу превентивності в освітньому процесі.

Аналіз наукових джерел засвідчив, що вивчення різних аспектів превентивного виховання здійснювалось багатьма науковцями. Проблема профілактики девіантної поведінки неповнолітніх розроблялась у дослідженнях І. Козубовської, В. Оржеховської, В. Татенка, В. Терещенко, Т. Титаренко, Т. Федорченко; формування здорового способу життя – у наукових працях С. Громбах, О. Дубогай, С. Кондратюк, С. Свириденко; педагогічні проблеми перевиховання – М. Рожкова, М. Фіцули. Дані наукових досліджень Л. Дзюбо, Н. Онищенко, Г. Товканець, Б. Чередрецької доводять необхідність здійснення превенції негативних проявів у поведінці дітей молодшого шкільного віку.

Проблема превентивності набуває гостроти у зв'язку з тим, що діти формуються в складних соціокультурних умовах, неврівноваженості соціальних процесів, криміногенності суспільства. Як наслідок, мають місце такі відхилення у поведінці дітей, як приниження людської гідності, бродяжництво, конфлікти у системах «учень-учитель», «учень-батьки», «батьки-вчителі» тощо.

Наразі в дитячому середовищі спостерігається нехтування правовими, моральними, соціальними нормами, спад інтересу до навчання і суспільно корисної праці. Особистість сучасної учнівської молоді вирізняє не лише прогресуюча відчуженість, підвищена тривожність, духовна спустошеність, цинізм, жорстокість, прояви різних форм насильства та агресії, грубе ставлення до дорослих, низький рівень емоційної прихильності до членів родин, невідвідування навчальних занять, відчуження від шкільного середовища, а й відбувається інституалізація девіантної поведінки [1].

Основним засобом попередження негативної поведінки є вчасно розпочата її профілактика, яка має охопити всі інститути соціалізації дитини, бути зорієнтованою на кожну особистість і передбачати підготовку всіх її суб'єктів до якісного здійснення профілактичної роботи. Найбільш сприятливим для здійснення профілактики негативних проявів поведінки є період молодшого шкільного віку.

Термін «превентивне виховання» (лат. *praeventus*), що в перекладі з латинської мови означає запобіжний, захисний, застережний, попереджувальний, охоронний, з'явився у психолого-педагогічній літературі з осені 1994 року, після започаткованого контракту між ЮНЕСКО й Академією педагогічних наук України. Цей термін стосується превентивності правопорушень, наркозалежності, СНІДу, охорони здоров'я та навколишнього середовища [2].

Превентивне виховання учнів початкової школи визначається як один із напрямів системи виховання, що вимагає об'єднання зусиль різних освітньо-виховних інституцій (родини, школи, дитячих громадських організацій, позашкільних закладів), здоров'яохоронних закладів, спрямованих на попередження та корекцію негативних проявів поведінки учня, збереження та зміцнення здоров'я, допомогу у подоланні життєвих труднощів, визначенні стратегії життя, формування готовності дитини до власного життєтворення, створення повноцінних умов для її фізичного, психічного, соціального та духовного розвитку й саморозвитку [3].

Велике значення у превентивному вихованні молодших школярів мають години спілкування, під час яких можна визначити, наприклад, негативні аспекти паління, вживання алкоголю і наркотиків. Доречними є й бесіди превентивного спрямування для молодших школярів: «Чи вміємо ми культурно поводитись?», «Боротьба зі злочинністю – наша спільна справа»? «Попереду – ціле життя», «Злочин і покарання», «Ти – громадянин незалежної України», «Алкоголь руйнує здоров'я людини», «Умій відчувати поруч себе людину» тощо.

Серед форм виховної роботи з превентивного виховання молодших школярів переважають: відкриті та інтегровані уроки, різні форми роботи з книгою, написання творів на превентивну тематику, розгадування кросвордів, пісенні конкурси, ігри, розваги та ін. Інтерактивні форми та методи мають бути спрямовані на підвищення рівня знань, умінь і навичок протидії негативним явищам та формування відповідальної поведінки. Серед них: диспути в малих

групах, рольові ігри, ситуативні вправи, «мозковий штурм», використання малюнків, аналіз ситуацій на превентивну тематику тощо.

Таким чином, у науковій літературі превентивне виховання інтерпретується як педагогічна діяльність, яка є самостійним спеціалізованим видом педагогічного процесу, має свою мету, принципи, зміст, форми і методи. Ця діяльність спрямована на формування позитивних соціальних установок особистості, вироблення в неї імунітету до негативних впливів соціального оточення. Превентивна робота проводиться з усіма дітьми з метою попередження відхилень у поведінці, особливо з тими, хто перебуває у несприятливих умовах виховання.

Список використаних джерел:

1. Відмиш Л. І. Організація превентивного виховання учнів. Виховна робота в школі. 2016. № 12. С. 2–29.
2. Оржеховська В. М. Превентивна педагогіка. Основні засади розвитку превентивного підходу. Позакласний час. 2011. №3. С. 73–80.
3. Цивінський В. Теоретичні аспекти превентивного виховання школярів. Психолог. 2009. № 42. С. 5–9.

Попко Д. О.
здобувачка МПО -21
Науковий керівник:
доц. Бричок С. Б.

Рівненський державний гуманітарний університет

ДО ПРОБЛЕМИ ДИСЦИПЛІНОВАНОЇ ПОВЕДІНКИ УЧНІВ У ШКОЛАХ УКРАЇНИ II ПОЛ. XIX – ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ

На сучасному етапі розвитку освіти та суспільства в цілому проблема дисципліни та дисциплінованості дуже актуальна. Це обумовлено потребами суспільства, держави у формуванні нового типу особистості – вільної, активної, самоцінної, тієї, що прагне до самовизначення та самореалізації.

В сучасних умовах із розширенням прав та свобод людини, з розвитком філософських, психологічних та педагогічних поглядів, у відповідності з якими в центр наукової картини світу висувається людина, дисциплінованість відображає відношення самого суб'єкта до загальноприйнятих норм, її внутрішню готовність виконувати потрібне.

Формування дисциплінованої поведінки учнів, вироблення у них здатності до дотримання шкільних правил і норм поведінки залежить від особистості учителя, особливостей його професійної діяльності.

Науковці і діячі освіти другої половини XIX – початку XX століття наголошували, що від особистості учителя, його професійних якостей залежить успіх процесу формування дисциплінованої поведінки учнів, вироблення у них

позитивного ставлення до вимог шкільної дисципліни, правил і норм поведінки, встановлених для учнів навчальних закладів.

Учитель мав володіти такими рисами, аби стати прикладом поведінки: сумлінність у виконанні своїх обов'язків, терплячість, любов до дітей, твердість характеру, справедливість, привітність. Терплячість як необхідна якість особистості учителя, передбачає витримку й володіння собою у спілкуванні з дітьми. Терплячості можна навчитися, проте для цього учителю потрібно розуміти природу дитини, поважати притаманну їй жвавість і нетерплячість.

Виховувати дітей учитель має з любов'ю до них, оскільки саме любов до дітей породжує довіру, допомагає у розумінні потреб дітей. Учителя, який любить дітей, люблять й поважають самі діти, а отже слухають його і дотримуються його порад. Проте, поряд із любов'ю до дітей, учитель повинен мати твердий характер, щоб керуватися у педагогічній діяльності встановленими, твердими правилами й цілями, які формують його думки й учинки.

Ще одна якість учителя, одна з найнеобхідніших це – привітність. Саме ласкавість, радість і привітність учителя, сприяє успіхам у навчанні і вихованні дітей, створює підґрунтя до дисциплінованої поведінки, оскільки допомагає уникати непорозумінь у спілкуванні з дітьми, створює доброзичливу атмосферу в класі. На учителя як безпосереднього організатора навчально-виховного процесу покладалися певні завдання щодо формування дисципліни учнів. Учитель у другій половині ХІХ – на початку ХХ століття переважно виконував навчальні функції, тоді як функції вихователя виконував класний наставник або наглядач.

Учителі в школі недостатньо уваги приділяли дисциплінованій поведінці учнів, не забезпечували потрібного виховання учнів. Члени педагогічної ради, були переконані, що учителі не досягали мети у дисциплінуванні учнів через те, не було належних умов у школі, сюди відносилося: оптимальна кількість учнів у класах, які були переповнені, занадто суворий позашкільний нагляд, а це у свою чергу створювало напруженість між учнями і викладачами, шкільна програма не мала достатнього виховного впливу, а авторитет учителя знаходився на низькому рівні. На думку членів педагогічної ради, подолати перешкоди, які заважали формувати дисципліну учнів, було можливо завдяки зближенню учня і учителя, зменшенню тиску позашкільного нагляду, посиленням зайнятості учнів, облаштування у школах загальноосвітніх читань, учнівських гуртків спорту, ручної праці і т. д.

У другій половині ХІХ – на початку ХХ століття професійна діяльність учителя в аспекті виховання дисциплінованості передбачала: формування професійних знань учителя, знань характерних рис шкільної дисципліни та засобів її досягнення відповідно до вікових особливостей учнів, уміння проводити навчальну і позанавчальну діяльність учнів, забезпечувати дотримання ними правил і норм поведінки на уроках, перервах і у громадських місцях, сприяти моральному вихованню та налагоджувати взаємодію з їхніми батьками. Формувати дисципліну учнів учитель переважно міг лише під час

уроку – контролювати виконання своїх розпоряджень, слідкувати за тим, наскільки уважні і старанні учні.

На початку ХХ століття з'явилася потреба в організації позанавчальної діяльності учнів, - це вечори, ранки, екскурсії, гуртки ручної праці, що давало змогу заповнити вільний час дітей корисними справами і не дати їм змоги займати себе забороненими розвагами, приділялася увага зближенню учителя з учнями, організація їхньої тісної взаємодії, формування довірливих стосунків, що потім би дало можливість керувати дисципліною, яка б стала на міцне підґрунтя взаємоповаги.

Список використаних джерел:

1. Левківський М. В. Історія педагогіки : підручник. Харків : Центр навч. л-ри, 2003. 359 с.
2. Сірополко С. Історія освіти в Україні. Київ : Наукова думка, 2001. 912 с.
3. Хрестоматія з української педагогіки: навчально-методичний посібник / поряд. О. С. Березюк, О. М. Власенко; за ред. О. С. Березюк, О. М. Власенко. Житомир : Видавництво ЖДУ ім. І. Франка, 2017. 338 с.

Роля А.Й., Русин Ю.В.,
здобувачки вищої освіти, ПО-41;
Науковий керівник:
к. пед. н., доц. Лалак Н.В.

РОЛЬ НАРОДОЗНАВСТВА У ФОРМУВАННІ СВІТОГЛЯДНИХ УЯВЛЕНЬ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

Сучасний світ потребує освіти, орієнтованої на майбутнє. Війна, яку розпочала росія проти України, змінює все – освітні будні, умови навчання, стосунки між учасниками освітнього процесу. Наша держава зацікавлена сьогодні у підготовці до активного життя свідомих, високоосвічених, морально стійких та духовно багатих громадян. У зв'язку з цим, сучасне суспільство ставить перед системою освіти низку завдань, серед яких актуальним є формування світогляду, наукової картини світу молодших школярів. Роботу над розв'язанням цієї нагальної проблеми слід розпочинати з дитинства, коли формуються перші світоглядні уявлення малюків, адже школа озброює особистість основами знань про навколишній світ, про місце людини в ньому. Однак, така робота буде неповною без пізнання культури свого народу, його традицій, обрядів, звичаїв. Відтак, великого значення набувають питання формування світоглядних уявлень здобувачів початкової освіти засобами народознавства, народної педагогіки.

Починаючи з витоків педагогічної спадщини українського народу, питання стародавньої української народної культури були висвітлені у працях М. Грушевського, М. Костомарова, О. Потебні. Ці видатні історики та діячі культури дослідили філософські основи народної педагогіки й утвердили за нею

значення цінного джерела для вивчення народних морально-етичних поглядів. На необхідності вивчення і творчого застосування народно-педагогічних поглядів у формуванні картини світу наголошується у публікаціях В. Кузьменка, О. Любара, Н. Пустовіт, Ю. Руденка. Питання теорії і практики виховання дітей на ідеях народності розглядали у своїх дослідженнях Г. Ващенко, Т. Дем'янюк, П. Ігнатенко, С. Русова, Ю. Руденко, М. Стельмахович, В. Скуратівський, В. Сухомлинський та інші. Спільною для науковців є думка про те, що формування особистості засобами народознавства включає пізнання та розуміння своєї Батьківщини, з її історією, культурою, традиціями та обрядами. Вони є складовими не тільки світоглядних уявлень, а й національного світогляду, і формують ставлення до свого народу, до представників інших націй і народів.

Дослідники розглядають народознавство як систему фундаментальних знань про конкретний народ, про особливості побуту і трудової діяльності, національний характер, психологію, світогляд, історично-культурний досвід, у тому числі й здобутки в галузі навчання і виховання, про свій родовід, спосіб життя й виховання у сім'ях, про отчий край і все пов'язане з ним [4].

Отже, знайомлячи дітей з історією, культурою, побутом і традиціями власного народу, можливо сформувати адекватні уявлення про взаємозв'язок людини, природи і суспільства. Ми погоджуємось з думкою О. Стребни про те, що формування особистості засобами народознавства – це складний, багатогранний процес, що вимагає високої організації педагогічної праці та активно-творчої діяльності учнів, чіткості та цілеспрямованості в роботі, вміння зосередитися на головному [3]. Виконання цих вимог, на наш погляд, дозволяє ефективно працювати над створенням картини світу молодших школярів, їх уявлень про навколишній світ.

У зв'язку з цим надзвичайно корисними для нашої розвідки виявились і наукові праці М. Стельмаховича. Висвітлюючи суть української народної педагогіки, автор виокремлює поняття «народна дидактика», провідними завданнями якої визначає «формування у дітей правильних уявлень про явища навколишнього життя, розвиток пізнавальних психічних процесів (відчуття, сприймання, пам'ять, уявлення, мислення, мовлення), розвиток допитливості, кмітливості і розумових здібностей, інтелектуальних умінь і навичок» [4]. Проаналізувавши зазначене, можемо констатувати, що застосування народознавчого матеріалу у освітньому процесі початкової школи з метою формування у молодших школярів світоглядних уявлень та наукової картини світу є надзвичайно важливим.

Щоб процес використання народознавства у роботі ЗЗСО був ефективним, він має бути побудований з урахуванням системи принципів, методів, прийомів і форм роботи з учнями. У зв'язку з цим вважаємо необхідним звернути увагу на принципи педагогіки народознавства. Важливими, на нашу думку, є: принцип природовідповідності, народності, самодіяльності та реалізація народознавчого, людинознавчого і особистісного підходів [1].

Залучаючи здобувачів освіти до народознавства, до таких його складових як краєзнавство і етнографія, народна педагогіка і родинна етнопедагогіка, рідна

мова, історія і національні символи, ми розв'язуємо низку педагогічних завдань, серед яких важливе місце посідає формування світоглядних уявлень молодших школярів та їх картини світу. Вирішення цих питань, на нашу думку, неможливе без системи знань про український народ, особливості його трудової діяльності, побуту, харчування, без знання народного одягу, календаря і народної медицини. Знання звичаїв, сімейних та родових обрядів, вірувань і народної моралі допоможе школярам краще зрозуміти не тільки свій народ, а і самих себе.

Список використаних джерел:

1. Варакута О. М. Дидактичні умови формування народознавчих понять в учнів початкових класів // О. М. Варакута. - Тернопіль: Б., 2011. - 219с.
2. Державний стандарт початкової освіти // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/87-2018>.
3. Стребна О. В. Громадянське виховання молодших школярів засобами традицій, обрядів, звичаїв українського народу / О. В. Стребна // Молодь і ринок. – 2008. – №12. – С. 144-147.
4. Стельмахович М. Етнопедагогічні основи української національної школи і родини // Рідна школа. – 2008 . – № 7-8. – С. 37-39.

Сідор Ю.І., студентка ПО-2
Науковий керівник:
старший викл. к. теорії та
методики початкової освіти
Майборода І. Е.

ФОРМУВАННЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

Головним завданням сучасної школи є формування ключових та предметних компетентностей учнів. У новітній педагогічній науці часто вживається поняття компетентність – здатність застосовувати набуті знання, вміння, навички та власний досвід у життєвих ситуаціях.

Важливу роль у становленні особистості відіграє мистецька освіта, від якості якої залежить культура як самої особистості, так і суспільства загалом. Метою мистецької освіти є розвиток у дітей високих естетичних ідеалів на основі особистісно-ціннісного ставлення до реального світу та сучасних творів мистецтва, здатності до сприймання, розуміння і створення художніх образів, формування потреб і здібностей до творчої самореалізації у процесі художнього осмислення світу, а також – ознайомлення з різними видами візуальних мистецтв, їх синтезом та засобами художньої виразності, засвоєння елементарних композиційних прийомів і просторових завдань [1].

Мистецька освітня галузь реалізується через інтегровані предмети або предмети за окремими видами мистецтва: музичне мистецтво, образотворче мистецтво за умови досягнення упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі. Вимоги до навчальних досягнень учнів конкретизовані у двох

чинних Типових освітніх програмах для початкової школи, розроблених під керівництвом О.Я. Савченко та під керівництвом Р.Б. Шияна; які ґрунтуються на компетентнісному підході з урахуванням як вікових особливостей учнів початкових класів, так і специфіки окремих освітніх галузей.

В основу мистецької освітньої галузі ставиться формування культурної компетентності та цінностей у процесі пізнання мистецтва і художньо-творчого самовираження в суспільному та особистому житті та формування поваги до національної мистецької спадщини.

У сучасній педагогічній науці поняття «компетентність» трактується як готовність до виконання певної діяльності, вона втілена в підручниках і передбачає використання набутих знань, умінь, навичок у житті. Отже, усі результати загальної мистецької освіти мають забезпечувати готовність особистості до самостійної художньо-творчої діяльності, тобто мистецьку та естетичну компетентність [2].

Формування предметних мистецьких компетентностей молодших школярів здійснюється через поступове впровадження найпростіших інтерактивних методів які дають змогу розвивати здібності учнів, їх творчий потенціал – це асоціації; тренінги; інтеграція; імпровізація; ігри та інше. Особливого значення набувають нетрадиційні уроки; інтеракції; екскурсії; проекти.

Немаловажливим значення має мотивація навчальної діяльності – важливо налаштувати учнів на вивчення тієї чи іншої теми. Тому, звертаючись до знань учнів, набутих на попередніх уроках, можна використовувати такі прийоми і вправи як «Ланцюжок», побудова асоціативного куща, використання сигнальних карток, «Мозковий штурм». Відповіді школярів у формі коротких тез записуються на дошці навколо розглянутого поняття чи явища. Результатом є схема-опора, що актуалізує знання учнів до сприйняття нового матеріалу з даної теми.

Формування предметних компетентностей можливе на уроках образотворчого мистецтва тільки в процесі засвоєння і практичного застосування спеціальних знань, умінь і навичок. Так, засвоюючи знання про передачу простору, світлотіні, кольорознавства, композиції, оволодіваючи графічними вміннями і навичками, школярі тим самим розвивають свої здібності до образотворчої діяльності. Тільки під час постійної, послідовної практичної діяльності в учнів можуть розвинутися художні здібності та здатність до самостійної художньо-творчої діяльності. Не слід забувати про головне завдання учителя в процесі навчання образотворчого мистецтва – створення захоплюючої емоційно піднесеної атмосфери, щоб кожний урок став справжнім уроком мистецтва, надихав учнів на творчість в особистісній і соціокультурній діяльності [4].

Отже, потенційні можливості мистецтва стають реально формуючими факторами лише при умові художнього відношення особистості до самого мистецтва. А сформувати його і розвивати можливо тільки в процесі поступового, цілісного, неперервного навчання і виховання школярів на уроках образотворчого мистецтва в школі. Вдале поєднання сучасних інтерактивних

технологій, особистісно-орієнтовного навчання та компетентнісного підходу дає змогу формувати і розвивати в учнів комплекс ключових, міжпредметних і предметних знань у процесі опанування художніх цінностей та способів художньої діяльності шляхом здобуття власного естетичного досвіду.

Список використаних джерел:

1. Типові освітні програми для закл. Загальної середньої освіти: 1-2класи. 2018.
2. Степанюк Ю. А. Формування компетентностей на уроках образотворчого мистецтва.
3. Каленчак В. Б. Особливості викладання мистецтва в НУШ. 2019. Слайд 22-26.
4. Пилипчук Л. Г. Формування образотворчої компетентності здобувачів освіти. 2020.

Сідор Ю.І., студентка ПО-2;

Науковий керівник:

Д. п. н., проф. Товканець Г. В.

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

У сьогоднішній час ніщо не стоїть на одному місці, все змінюється, удосконалюється та розвивається досить швидкими темпами. В тому числі і освіта. Всі намагаються полегшити та зробити навчання доступним та зрозумілим, яке б відповідало всім нормам, адже від освіти залежить наскільки розвиненою буде особистість. Всі чудово знають, що набуття певних вмінь, навичок та формування здібностей починаються змалечку. Отож, зараз велика увага приділяється початковій школі та удосконалення процесу навчання, від якого залежить майбутнє країни, а в глобальному розумінні – майбутнє всього світу.

Поява нового Державного стандарту, Нової Української школи та різних інших змін, значно впливають на освіту. У сучасному світі кожен навчальний предмет ґрунтується на формуванні компетентностей у молодших школярів. Що ж таке компетентності? Це здатність застосовувати набуті знання, навички, уміння, власний досвід у різних ситуаціях для вирішення певних проблем, завдань. Щоб досягти певних компетентностей в учнів, наразі почали використовувати не тільки традиційні методи навчання, а й творчі. Для того щоб розвивати творчі здібності – необхідно дотримуватися таких пунктів: саморозвиток, зв'язок із життям, використовувати індивідуальні та колективні форми навчально-творчої діяльності [1].

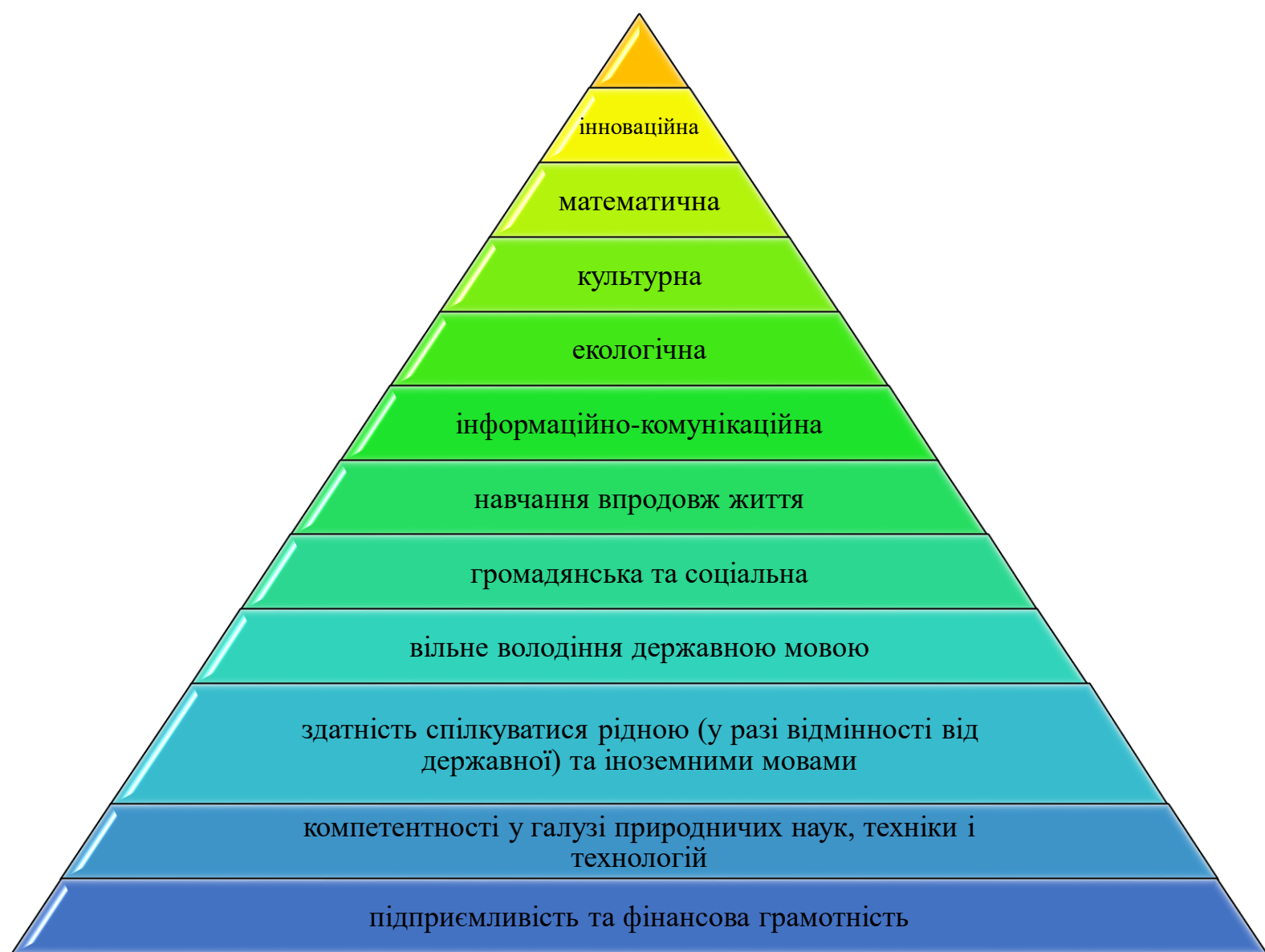

Рис. 1. Ключові компетентності

У сучасному світі, в житті молодших школярів велике значення відіграють інноваційні технології, тому якщо педагог володіє ними, то це великий плюс. Учні краще запам'ятовують, у них з'являється мотивація та інтерес до навчання, вони стають більш активними та зацікавленими у здобутті навчального матеріалу. Творча атмосфера у навчальному середовищі, взаємодія вчителя та учня, використання інноваційних технологій – все це дає змогу школярам відкрити себе, свої таланти, розвивати вміння та формувати навички, які сприятимуть ефективнішому розвитку пізнавальної діяльності учнів. Існує три види освітніх компетентностей; галузеві, предметні та ключові. Галузеві – набуваються упродовж вивчення змісту предметів. Ключові – здатність людини здійснювати різні види діяльності. Предметні – формуються при вивченні певного предмету. Галузеві компетентності: мовно-літературна, математична, природнича, технологічна, інформатична, соціальна і здоров'язбережувальна, громадянська та історична, мистецька, фізкультурна [2].

Формування компетентностей міцно пов'язане з організацією знань, адже не важливо скільки і якого матеріалу ви подате учням, а те, чи ця інформація доступна учням і чи відповідає віковим та індивідуальним їхнім особливостям, чи учні підготовлені настільки, щоб сприйняти, запам'ятати та використовувати на практиці ці знання.

Компетентності формуються на основі Державного стандарту, навчальної програми, підручників, методів навчання, які спрямовані на власну та активну діяльність школярів, а також форм організації навчальної діяльності – індивідуальні, групові та фронтальні.

Застосовуючи всі ті пункти, які були розглянуті тут, у навчальному процесі - в учнів з'явиться мотивація до саморозвитку, вони прагнутимуть самостійно здобувати знання, формуватимуть творчі якості в собі. Застосовування різних розвиваючих та дидактичних ігор, кросвордів, ребусів, загадок, рольових ігор та інших інтерактивних методів навчання, забезпечують цікаве та легке вивчення матеріалу [3]. Якщо знайти підхід до здобувачів освіти, вмотивувати їх навчатися, то вони радо чекатимуть уроків та нового дня, щоб дізнатися нову інформацію, а не як більшість учнів раніше – як би швидше настала перерва. Завдання вчителів – всебічно розвивати дітей. Потрібно привчати їх до самостійності, щоб у дорослому житті, будучи без підтримки вчителів та батьків, вони не розгубилися.

Список використаних джерел:

1. Яворська Н. Т. Формування ключових компетентностей молодших школярів в умовах впровадження Нової української школи. 2019. С. 1-15.
2. Лудан Д. В. Розвиток та формування ключових компетентностей учнів початкової школи. 2021. Слайд 7-14.
3. Доленко І. О. Формування ключових і предметних компетентностей школярів в умовах впровадження Державного стандарту початкової загальної освіти вчителями початкових класів. 2018. С. 8.

Суходольська Ю. М.,
здобувачка вищої освіти, ПО-42;
Науковий керівник:
к. пед. н., доц. Молнар Т.І.

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИВАЛЬНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В НОВІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ

В сучасних умовах реформування освіти, долучення її до європейських цінностей однією з важливих проблем є підвищення ефективності навчання, забезпечення різнобічного особистісного розвитку учнів відповідно до їх індивідуальних нахилів і здібностей. Основним напрямом реформування сучасної початкової школи є перехід до розвивального навчання молодших школярів, організація розвивального освітнього середовища. У цьому контексті важливо не лише забезпечити учнів системою галузевих знань, а й навчити їх самостійно здобувати потрібну інформацію, осмислювати її, робити висновки та приймати відповідальні рішення, забезпечувати розвиток пізнавального інтересу до навчальної діяльності. Досягнення цієї мети забезпечує розвивальне освітнє

середовище початкової школи як один із чинників розвитку особистості молодшого школяра.

Дослідження розвиваючого потенціалу освітнього середовища ґрунтується на теоретико-методологічних засадах розвивального навчання Д. Ельконіна, В. Давидова, В. Лазарева та ін. Різні аспекти створення освітнього середовища (простору) закладу освіти досліджували А. Бондаревська, Н. Гонтаровська, Т. Ісаєва, О. Кіліченко, О. Смолінська, О. Федій, І. Шалаєв, О. Ярошинська та ін.

Освітнє середовище є частиною соціокультурного і дослідники визначають його як комплекс спеціально організованих психолого-педагогічних умов, унаслідок взаємодії з якими відбувається розвиток і становлення особистості.

Освітнє середовище трактують як частину соціокультурного простору, зону взаємодії освітніх систем, навчального матеріалу і суб'єктів освітнього процесу, а також все те, що здійснює вплив на навчання, виховання і розвиток людини [1].

У педагогіці під терміном «розвивальне освітнє середовище» початкової школи розуміють комплекс матеріально-технічних, санітарно-гігієнічних, ергономічних, естетичних, психолого-педагогічних умов, що забезпечують організацію життя і навчання учнів, їх розвиток [3].

Аналіз наукової літератури дає підстави стверджувати, що структуру розвивального освітнього середовища початкової школи складають компоненти: просторово-предметний, соціально-комунікаційний, психолого-дидактичний і пізнавально-мотиваційний. Просторово-предметний компонент охоплює архітектурні особливості будівлі, обладнання, умови освітнього процесу, що стимулюють розвиток особистості. Соціально-комунікаційний компонент визначають, насамперед, типом культури, соціальними нормами взаємодії, міжособистісними стосунками педагогів, учнів і батьків. Він спрямований на забезпечення змісту освітнього процесу через різноманітні види діяльності, організацію навчання, відповідність методів навчання розвитку учнів. Пізнавально-мотиваційний компонент передбачає формування позитивного ставлення до навчально-пізнавальної діяльності, характеризується наявністю у особистості потреби, мотивів, інтересів до пізнання.

Розвивальне освітнє середовище характеризується змістовими та процесуальними властивостями, особливостями та умовами, реалізовує навчальну, розвивальну, виховну, стимулювальну, соціокультурну, інформаційну, емоційно-регульовальну, інтегративну, адаптивну, компенсаційну, комунікаційну та координаційну функції [2].

Важливими умовами формування розвивального освітнього середовища є створення сприятливого емоційного клімату та розвиток інтересу до навчання, утвердження авторитету педагога, підбір спеціальних форм, методів, засобів навчання. Важливим є те, щоб у освітньому процесі між учителем та учнем розвивалася суб'єкт-суб'єктна взаємодія. Необхідною також є пізнавальна, дослідницька робота. Значущим виступає наявність здорового психологічного клімату в класі, дотримання організаційних, дидактичних, виховних, психологічних, гігієнічних вимог.

Таким чином, розвивальне освітнє середовище – відносно нове поняття, що ввійшло в тезаурус педагогіки та психології лише в останнє десятиліття. Його зміст не можна вважати однозначно визначеним і сталим, але більшість фахівців використовують поняття розвивального освітнього середовища для цілісного опису специфічних особливостей конкретного закладу освіти. Узагальнення різноманітних підходів до визначення поняття дозволяє зробити висновок, що розвивальне освітнє середовище – це сукупність духовно-матеріальних умов функціонування закладу освіти, що забезпечують саморозвиток вільної й активної особистості, реалізацію творчого потенціалу дитини.

Список використаних джерел:

1. Бондар Л. Удосконалення системи розвивального навчання в школі. Сучасні шкільні технології. 2004. Ч. 1. С. 104–107.
2. Буряк В. Методологічні основи розвивального навчання. Рідна школа. 2019. № 5/6. С. 3–7.
3. Волкова Н. П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Видавничий центр «Академія», 2001. 576 с.

Товтин Х. В. студентка ПО-1сп

Науковий керівник:

доцент к. теорії та методики поч. освіти,

к. пед. н. Лалак Н. В.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО ВИКЛАДАННЯ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «МИСТЕЦТВО» У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Реформи в сучасній системі освіти та соціальні процеси, що відбуваються в Україні, сприяють створенню належних умов для розвитку творчих умінь і художнього мислення школярів. Відповідно на часі постало завдання - сформувавати педагога-новатора, здатного діяти креативно, приймати важливі педагогічні рішення, бути активним учасником змін та реформ. у сфері освіти. Насамперед, важливу увагу слід приділити художньо-естетичному розвитку здобувачів початкової освіти. Відповідно до Державного стандарту початкової освіти учень як «здобувач освіти: виявляє художньо-образне, асоціативне мислення у процесі художньо-творчої діяльності через образотворче, музичне та інші види мистецтва; пізнає мистецтво, інтерпретує художні образи, набуваючи емоційно-чуттєвого досвіду, виявляє ціннісне ставлення до мистецтва; пізнає себе через художньо-творчу діяльність та мистецтво» [1]. В контексті впровадження Нової української школи (НУШ) особливе місце посідає інтегрована діяльність.

Проблемні аспекти виокремлення інтегрованого підходу як нової складової освітнього процесу досліджують науковці та методисти. Зокрема питання впровадження інтегрованого підходу в початковій школі та його значення для

формування особистості здобувача вищої освіти досліджували Є. Белкіна, М. Вашкевич, О. Гайдамака, А. Зимульдінова, Н. Максименко, Л. Масол, О. Калініченко, Т. Крижанівська, Н. Незнанова, І. Руденко, О. Рудницька, Г. Шевченко, Б. Юсов та ін.

Завдання сучасного вчителя початкової школи - забезпечити всебічний розвиток учня, його талантів та здібностей, сприяти формуванню громадянина, активного патріота своєї держави. З огляду на це та на потребу оновлення підходів до надання знань, формування ключових і предметних компетентностей у здобувачів освіти виникло поняття «інтеграція». Інтеграція (від лат. *integer* - повний, цільний) - це створення нового цілого на основі виявлення однотипних елементів і частин із кількох раніше розрізнених одиниць (навчальних предметів, видів діяльності та ін.) [2]. Уважається, що використання інтегрованого підходу дає учням більшу можливість саморозвиватися, узагальнювати, порівнювати, робити висновки тощо.

Мистецька освіта є посередником між суспільно значущими культурними цінностями й особистісними цінностями людини та забезпечує набуття базових компетентностей (загальнокультурних, художньо-пізнавальних, комунікативних тощо), формує прагнення і здатність до художньо-творчої самореалізації і духовного самовдосконалення протягом життя [3].

Система художньо-творчої діяльності в курсі «Мистецтво» включає в себе роботу з механізмами відображення та зображення. Беручи до уваги аспекти інтегрування предметів в освітньому просторі, сучасним педагогам варто виокремити у дітей виховання емоційності, фантазії, любові до праці, креативності, уваги, уваги. З огляду на це, саме образотворча діяльність дуже добре поєднується з музикою. Курс включає в себе поєднання двох змістових ліній початкової мистецької освіти – музичного та образотворчого мистецтва. Уважається, що під час такої взаємодії, відбувається активніше засвоєння духовно-світоглядних принципів та орієнтацій, збагачення внутрішнього світу, концентрація на світі культури та мистецтва.

У контексті підходів до інтегрованого змісту навчальних дисциплін закладів освіти, доцільним є переформатування підготовки вчителя до викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» у початковій школі. Успішна підготовка кваліфікованого педагога може здійснюватися лише тоді, коли відбудеться докорінна перебудова його педагогічної діяльності. В ЗВО проводиться спеціальна теоретична та практична підготовка фахівців галузі початкової освіти. Відповідно до цього, акцентується увага майбутніх фахівців на аналізі програм, нормативних документів, створення календарно-тематичного планування. Інституційне навчання здійснюється шляхом осмислення програм та нормативних документів, розуміння сутності інтеграції, підбору методів, засобів і способів для використання на конкретному етапі уроку, розумінні структури типів інтегрованих уроків мистецтва, готовності до моделювання чи проведення інтегрованого уроку. Принцип варіативності стосується і добору вчителем відповідних методик і технологій. Методика викладання інтегрованого курсу «Мистецтво» передбачає пошук різноманітних зв'язків, художніх

зіставлень, емоційно-образних аналогій і паралелей між видами мистецтв [4, с. 76].

Не менш важливим завданням є процес формування у студентів уміння користуватися новими нестандартними техніками у реалізації інтегрованого підходу у курсі «Мистецтво». Вважаємо доцільним посилення розвитку світогляду здобувачів вищої освіти через участь у семінарах, вебінарах; відвідування виставок, музеїв, картинних галерей; проведення семінарських та практичних занять з розвитку умінь та навичок створення різних видів образотворчої діяльності. Вважаємо доцільним введення в освітній процес більшої кількості завдань на моделювання та проведення інтегрованих уроків у початковій школі, створення інтегрованих завдань тощо. Така підготовка майбутнього вчителя спонукатиме його до використання інтегрованого підходу у своїй роботі, вміння поєднувати те, що на перший погляд поєднати неможливо, розуміти освітній процес у всіх його взаємозв'язках та взаємозалежностях. Тільки за умови здійснення нових підходів, зміни методів у формуванні особистості майбутніх педагогів, можна втілити в життя реформи НУШ.

Список використаних джерел:

1. Державний стандарт початкової освіти (МОН України). URL: www.mon.gov.ua (дата звернення: 12.04.2020).
2. Зимильдінова А. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до здійснення інтегрованого вивчення предметів за галузями знань. Молодь і ринок. 2014. № 8. С. 89–94.
3. Масол Л. М., Гайдамака О. В., Белкіна Е. В., Калініченко О. В., Руденко І. В. Методика навчання мистецтва у початковій школі: Посібник для вчителів: Х.: Веста: Видавництво «Ранок», 2006. 256 с.
4. Незнанова Н. І. Впровадження інтегрованого курсу «Мистецтво» у шкільну мистецьку освіту. Актуальні питання мистецької педагогіки. 2013. № 2. С. 74–77.
5. Вашкевич М. Підготовка майбутніх вчителів початкової школи до впровадження нестандартних технік зображення на уроках образотворчого мистецтва. Молодь і ринок. 2019. № 9. С. 167–172.

Туріна М. Г., студентка ПО-2

Науковий керівник:

д. пед. наук Товканець Г.В.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Реалії сьогодення вимагають нестандартних підходів, самостійних рішень, генерування ідей у всіх сферах життя. Кардинальні реформації, що відбулися у системі освіти України, починаючи з 2017 року, сприяли організації навчання у закладах освіти на засадах новітніх підходів і здобутків у галузі педагогіки та інформаційних технологій, які б враховували потреби і можливості учнів та давали змогу організовувати взаємодію між усіма учасниками освітнього процесу, що передбачає створення освітнього середовища, спрямованого на задоволення інтересів та потреб здобувачів освіти. Потребою сучасної системи освіти є впровадження форм та методів навчання і виховання, що забезпечать розвиток особистості кожного школяра. Розв'язанню цієї проблеми сприяє впровадження інноваційних технологій навчання, які ефективно сприяють соціальному, інтелектуальному і духовному розвитку школяра.

Інноваційна педагогічна технологія – це «цілеспрямоване, систематичне й послідовне впровадження в практику оригінальних, новаторських способів, прийомів педагогічних дій і засобів, що охоплюють цілісний навчальний процес від визначення його мети до очікуваних результатів»; сукупність радикально нових чи вдосконалених форм, методів і засобів навчання, виховання та управління, об'єднаних єдиною метою; добір операційних дій педагога з дітьми, у результаті яких суттєво покращується їх мотивація до навчального процесу [1].

Введення в освітній процес інноваційних педагогічних технологій і методів дає змогу модернізувати освітню систему. Це нові форми організації діяльності і управління, нові види технологій, які охоплюють різні сфери життєдіяльності людства. Влучним є визначення інновацій як ідей, процесів, засобів і результатів, взятих в єдності якісного вдосконалення педагогічної системи. Основна мета впровадження інновацій – підвищення ефективності освітнього процесу і створення освітнього середовища, що задовольнятиме потреби здобувачів освіти. Основне завдання інноваційних педагогічних технологій – це формування творчої особистості, здатної до освіти та навчання упродовж життя, здатної комунікувати і приймати рішення, працювати в команді, гнучкої у вирішенні проблем, здатної до критичного мислення.

До навчальних інноваційних технологій прийнято відносити таку сукупність операційних дій педагога з учнем, у результаті якої суттєво поліпшується ставлення учнів до навчального процесу. Серед них значне місце належить таким технологіям: інтерактивні методи навчання, ігрові методи навчання, технологія концентрованого навчання, інформаційні технології, модульне навчання, індивідуально-орієнтоване навчання, інтегроване навчання, проблемне навчання [3].

Відповідно концепції Нової української школи ключовою інновацією в початковій школі є технологія інтегрованого навчання. У сучасній педагогічній науці інтегроване навчання ґрунтується на комплексному підході. У Державному стандарті початкової освіти інтегрований підхід визначається як можливість і здатність школяра застосовувати знання, вміння, навички та способи діяльності для вирішення найширшого кола проблем, що належать до певних галузей та окремих навчальних предметів [2].

Сьогодні, з огляду на високу ефективність інтегрованого підходу до освітнього процесу в освіті є нагальна потреба застосування інтеграції в школах. Найбільш доцільний інтегрований підхід у початковій школі. У межах однієї навчальної дисципліни вчитель може об'єднати на одному уроці вивчення кількох різнотипних тем чи розділів, у межах кількох споріднених дисциплін, наприклад з математики й інформатики, рідної мови та літератури, різнопланових і різноспрямованих дисциплін.

Одними із найефективніших з поміж інших педагогічних технологій навчання є інтерактивні технології навчання, які сприяють інтелектуальному, соціальному й духовному розвитку школяра. Основна суть інтерактивних технологій полягає в тому, що навчання відбувається шляхом взаємодії всіх учасників освітнього процесу. В умовах застосування інтерактивних технологій модулюються реальні життєві ситуації, пропонуються проблеми та їх вирішення, застосовуються рольові ігри. Тому інтерактивні технології найбільше сприяють формуванню у молодших школярів навичок і умінь, виробленню особистісних цінностей, створюють атмосферу співпраці, творчої взаємодії у навчанні.

Іншою інноваційною технологією є технологія розвитку критичного мислення, яка передбачає формування контрольованого, обґрунтованого та цілеспрямованого мислення. Зазначимо, що це мислення ґрунтується на вміннях виокремлювати необхідну інформацію та обробляти її; аналізувати й оцінювати власні і чужі висловлювання, припущення, висновки, аргументи, гіпотези, переконання; ставити запитання з метою одержання точнішої інформації або її перевірки; розглядати проблеми з різних точок зору та порівнювати різні позиції і підходи при їх вирішенні; висловлювати власну позицію, влучно обирати мовленнєві засоби для побудови висловлювань; приймати обґрунтоване рішення [4].

Отже, інноваційні технології дозволяють розв'язати одразу кілька завдань: розвивають комунікативні вміння й навички, допомагають встановленню емоційних контактів між учасниками процесу, забезпечують виховне завдання, оскільки змушують працювати в команді, прислухатися до думки кожного, знімають нервову напругу, дають можливість змінювати форми діяльності, переключати увагу на основні питання.

Список використаних джерел:

1. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі; Г.Л. Єфремова : Монографія. Суми, 2022. с. 99-100.
2. Застосування інноваційних технологій в освітньому процесі початкової школи в контексті НУШ; О.В. Компаній, Т.М. Бондар . Харків, 2020. с.1.

3. Інноваційна освітня діяльність; В.В. Химинець. Ужгород, 2007. с.362.
4. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja; під заг. ред. Н. М. Бібік. К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.

Химинець К. І., студентка СОЛ-3 курсу
Науковий керівник:
старший викл. к. дошкільної та
спеціальної освіти Микуліна А. К.

ЕСТЕТИЧНЕ СПРИЙМАННЯ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ

На сучасному етапі розвитку суспільства особливої гостроти набуває проблема духовно розвинутої особистості. У той самий час сучасна дитина формується у складних соціальних умовах, які істотно ускладнюють процес її духовного становлення та культурного розвитку. Сприяє цьому, насамперед, точка зору про відсутність зв'язку художнього розвитку з формуванням особистісних якостей людини і розвитком її мислення, що сформувалася у нашому суспільстві. У психолого-педагогічній літературі мислення трактується як процес, який забезпечують емоційно-образна раціонально-логічна й сфери. Але емоційно-образне сприймання зазвичай ототожнюють лише зі сферою відпочинку, естетичною насолодою, але аж ніяк не зі сферою пізнання.

Естетичне сприймання – це не тільки пізнавальний процес, який характеризується відбиттям у свідомості людини об'єктів навколишнього, але й духовно-естетична діяльність, що залежить від вікових і індивідуальних особливостей особистості і виникає при безпосередньому впливі на органи чуття [1, с.214]. О. Мелік-Пашаєв трактує здатність дитини до естетичного сприймання дійсності як її “здатність до вичленення в явищах дійсності й мистецтва процесів, властивостей, якостей, що породжують естетичні переживання” [2, с.37].

В учнів молодшого шкільного віку, на думку Н. Узнадзе, необхідно розвивати установку на естетичне сприймання. Цьому буде сприяти цілеспрямована різнобічна художня діяльність: естетичне сприймання різних видів мистецтва та дійсності, накопичення художньо-естетичного досвіду, що виявляється в здатності і бажанні виразити себе через творчу діяльність [3, с.205].

У працях видатних педагогів естетичне сприймання трактується як засіб естетичного виховання, який сприяє формуванню й розвитку ціннісного відношення дитини до явищ навколишнього світу на основі опанування нею надбаннями образотворчого мистецтва, його художнім змістом, що втілює загальнолюдські цінності: світоглядні, етичні, естетичні. Тобто здатність дитини до естетичного сприймання можна розглядати як показник рівня розвитку її особистості, що виявляється в наявності ціннісних орієнтирів, які забезпечують внутрішню потребу дитини в духовному збагаченні.

У висновку процес розвитку особистості молодшого школяра засобами естетичного сприймання буде ефективним при дотриманні низки педагогічних умов:

1) якщо процес формування естетичного сприймання орієнтований на вироблення особистісних естетичних оцінок дійсності й художніх добутоків і будується з опорою на соціальний досвід дитини;

2) якщо в освітній процес включена система творчих завдань, які враховують вікові особливості учнів початкової школи (як можливість реалізації естетичної реакції в єдності емоційного й раціонального);

3) якщо дитина буде цілеспрямовано залучатися до вирішення комунікативних завдань, спрямованих на вироблення творчої позиції: “учень-глядач-художній твір-життя”;

4) якщо учню буде надана можливість самовираження естетичного судження, що забезпечить повноцінну взаємодію навчально-пізнавальної і творчої діяльності;

5) якщо буде забезпечений емоційно-комфортний стан дитини засобами педагогічної підтримки;

6) якщо процес формування естетичного сприймання в молодших школярів буде будуватися з урахуванням національних особливостей.

Список використаних джерел:

1. Кардашов В.Н. Теоретичні та методичні засади художньо-творчого розвитку школярів: Монографія / Под ред. Н.А.Кушаєва. – Бердянськ: ТОВ “Будинок техніки плюс”, 2000.

2. Мелик-Пашаев А.А. Эстетическое отношение к жизни как первооснова способностей в художественном творчестве // Художественное творчество: Вопросы комплексного изучения. – Л., 1983. – С. 212-216.

3. Узнадзе Д.Н. Психологические исследования. – М., 1966.

Відомості про авторів

Арделан Яна Оттілівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Белей Христина Михайлівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Бірчин Уляна Василівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Бобрушко Наталія Василівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Бокша Наталія Іванівна, доктор філософії, старший викладач кафедри інженерії, технологій та професійної освіти МДУ, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Бричок Світлана Борисівна, кафедра педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

Вовчок Вікторія Михайлівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Габовда Мар'яна Іванівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Гангур Ганна Василівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Гичка Іванна Іванівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Гопонько Софія Іванівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Гресько Іванна Іванівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Дем'янчук Вікторія Миколаївна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Драч Іванна Іванівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Іванова Вікторія Вікторівна, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти, доцент, доктор педагогічних наук, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Ільницька Марина Іванівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Кампо Діана Василівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Катрич Едіта Вікторівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Козак Аліна Василівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Корнак Христина Іванівна, студентка, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

Кузьма Ольга Іванівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Кузьма-Качур Марія Іванівна, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Куліш Ангеліна Василівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Кустрьо Марина Юрійвна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Лалак Наталія Володимирівна, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Легеза Юлія Михайлівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Лехман Оксана Юрійвна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Ліба Оксана Миколаївна, кандидат педагогічних наук, старший викладач, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Лізанець Ксенія Іванівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Макаревич Олександра Володимирівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Майборода Ірина Емельянівна, старший викладач кафедри теорії та методики початкової освіти, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Марушка Мар'яна Василівна, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Матвіюк Аліна Олександрівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Микуляк Мар'яна Богданівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Микуліна Антоніна Костянтинівна, старший викладач кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Михайлова Катерина Василівна, старший викладач кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Молнар Тетяна Іванівна, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Мочан Тетяна Михайлівна, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Наздравецька Євгенія Петрівна, Бучелла Маріанна Іванівна, студентки, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Німець Світлана Миколаївна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Охремчук Мирослава Василівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Паньків Емма Іванівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Піняшко Яна Михайлівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Попко Дар'я Олександрівна, студентка, Рівненський державний гуманітарний університет, м. Рівне

Роля Анна Йосипівна, Русин Юлія Володимирівна, студентки, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Сідор Юлія Іванівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Суходольська Юлія Михайлівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Товканець Ганна Василівна, завідувач кафедри теорії та методики початкової освіти, доктор педагогічних наук, професор, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Товтин Христина Василівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Туріна Марта Геннадіївна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Фенчак Любов Михайлівна, доцент кафедри теорії та методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Химинець Катерина Іванівна, студентка, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Чекан Оксана Іванівна, доцент кафедри дошкільної та спеціальної освіти, кандидат педагогічних наук, Мукачівський державний університет, м. Мукачево

Наукове видання

НОВА УКРАЇНСЬКА ШКОЛА: СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ

15 грудня 2022 р.

**Збірник тез доповідей
студентської науково-практичної конференції**

Редактор випуску: Товканець Г. В.

Адреса видавництва:

Мукачівський державний університет,
вул. Ужгородська, 26,
м. Мукачево, Закарпатська обл., 89600,
тел./факс: (03131) 2-11-09. E-mail:

rvc@mail.msu.edu.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкту видавничої справи до

Державного реєстру видавців, виготовлювачів та

розповсюджувачів видавничої продукції

серія ДК № 6984 від 20.11.2019 р.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>